Aportacions de la sociologia a les millores de Catalunya. Transferència i impacte social de la sociologia a Catalunya

associació catalana de sociologia

Estudi de l'Associació Catalana de Sociologia

Crèdits

Direcció i finançament
Teresa Sordé Martí
Associació Catalana de Sociologia

Redacció i treball de camp
Sarai Samper
Candela Blanco
D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials)

Juliol de 2021

Per citar aquest estudi:

Sordé, T. (2021): Aportacions de la sociologia a les millores de Catalunya. Transferència i impacte social de la sociologia a Catalunya sota Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License. Disponible a: https://archive.org/details/@tsorde

Agraïment

Al temps i la confiança dels més de 650 sociòlegs i sociòlogues que han participat en aquest estudi aportant les seves evidències de transferència i impacte social i que treballen dia a dia per contribuir des de perspectives diverses a la millora de la societat.

Les aportacions sociològiques que s'han fet a Catalunya des de for a de la universitat i de l'educació reglada han estat molt importants, tan per la pròpia societat catalana com per posar la base del desenvolupament posterior d'anàlisis que han fet sociòlegs i sociòlogues reconegudes a l'acadèmia. No podem fer una descripció exhaustiva i per això ens limitem a dos exemples que serveixen també per reconèixer el que van fer d'altres que no podem explicar aquí. Als anys 30 Catalunya va tenir el moviment feminista més extens i més alternatiu del món, 20.000 dones joves, la majoria obreres manuals van constituir dones lliures, un moviment que va impactar a l'àmbit mundial i que malgrat l'oblit al qual se l'ha sotmès Durant el franquisme i Durant la transició, va desenvolupar concepcions increïbles no només sobre el paper de la dona a la societat externament sinó sobre l'amor i la sexualitat des d'un punt de vista feminista. L'eslògan d'algunes de les seves dirigents com Pepita Cárdenas i Sara Berenguer "somos mujeres libres, no mujeres liebres" dites als seus propis companys d'organitzacions representa la concepció més avançada sobre la llibertat sexual per poder escollir amb qui sí i amb qui no mantenir relacions sexo afectives. L'altre exemple és més individual, Paco Candel amb el seu llibre, *Els altres catalans* va representar una anàlisi molt inclusiva per aquella època de la immigració que sempre havia estat a Catalunya però que amb la seva concepció prepararia I obriria camí a anàlisis sociològiques sobre com fer inclusió a Catalunya per totes les diversitats d'immigració que hem tingut en èpoques recents.

Contribucions clau de l’estudi

Les idees i conclusions clau que s'extreuen de l'estudi i que s'expliquen al llarg dels seus apartats són:

- PRIMER PUNT: L’estudi demostra que, més enllà de les temàtiques, l’impacte social de la sociologia és especialment fecund en la seva capacitat per generar diàleg i cocreació de propostes amb diferents stakeholders. Implicar com a subjectes als col·lectius estudiats, generar investigació científica feta en cocreació i combinar metodologies qualitatives i quantitatives i anàlisi micro, meso i macro. Aquest coneixement i expertesa en la promoció del diàleg i en les metodologies per aconseguir-lo és una de les aportacions més valorades per altres disciplines com enginyeria, medicina, urbanisme, medi ambient, pedagogia, etc. Amb les que coopera amb els projectes que demostren tenir més impacte.
- L’impacte social de la sociologia es concentra en les accions a favor de la igualtat que no només milloren els valors i els sentiments de la societat catalana sinó també la productivitat de les seves empreses i la contribució de tot tipus d’organitzacions a la millora també de la societat catalana.
- Entre professionals de la sociologia es comparteix àmpliament que aquesta disciplina aporta elements d’anàlisi amb els quals faciliten la millora de la ciutadania i la millora de Catalunya. Per tant l’impacte social forma part intrínseca de la sociologia.
- Tanmateix, professionals de la sociologia catalana estan coliderant a nivell internacional l’avaluació de l’impacte social de totes les ciències i també l’impacte social d’empreses i d’altres institucions.
- No tota la sociologia que es fa a Catalunya té transferència i impacte social, professionals que practiquen aquesta sociologia sense impacte expressen les dificultats per aconseguir-lo. Al mateix temps cada vegada més professionals de la sociologia a Catalunya aconsegueixen grans impactes socials i millores socials i clarifiquen que aquest impacte es pot mesurar, existint ja instruments internacionals per fer-ho.

Continguts

Objectius, metodologia i conclusions

Oferim aquesta anàlisi a la ciutadania, les institucions, organitzacions, empreses i a tots els col·lectius de Catalunya. La sociologia és una ciència que va néixer conjuntament amb les democràcies per tal d'aportar anàlisis d'autoconeixement de la ciutadania i de les societats, que els permetessin apropar-se als seus objectius. Moltes de les millores ja aconseguides i de les que avui gaudim no haurien estat possibles sense la contribució entre d'altres de la sociologia. Els objectius que ara es plantegen aconseguir la diversitat de col·lectius i persones que vivim a Catalunya es faran possibles i reals gràcies a moltes persones, a moltes ciències, entre d'altres, una de les imprescindibles és la ciència sociològica. L'Associació Catalana de Sociologia ha elaborat aquest estudi, destinat a conèixer i visualitzar la transferència i impacte social de la sociologia que es practica a Catalunya.

El resultat d'aquest estudi es recull en aquestes pàgines i clarifica l'enorme i divers bagatge de millores socials que tenim a Catalunya gràcies a la contribució de la sociologia. Però també clarifica les aportacions que necessitem en el proper futur de la sociologia per tal d'avançar cap als objectius que cada persona i col·lectiu es planteja. L'estudi s'ha realitzat durant l'any 2020 i 2021 i ha combinat una enquesta a una mostra de més de 600 sociòlegs i sociòlogues de Catalunya en actiu, i entrevistes en profunditat a una mostra de 33 persones amb trajectòries professionals àmplies en alguna de les temàtiques abordades pels ODS2030.

La recollida d'informació ha anat orientada a recollir evidències de transferència de coneixements i metodologies de la sociologia a nivell professional i associatiu i d'assoliment d'impactes compatibles amb els ODS2030.

Aquest estudi ha estat dissenyat per algunes de les sociòlogues i sociòlegs que colideren a nivell mundial l'impacte social de totes les ciències i en tots els col·lectius socials. Per això el propi estudi tindrà un important impacte social a Catalunya perquè gran part de la ciutadania, organitzacions, empreses i institucions sabran amb més detall quines són les contribucions que pot fer als seus objectius la sociologia i reclamaran la seva presència i la seva col·laboració.

Metodologia i objectius

1

Disseny de l'estratègia de recollida d'informació per cobrir els objectius marcats

Concreció dels indicadors, recull i disseny de les tècniques de recerca a aplicar. Contrast de l'estratègia amb un Consell Assessor, format per persones amb àmplia experiència en metodologia sociològica.

2

Recollida d'informació

- Enquesta a professionals de la sociologia: enquesta aleatòria a una mostra final de 617 persones formades en sociologia entre 1993 i 2018.
- Entrevistes qualitatives a una selecció de casos: entrevista a 33 professionals de la sociologia amb experiències rellevants d'impacte en els ODS 2030.

3

Anàlisi

Explotació estadística de l'enquesta i anàlisi qualitativa de les entrevistes per tal de quantificar, caracteritzar i explicar la transferència i impacte social de la sociologia.

4

Elaboració de materials de difusió

Elaboració de materials de difusió per tal que tots els col·lectius i persones de Catalunya puguin conèixer les contribucions que pot fer la sociologia als seus objectius.

Objectius

a.Sectors: Identificar des de quins sectors professionals els sociòlegs i sociòlogues catalanes estan contribuint a la millora de la vida de les persones.

b.Estudi de transferència: Identificar quina producció, difusió i aplicació de coneixements i metodologies de la sociologia s'està fent en el sector públic, privat i associatiu de Catalunya, amb l'objectiu de crear impacte social.

c.Estudi d'impacte: Identificar com la transferència de sociologia contribueix a avançar vers objectius de millora àmpliament compartits, com són els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030 acordats per l'ONU.

d. Promoció: Transformar els resultats dels anteriors objectius en una campanya de comunicació que visualitzi la contribució de la sociologia a Catalunya.

Metodologia

La matèria prima d'aquest estudi han estat les aportacions de 617 sociòlegs i sociòlogues de Catalunya recollides a partir d'un qüestionari digital semiestructurat i les 33 entrevistes obertes en profunditat.

El material recollit és molt ric en reflexions i exemples d'experiències i permet un exercici "d'intel·ligència col·lectiva" del qual extreure un retrat, si més no una impressió, sobre la transferència amb impacte social que s'està fent de la sociologia en diferents àmbits relacionats amb els ODS 2030.

Exposem a continuació els detalls metodològics de les dues tècniques de recollida d'informació emprades.

Com s'ha fet l'enquesta?

L'enquesta ha consistit en un qüestionari online auto administrat (CAWI) de 47 preguntes organitzades en 4 blocs:

- Preguntes sobre el lloc de feina actual i vinculació a associacions.
- Preguntes generals sobre transferència i impacte de sociologia que es realitza des del lloc de treball o l'associacionisme.
- Preguntes d'indagació sobre la transferència impacte concret que es fa en cadascun dels 17 ODS 2030.
- Preguntes sobre la valoració dels estudis de sociologia
- Preguntes finals sobre el perfil sociodemogràfic de la persona enquestada.

El qüestionari pot veure's aquí i a l'annex d'aquest document.

Amb un objectiu de mostra mínima de n=600, el procediment de captació ha seguit tres vies:

- Difusió generalista mitjançant correu electrònic a bases de dades d'entitats col·laboradores (COLPIS, UAB, UB i la ACS).
- Captació nominal mitjançant correu electrònic a sociòlegs i sociòlogues amb perfil públic consultable via webs.
- Captació nominal mitjançant invitacions per Linkedin a professionals presents en aquesta xarxa social.

Mitjançant les preguntes del qüestionari sobre el lloc de feina, hem pogut anar monitoritzant la composició de la mostra enquestada, orientant les vies de captació a reforçar els perfils que quedaven menys representats i assolint una major diversitat de perfils professionals i per tant de tipus de transferències i d'impacte social. Amb tot, no es disposa de dades sobre el perfil de feina desenvolupat per l'univers de persones titulades en sociologia en els darrers 25 anys, de manera que no ha estat possible guiar el mostreig per una estratificació predefinida en termes de representativitat proporcional.

Presentació i exemple de preguntes del qüestionari.

associació catalana de sociologia

L'Associació Catalana de Sociologia es plau en convidar-te a participar en aquest estudi sobre la transferència i l'impacte social de la Sociologia a Catalunya.

Amb aquest estudi volem visibilitzar com el coneixement sociològic està contribuint a millorar les condicions de vida i les oportunitats de les persones.

Et demanem contestar aquesta enquesta, que et portarà uns 15 minuts del teu temps.

Les teves respostes seran tractades de forma anònima. Tanmateix, al final del qüestionari podràs, si ho vols, deixar les teves dades de contacte per mantenir-te vinculat a les següents fases de l'estudi i per conèixer-ne els resultats.

T'agraïm enormement la teva col·laboració. Creiem que aquest estudi és necessari per evidenciar la nostra contribució a la societat i reforçar-la de cara al futur.

a. Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la lluita contra la pobresa?

1 FIN DE LA POBREZA

2 HAMBRE CERO

A Sí

B No

C NS/NC/No aplica

25 → Com creus que es podria potenciar l'impacte social de la sociologia?

És a dir, la seva contribució en la millora de les condicions de vida i les oportunitats de les persones

La resposta s'introdueix aquí

Shift ⇧ + Enter ↵ per afegir un paràgraf

Accés al qüestionari: https://surveys823173.typeform.com/to/eul11K

La inclusió en la mostra de l'enquesta s'ha basat en dos criteris:

- Haver estudiat sociologia a alguna universitat de Catalunya (grau, màster o doctorat).
- Treballar a Catalunya havent estudiat algun dels títols esmentats en sociologia, encara que no s'hagi obtingut el títol a una universitat catalana.

Fins a data 31/07/2020, quan ha finalitzat la recollida de respostes de l'enquesta, la mostra vàlida aconseguida ha estat de 617 persones (417 persones addicionals han contestat només algunes preguntes inicials de l'enquesta, havent quedat descartat el qüestionari per estar molt incomplet).

El qüestionari d'enquesta ha permès als participants de l'estudi donar el seu mail de contacte per poder ser convidats a participar a les següents fases. Un total de 256 persones s'han mostrat interessades a continuar vinculades a l'estudi.

Composició de la mostra enquestada

Dels 617 casos vàlids que componen la mostra, un 55% són dones i un 44% homes.

El major pes de les dones a l'enquesta té relació amb un major pes d'egressades dones en sociologia. Si comparem la mostra d'aquest estudi amb les enquestes d'inserció laboral de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya 2001-2017, dirigida a persones que han acabat el grau de Sociologia a les universitats catalanes 3 anys abans, veiem que en tot l'històric hi ha hagut més dones que han obtingut el grau o llicenciatura de sociologia, oscil·lant entre el 56% i el 67% del total d'egressats. La mostra d'aquest estudi té una proporció de gènere semblant a la de l'enquesta de l'AQU de 2017 (56% de dones).

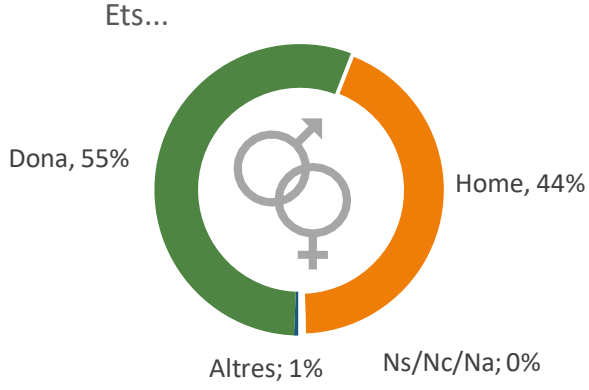

La mitjana d'edat dels participants a l'enquesta es troba en 37,5 anys. El sector d'edat majoritari a la mostra es troba entre els 31-45 anys, i hi ha un nombre baix de persones majors de 60 anys. Podríem dir que es tracta d'una mostra on tenen més presència les persones que estan en un procés de creixement professional, i menys presència de les que estan acabant la seva trajectòria professional.

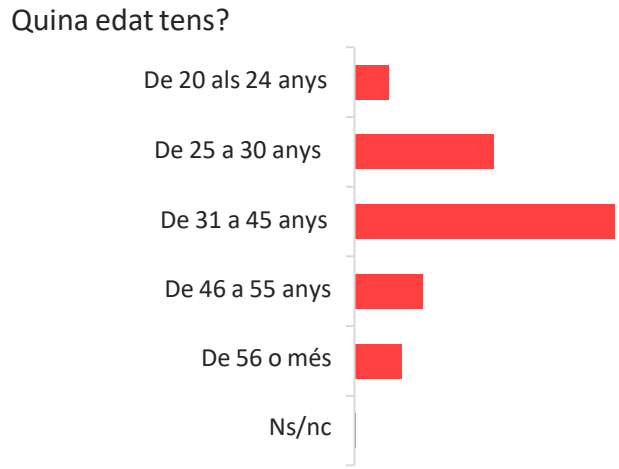

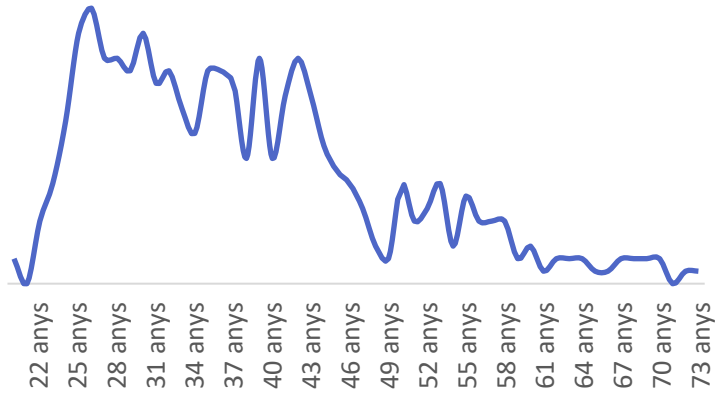

En quant a titulacions, la meitat de persones que han contestat l'enquesta han obtingut el títol bàsic universitari (grau o llicenciatura), un 22% ha cursat algun tipus de postgrau, DEA, DESE o màster, i un 27% ha obtingut el doctorat.

Els criteris d'inclusió a la mostra han admès tant a persones que hagin estudiat sociologia a les universitats catalanes, com a persones que treballin a Catalunya encara que hagin estudiat sociologia fora.

La mostra compta amb una àmplia majoria de persones que han obtingut un títol de formació sociològica a universitats catalanes. Alhora, comptem amb persones que s'han format en sociologia a altres universitats, tant a la resta d'Espanya (5%) com a d'altres països del món (10%).

Cal dir, però, que un 37% de les persones enquestades han estudiat a més d'una universitat. En aquesta indicació de segones i terceres universitats hi estan incloses aquelles on es cursa un Erasmus, programes Sócrates, estades de recerca, etc.

Quina titulació tens en sociologia?

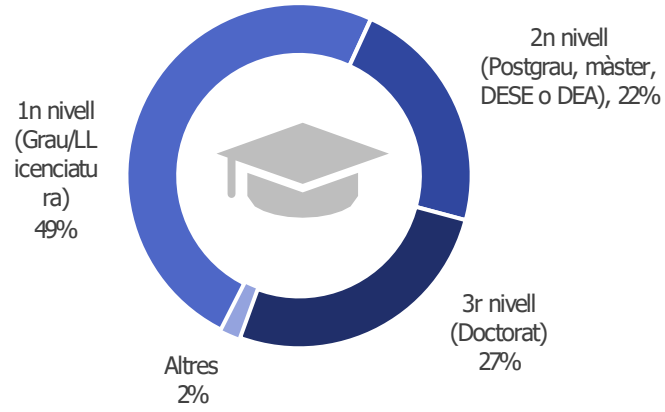

En quina o quines universitats has cursat estudis de sociologia?

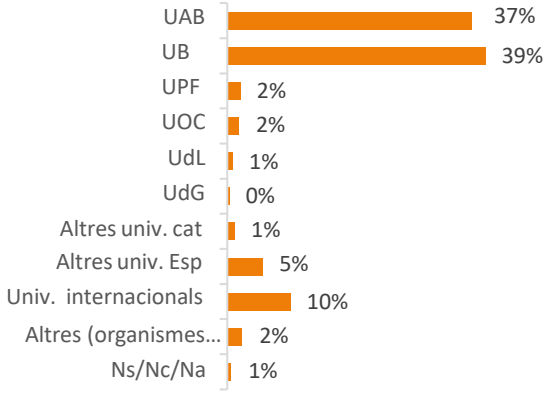

4 de cada 5 de les persones enquestades treballen. D'entre aquestes, un 9% ho fa a temps parcial. Un 14% no treballen actualment, la majoria perquè estan a l'atur (9%). La resta de persones que actualment no treballen són jubilades o no treballen per voluntat pròpia. Finalment, tenim un 5% de persones que al·leguen "altres situacions".

Hem obtingut un nombre semblant de sociòlegs i sociòlogues que estan ocupats comparat amb l'enquesta de l'Agència per a la Qualitat Universitària de Catalunya (AQU), que des de 2001 ha fluctuat entre un 77,9% i un 93%. En comparació amb aquesta mateixa enquesta, hem obtingut un percentatge semblant de sociòlegs i sociòlogues que treballen a temps complet (72%, vers una forquilla de 66,7%-86,2% a l'enquesta de l'AQU 2017).

La proporció de persones a l'atur (9%) es troba també en l'interval assenyalat per l'AQU (6,8%-16,2%).

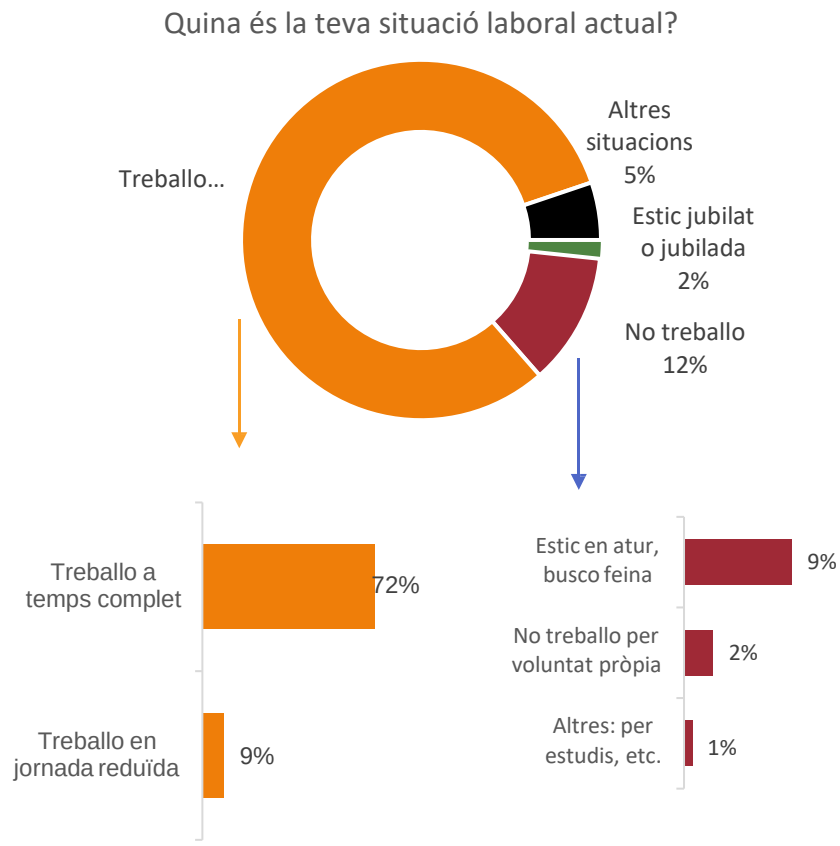

La mostra es composa de persones que treballen al sector privat (35%, dels quals 7% són autònoms o microempreses), de persones que treballen en la universitat i centres de docència (33%); persones que treballen a l'administració pública (26%); i un 6% de persones que treballen en el tercer sector. Un 3% de la mostra ha manifestat treballar en més d'una organització.

La mostra té un possible biaix que sobre representa les persones que treballen a les universitats i centres docents (tenim un 33%) i que treballen a l'administració pública (26%). Si prenem com a referència l'AQU del 2020, un 74,6% dels sociòlegs i sociòlogues egressats treballaven al sector privat i un 24% al sector públic (si bé aquest percentatge ha variat en l'enquesta de l'AQU entre un 24% i un 57% segons l'any). És possible d'altra banda que el fet que l'AQU dirigeixi l'enquesta a persones graduades en els anys precedents subestimi el volum de persones que amb el temps acaben al sector públic.

La majoria d'enquestats treballen en organitzacions llur radi d'actuació és bastant proper (39% a Catalunya, 26% a l'àmbit local, 23% a Espanya), si bé un 25% treballen en organitzacions de projecció internacional.

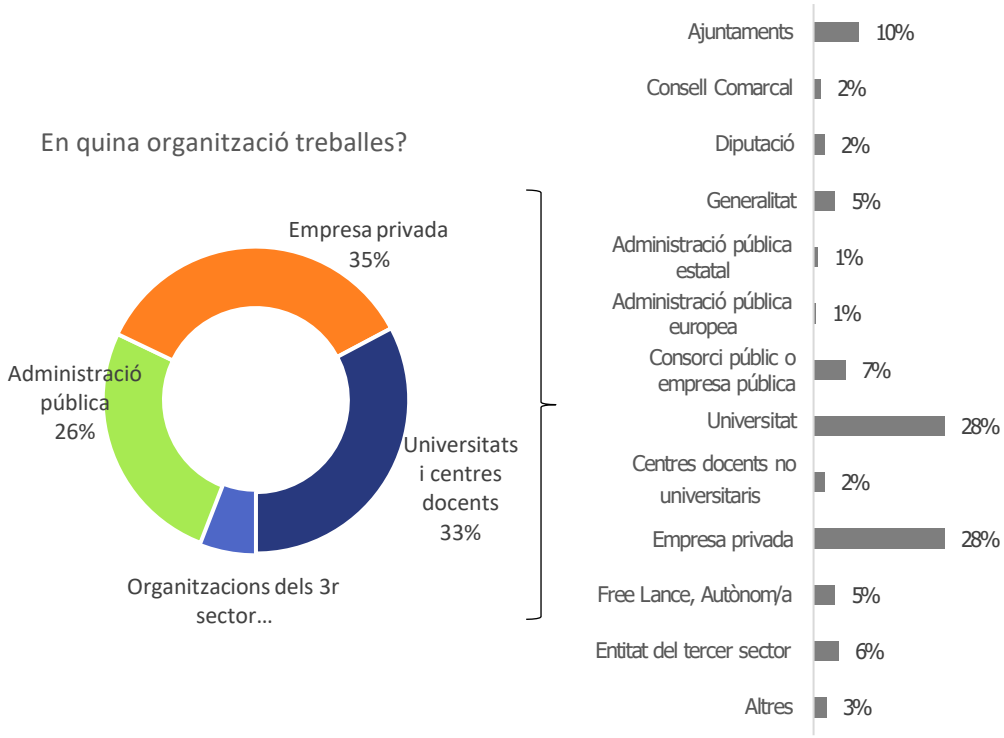

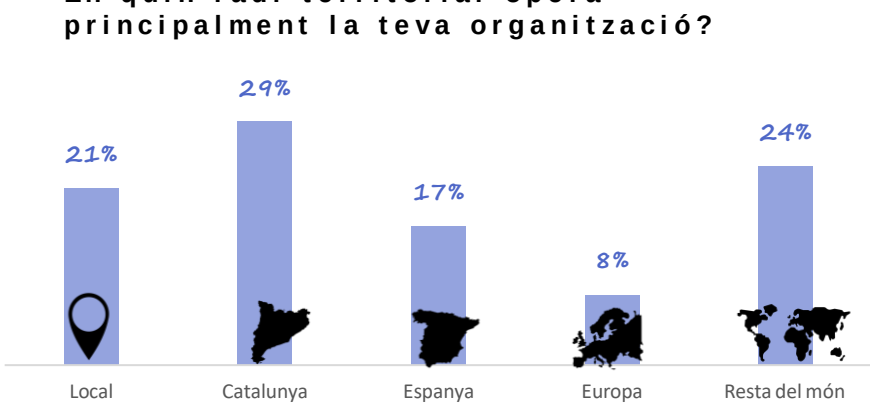

Les persones que treballen a l'empresa privada es dediquen sobretot a la consultoria (tant de sector públic com de sector privat), a la investigació social i de mercats, a la comunicació (editorials, premsa, audiovisual, sector cultural), a la indústria de diferents sectors (farmacèutica, construcció, alimentació, tèxtil), a la gestió de recursos humans, serveis financers i informàtics, i també hi ha persones que es troben en llocs de feina de comerç i hostaleria (venda al públic, hostaleria i restauració).

Si bé la majoria de les persones que treballen a la universitat ho fan en un departament de sociologia, també n'hi ha a altres departaments (ciències polítiques, humanitats, dret, educació, pedagogia). Hi ha participants que treballen en la recerca en instituts adscrits a la universitat o que exerceixen la docència en altres institucions (instituts de secundària, FP).

La majoria de persones que treballen al sector públic ho fan en l'àmbit local (particularment en àrees com acció social, educació, joventut, cultura, convivència, promoció econòmica i habitatge).

Dins de les organitzacions del tercer sector, identifiquem una gran varietat d'àmbits de dedicació. Els més comuns són les organitzacions que es dediquen a l'acció davant l'exclusió social, les socioeducatives i les fundacions i ONG de salut. També hi ha fundacions de recerca, organitzacions dedicades a les migracions, a la cooperació internacional, a la inserció laboral, a la cultura, associacions professionals i empresarials, entre d'altres.

Els professionals autònoms presents a l'estudi acostumen a treballar en consultoria, majoritàriament per al sector públic.

Quasi dos terços de participants treballen en organitzacions de 51 treballadors o més. La resta (1/3) treballen en petites o micro empreses.

Si bé trobem força diversitat de mides d'organització, hi ha una tendència a les organitzacions grans. Mentre els professionals autònoms treballen en un 86% en empreses de menys de 10 persones i quasi 6/10 treballen sols, els qui treballen a la universitat o a l'administració pública es concentren en organitzacions de més de 250 treballadors. Qui treballa a l'empresa privada ho fa en empreses de mida molt variada. En el tercer sector també trobem prou varietat, però hi ha una major tendència a les organitzacions amb menys treballadors.

Quantes persones en plantilla té en total la teva organització?

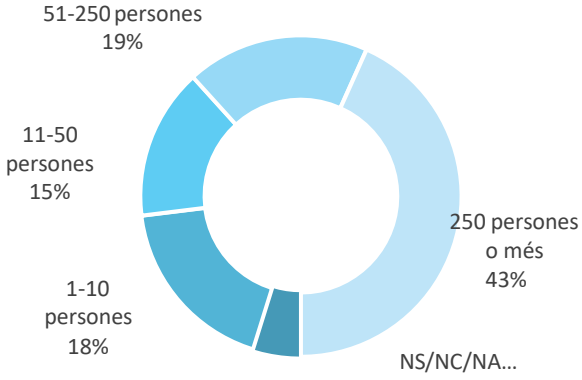

La majoria de sociòlegs i sociòlogues enquestats treballen en equips /departaments de menys de 10 persones. Aquesta és la situació més habitual tant de l'administració pública, com de l'empresa privada, el tercer sector i els professionals autònoms.

A la universitat trobem en canvi departaments molt més grans, de mides d'entre 21-100 persones.

Els sociòlegs i sociòlogues acostumen a ser els únics del seu departament que tenen aquesta formació. Aquest fet és més acusat en el sector privat i també en les organitzacions del tercer sector (cal tenir en compte que són equips més petits).

A l'administració és on trobem proporcions més altes d'equips, amb més freqüència de tenir dos o tres sociòlegs.

A la universitat, al contrari, és poc comú que hi hagi una sola persona formada en sociologia, i el més comú és la mida dels grups de recerca (3-5 sociòlegs) o dels departaments (51-100 sociòlegs).

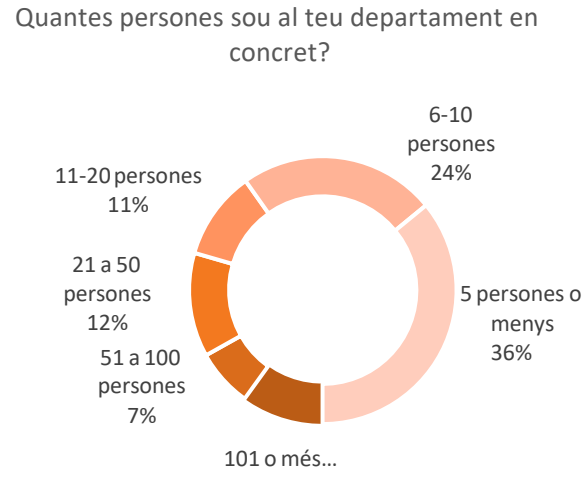

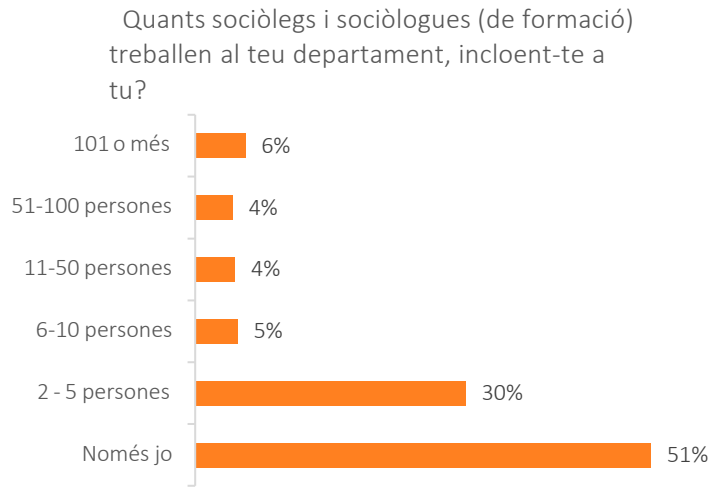

A l'enquesta es pregunta sobre el departament on es treballa. En general, podem veure com destaquen la consultoria i la sociologia aplicada en el sector privat i l'educació en el sector públic. En concret:

- **Sector privat:** els professionals es dediquen, sobretot, a la consultoria i a la sociologia aplicada i la recerca en ciències socials (que en molts casos es pot assimilar a una finalitat de consultoria); segueixen els estudis de mercat, els recursos humans i l'anàlisi de dades. En un tercer grup, trobem els professionals dedicats a la comunicació, les ciències audiovisuals i a l'educació.

- **Públic:** en l'àmbit públic, la sociologia es dedica a finalitats docents (educació en universitats,). En segon lloc, trobem la promoció econòmica i la recerca en ciències socials. Seguidament, trobem l'àmbit de la infància i adolescència, la participació i l'habitatge.

Si ens fixem en perfils més concrets, com l'administració local i la universitat, veiem que als ajuntaments predominen les àrees d'acció social, promoció econòmica, participació, infància, etc.

A la universitat són predominants els departaments de sociologia (48%), seguits dels de pedagogia/educació, comunicació, economia/empresa, i altres ciències socials.

Àrees o departaments majoritaris al sector privat

Àrees o departaments majoritaris al sector públic

La majoria de persones enquestades exerceixen un càrrec tècnic o docent. Això té relació amb la proporció de persones que treballen com a docents a la universitat i les que treballen com a tècnics a l'administració pública.

El càrrec tècnic o docent és una mica menys comú a l'empresa privada, que és on identifiquem una major proporció de càrrecs auxiliars, autònoms i empresaris amb treballadors.

A les organitzacions del tercer sector i a l'administració pública és on trobem que hi ha més sociòlogues i sociòlegs exercint de càrrecs directius.

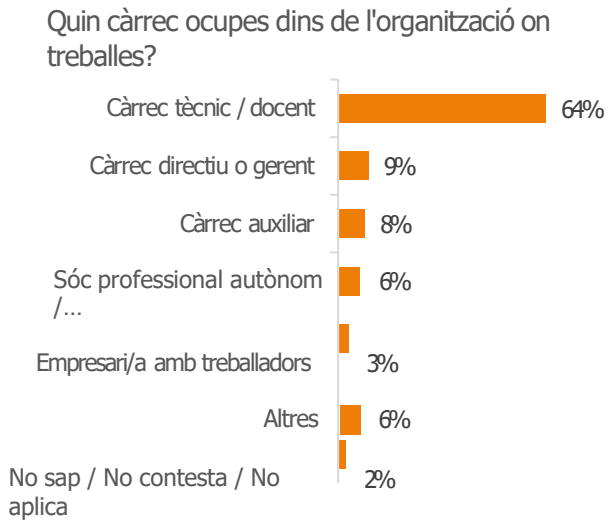

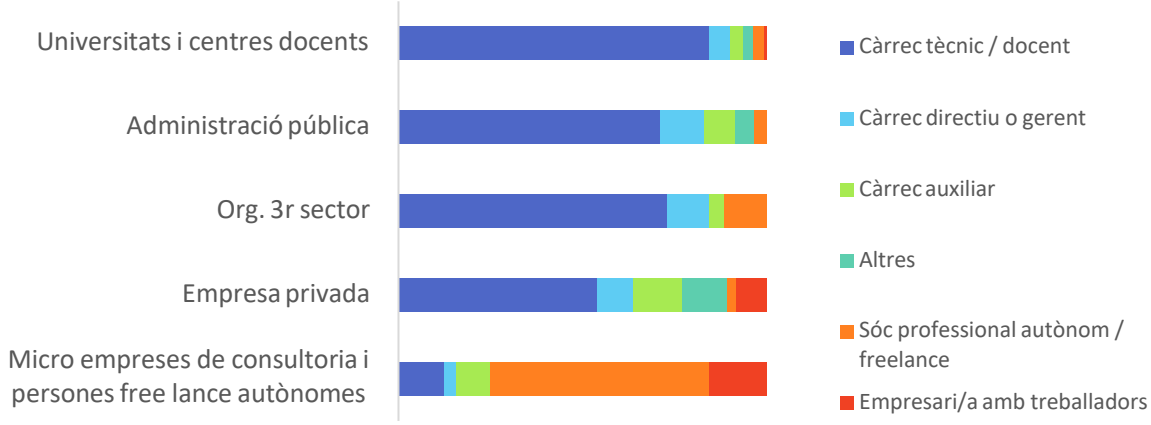

La gestió i l'execució de projectes i serveis és la funció més comuna desenvolupada per les sociòlogues i sociòlegs en el seu lloc de feina, seguida de prop de la recerca, la planificació i l'assessorament, i la docència. En un segon plànol, es troben les funcions relacionades amb la comunicació i difusió i la dinamització de xarxes i altres funcions. És comú trobar sociòlegs exercint més d'una funció principal.

Les funcions varien en funció del perfil d'organització. Mentre que al tercer sector (ONG, fundacions, associacions, sindicats…) a l'administració i també a l'empresa privada, la gestió i l'execució és la funció més exercida, a la universitat la funció més realitzada és la recerca.

Quasi dues terceres parts de la mostra treballa sense personal a càrrec. Prop d'un terç sí tenen personal a càrrec, generalment menys de 10 persones.

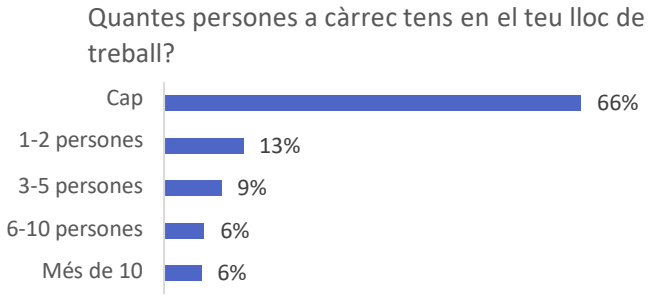

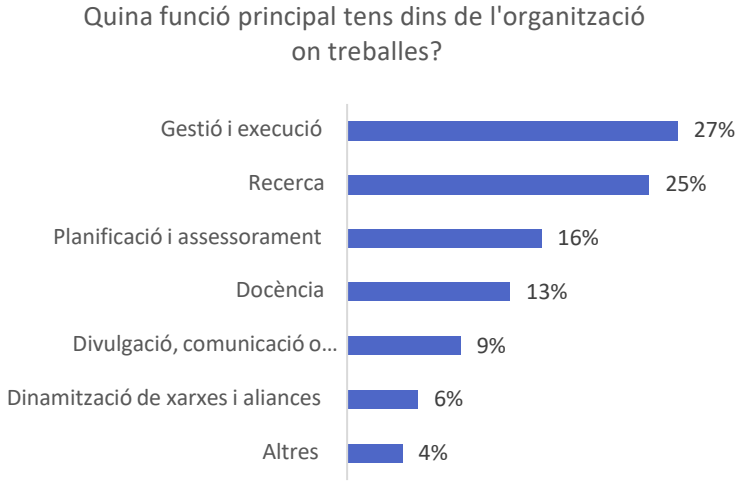

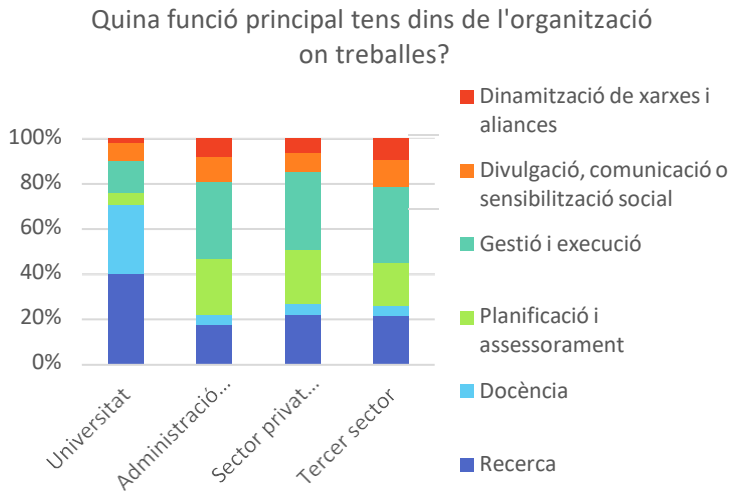

L'associacionisme és comú entre els sociòlegs i sociòlogues (47%). Els sociòlegs que treballen en microempreses o com a autònoms i els de la universitat són els que més s'associen, seguits dels treballadors del sector públic. Els treballadors de l'empresa privada són els que menys s'associen.

La majoria d'ells i elles participen d'associacions i moviments socials relacionats amb l'acció social i la promoció de drets en igualtat. Destaquen temàtiques com l'educació (molt relacionades amb l'associacionisme a AMPA's i AFA's i en educació en el lleure), els feminismes i la igualtat de gènere.

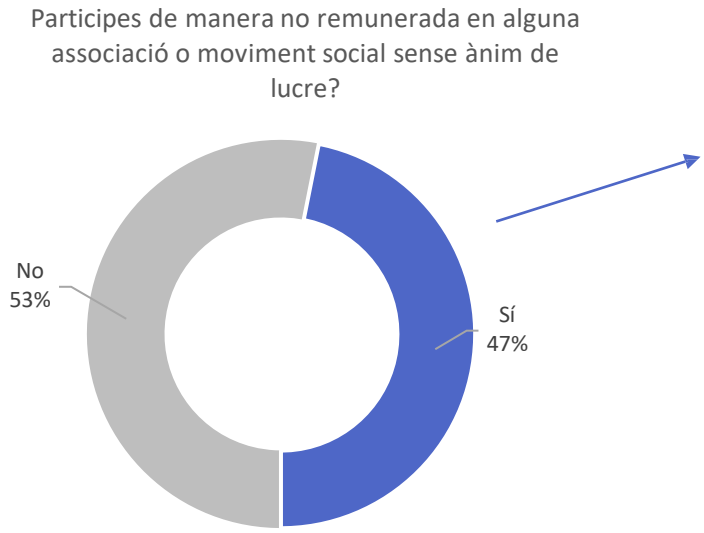

Temàtica de les associacions:

- Educació (AMPA, lleure educatiu, suport a infants...)
- Feminisme i LGBTIQ+
- Exclusió social i discriminació
- Salut física, mental i diversitat funcional
- Ecologia i medi ambient
- Consum responsable
- Migracions i refugiats
- Cultural o artística
- ONG desenvolupament
- Política
- Professional (COLPIS, ACS, associacions acadèmiques, altres col·legis professionals...)
- Sindical
- Religiosa
- Esport
- Associació de veïns
- Altres

Com s'ha fet l'entrevista?

L'enquesta s'ha complementat amb 33 entrevistes en profunditat a professionals de la sociologia que poden documentar experiències de transferència amb impacte en algun dels ODS 2030. Les entrevistes s'han dirigit a recollir aquestes experiències i també a obtenir reflexions sobre l'impacte de la disciplina a un nivell més col·lectiu.

La selecció de les 33 persones combina diversitat d'ODS, àmbits professionals (universitat, administració pública, empresa privada i tercer sector), generacions i gènere.

La selecció final sorgeix de dues vies: 1) la mateixa enquesta, on les persones enquestades podien deixar les seves dades de contacte. Les respostes al qüestionari i els exemples d'impacte allà expressats permetien fer una selecció de casos a entrevistar. 2) El coneixement del propi equip de recerca que ha conduït aquest estudi ha permès complementar la selecció de casos.

L'entrevista s'ha fet mitjançant videoconferències degut a la situació de pandèmia. Les entrevistes s'han fet entre octubre de 2020 i maig de 2021.

El resum de les entrevistes realitzades ha estat exposat en el capítol anterior.

El guió complet de l'entrevista pot veure's a continuació.

Conceptualització: Impacte científic, disseminació, transferència, impacte social

La Sociologia actual està co-liderant l'avaluació de l'impacte social de totes les ciències a nivell mundial, responent al repte de vibilitzar i explicar com les ciències donen resposta a les necessitats de la ciutadania per millorar les seves vides. En aquest context, la Sociologia catalana està sent clau ja que és un membre de l'ACS qui ha dirigit, per encàrrec de la Comissió Europea, el grup d'experts i expertes de diferents ciències, per elaborar d'una banda el document que informa dels criteris de rellevància i impacte polític i societal del Programa HORIZON EUROPE, i de l'altra, els indicadors per mesurar l'impacte social d'aquest mateix programa. És seguint aquesta línia que el present estudi dona visibilitat a l'impacte social que ja està tenint la Sociologia catalana a diferents àmbits i sectors de la societat. Per conèixer, mesurar i visibilitzar correctament l'impacte social de la ciència, cal clarificar alguns conceptes: a) **difusió** de la recerca vol dir difondre el coneixement creat per investigadors i investigadores a la ciutadania, empreses i institucions; b) La **transferència**, en canvi, fa referència a l'ús d'aquest coneixement per part de la ciutadania, les empreses i institucions i c) **l'impacte social** es refereix a les millores reals resultants de l'ús d'aquest coneixement en relació amb els propis objectius definits per la societat (com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides). Cal diferenciar l'impacte social de **l'impacte científic** que està relacionat amb la creació i difusió de nou coneixement (científic) d'alta qualitat, habilitats, tecnologies i solucions als reptes globals.

Flecha, R., Radauer, A. & Van den Besselaar, P. (2018). Monitoring the impact of EU Framework Programmes. Direcció General de Investigació I Innovació de la Commissió Europea.

La transferència de la sociologia

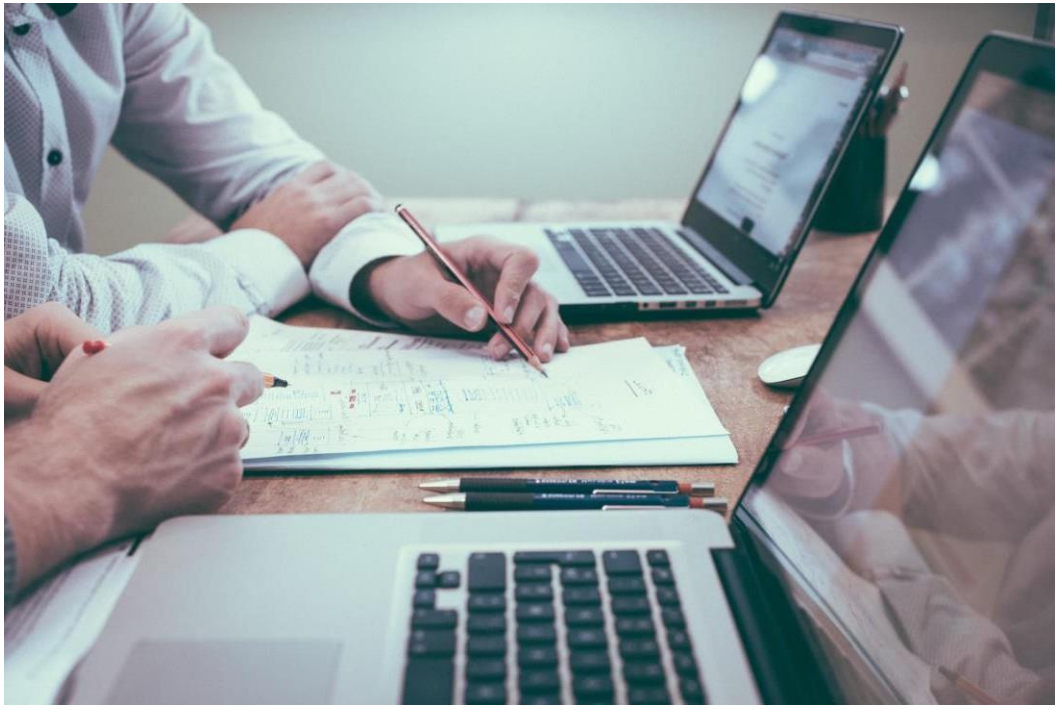

Un 61%dels professionals de la sociologia en actiu fan transferència de sociologia en el seu lloc de feina, segons l'enquesta realitzada durant el 2020. La transferència s'aplica sobretot a:

- Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic.
- Observatoris de la realitat i el canvi social.
- Elaboració de materials de guia i recomanacions.
- Docència.
- Anàlisis de conducta i segmentació de consumidors o usuaris.
- Gestió d'organitzacions i equips humans.
- Avaluació de la implementació i dels impactes.
- Definició de campanyes i xarxes de col·laboració.

La transferència sociològica no remunerada en moviments associatius és una mica més baixa (50%) i s'aplica al disseny de projectes, la gestió interna, la divulgació i la captació de recursos.

Hem formulat a les persones enquestades la següent pregunta:

"*Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de treball*?" Amb l'opció de valorar en una escala ordinal:

1. Gens
2. Poc
3. Regular
4. Bastant
5. Molt

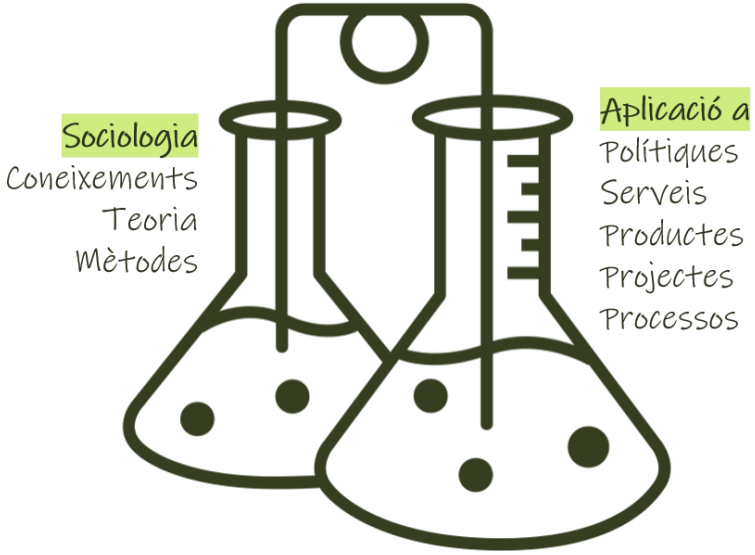

Grau i tipus de transferència

Sis de cada deu professionals (61%) de la sociologia valoren que fan una transferència elevada de sociologia en el seu lloc de treball. En canvi, quatre de cada deu opinen que fan més aviat poca o molt poca transferència.

Quasi dos de cada tres enquestats aporten exemples concrets de transferència en el seu lloc de treball.

La infografia a continuació (pàgina següent) mostra en quins àmbits s'aplica majoritàriament aquesta transferència i que es poden resumir en:

- Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic.
- Coneixement continuat de la realitat i el canvi social.
- Elaboració de materials de guia i recomanacions.
- Docència.
- Anàlisis de conducta i segmentació de consumidors o usuaris.
- Millora de les organitzacions, els equips humans.
- Avaluació de la implementació i dels impactes.
- Millora de la definició de campanyes i xarxes de col·laboració.

A continuació es mostren alguns exemples de transferència d'especial abast.

Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de **treball**?

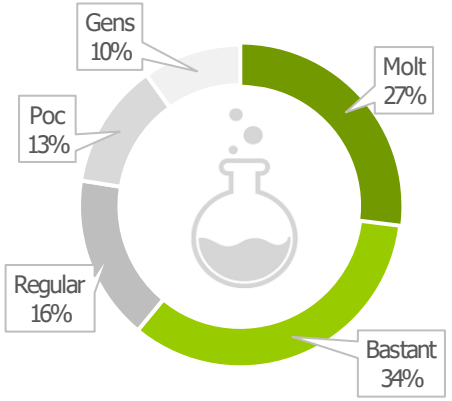

Pots posar un exemple que per a tu hagi estat especialment rellevant de transferència de coneixement sociològic durant la teva trajectòria professional? (últims deu anys)

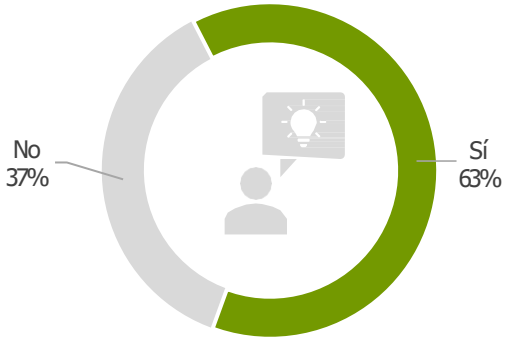

La transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional s'orienta majoritàriament als següents àmbits:

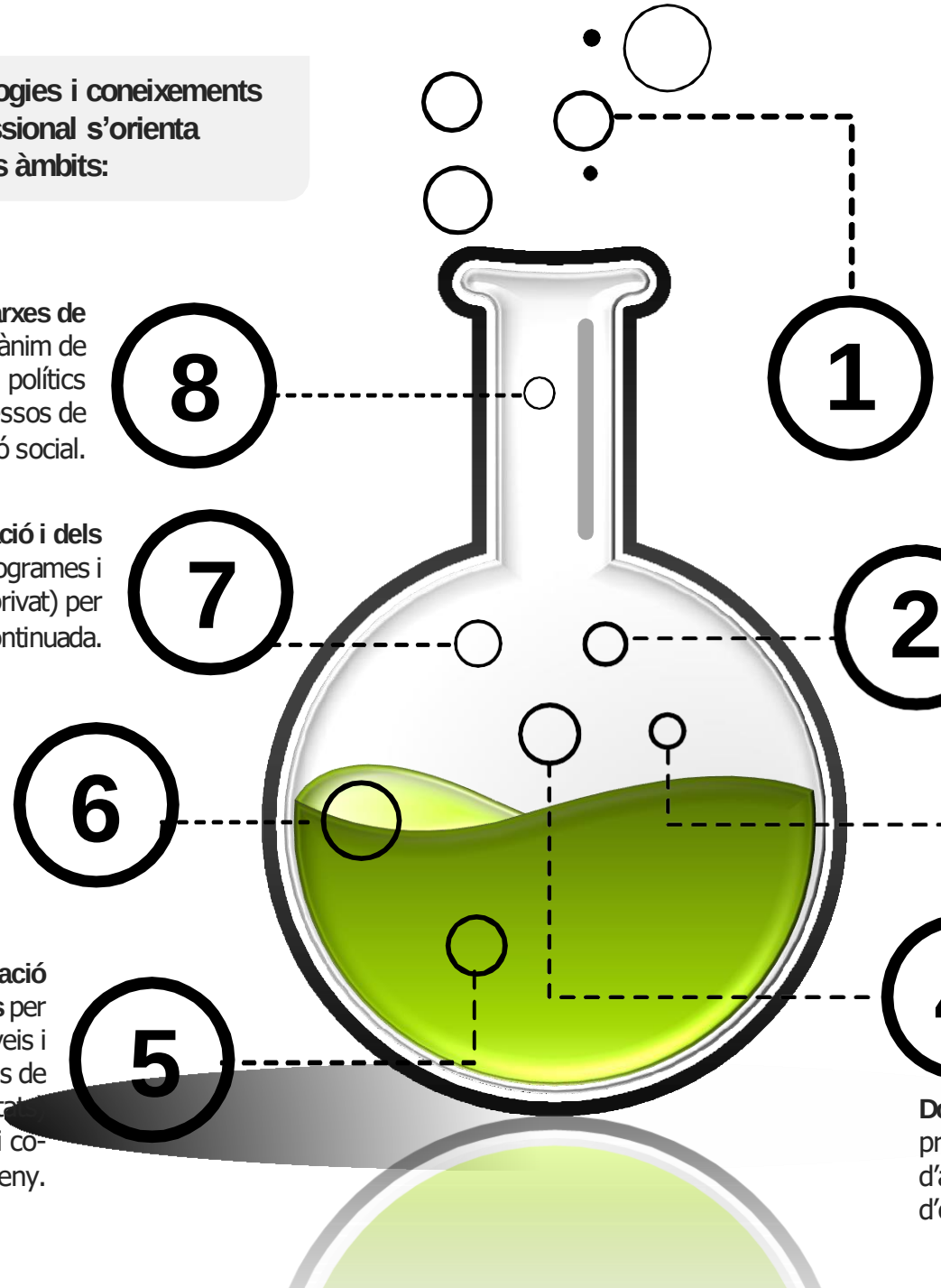

1. **Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic**, tant a nivell local com supralocal, que s'apliquen en la definició de polítiques, normatives, serveis o compra pública. Part d'aquest treball analític i propositiu es fa amb processos de participació comunitària i co-disseny amb la població destinatària.

2. **Coneixement continuat de la realitat i el canvi social** amb observatoris, informes anuals, baròmetres i seguiment d'indicadors.

3. **Elaboració de materials de guia i recomanacions** per a la bona pràctica en base a la recerca i les evidències empíriques.

4. **Docència** a alumnat de grau i postgrau, professionals d'altres disciplines, personal d'administracions públiques, gerents d'organitzacions i educadors.

5. **Anàlisis de conducta i segmentació de consumidors o usuaris** per millorar productes, serveis i campanyes publicitàries (estudis de satisfacció, demandes i necessitats) amb tècniques de màrqueting i co-disseny.

6. **Gestió d'organitzacions i equips humans** introduint mètodes de treball en xarxa i cooperació, resolució de conflictes, plans d'igualtat i no discriminació, millora del clima laboral, etc...

7. **Avaluació de la implementació i dels impactes** de polítiques, programes i serveis (del sector públic o privat) per a la millora continuada.

8. **Definició de campanyes i xarxes de col·laboració** d'entitats sense ànim de lucre, moviments socials o partits polítics per definir i posar en marxa processos de transformació social.

El tipus d'organització, el grau de responsabilitat del càrrec desenvolupat, l'edat i els estudis màxims assolits són les variables més explicatives de les diferències en la transferència que es realitza en el lloc de treball:

Les valoracions més positives en quant a la transferència que es realitza i l'impacte que s'obté les trobem entre les persones que treballen com a free lances, autònomes, en microempreses de consultoria o a la universitat. L'empresa privada seria en canvi l'àmbit on els sociòlegs fan menys transferència.

A més responsabilitat en el lloc de treball hi ha més transferència (els càrrecs de gerència, direcció o d'autònoms/es afirmen fer més transferència).

S'observa igualment una correlació positiva amb l'edat: a més edat, més transferència en el lloc de treball.

Finalment, les persones que han assolit estudis de postgrau fan més transferència.

Variables demogràfiques o professionals		Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de treball? (1=Gens; 5=Molt)
Edat	Dels 20 als 24 anys	2,9
	Dels 25 als 30 anys	3,1
	dels 31 als 45 anys	3,7
	dels 46 als 55 anys	4,2
	56 anys o més	4,3
Gènere	Dona	3,5
	Home	3,6
Nivell educatiu més alt assolit	Grau/Llicenciatura	3,1
	Postgrau, màster, DESE o DEA	3,8
	Doctorat	4,1
Càrrec professional	Altres	2,4
	Càrrec auxiliar	2,2
	Càrrec tècnic / docent	3,7
	Càrrec directiu o gerent	4,0
	Sóc professional autònom / freelance	4,3
	Empresari/a amb treballadors	4,5
Organització on treballa	Administració pública	3,6
	Universitat i altres centres docents	4,0
	Empresa privada	2,9
	Entitats del 3r sector	3,5
	Persones Free Lance o Autònomes o micro (> 5 pax.) empreses de consultoria	4,6
	Total general	**3,6**

*En verd, valors més elevats; en vermell, valors més baixos.

Transferència en moviments associatius

Entre les persones enquestades que estan implicades en **moviments socials o organitzacions de forma no remunerada***, la valoració del grau de transferència de sociologia és una mica més baixa. En aquest cas, la meitat opinen que fan bastant o molta transferència i l'altra meitat que fan més aviat poca.

Fas transferència de coneixements sociològics en l'organització o **moviment social** on col·labores de forma NO remunerada?

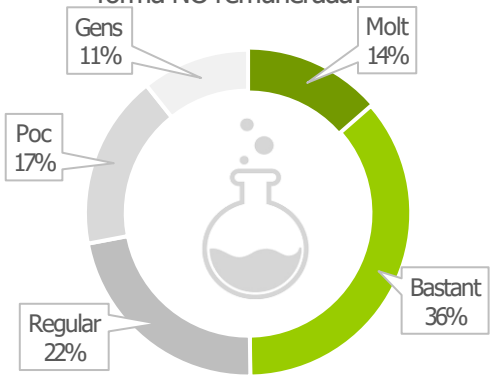

*Un 47% de les persones enquestades afirmen que participen de manera no remunerada en alguna associació o moviment social sense ànim de lucre.

Les associacions participen els sociòlegs i sociòlogues s'inscriuen en els següents àmbits d'actuació, per ordre de freqüència:

- Educació (AMPA, lleure educatiu, suport a infants...)
- Feminisme i LGBTIQ+
- Exclusió social i discriminació
- Salut física, mental i diversitat funcional
- Ecologia i medi ambient
- Consum responsable
- Migracions i refugiats
- Cultural o artística
- ONG desenvolupament
- Política
- Professional (COLPIS, ACS, associacions acadèmiques, altres col·legis professionals...)
- Sindical
- Religiosa
- Esportiva
- Associació de veïns
- Altres

La transferència de metodologies i coneixements sociològics en el **món associatiu** s'orienta majoritàriament als següents àmbits:

Disseny de projectes

- Recerca, aportació d'evidència científica i marcs teòrics de la sociologia per dissenyar accions amb més potencial d'impacte.
- Assessorament, ideació d'estratègies d'acció i disseny de projectes.
- Avaluació per a la millora continuada.

Comunicació i divulgació

- Organització de xerrades, conferències, seminaris…
- Creació de continguts, divulgació i sensibilització
- Formació a agents externs.

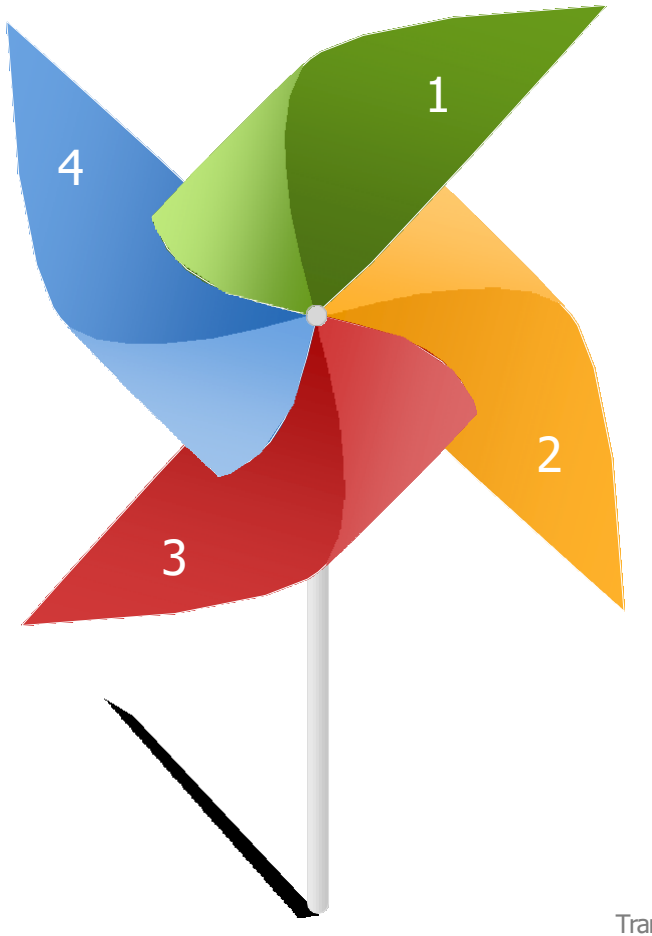

Gestió interna

- Gestió interna de l'organització, lideratge i millora del treball en equip.
- Formació interna.

Captació de recursos

- Cerca de fonts de finançament.
- Establiment d'aliances externes.
- Captació d'associats o voluntariat.

L'impacte de la sociologia

La meitat (51%) de les persones enquestades que fan transferència de sociologia considera que aquesta assoleix un impacte social elevat.

Aquests impactes es poden resumir en:

- Apoderament de grups socials
- Millora de l'educació i la formació
- Creació de serveis i prestacions socials
- Sensibilització ciutadana i pressió per modificar l'agenda política
- Millora de les oportunitats laborals
- Redistribució de recursos econòmics i de poder (democratització)
- Millora de l'entorn urbà i ambiental
- Millora de la convivència

El grau de poder de decisió en el càrrec professional desenvolupat és la variable més explicativa de les diferències en l'impacte atribuït a la transferència de sociologia.

Exemples de projectes que han aconseguit millorar socialment des de la sociologia

Fruit de les entrevistes als diferents sociòlegs i sociòlogues que han participat en aquest estudi, a continuació posem alguns dels exemples dels projecte de recerca que han desenvolupat i han aconseguit una destacable millora de la societat catalana així com internacional:

IMPACT-EV. Evaluating the Impact and Outcomes of EU SSH research

A partir de dirigir el projecte del 7è Programa Marc de la Comissió Europea, IMPACT-EV. Evaluating the Impact and Outcomes of EU SSH research, un membre de l'ACS va ser contractat per la DG Research de la Comissió Europea com a Chair del grup d'experts i expertes de diferents ciències, que va elaborar el document que informa dels criteris de rellevància, impacte polític i societal del Programa Horizon Europe. En el marc del projecte IMPACT-EV va néixer també SIOR (Social Impact Open Repositori) el repositori d'impacte social de la recerca capaç de mostrar, citar i emmagatzemar l'impacte social dels resultats de la investigació avaluant l'impacte social de la investigació segons els indicadors establerts.

El projecte compta amb més de 20 publicacions en revistes científiques de reconegut impacte i altres fonts (d'organismes governamentals oficials).

INCLUD-ED. Strategies for inclusion and social cohesion in Europe from education

El projecte INCLUD-ED, dirigit per la sociologia catalana, és l'únic de ciències econòmiques, socials i humanes de la llista que la CE va publicar de 10 recerques científiques d'èxit. La llista d'actuacions educatives d'èxit que va identificar ha aconseguit un impacte social que ha portat a algunes escoles a que el 92% del seu alumnat passi del nivell d'aprenentatge més baix dels seu país a superar la mitjana. La seva replicabilitat ha portat a la seva implementació en més de 9000 escoles en països de diferents continents on el 98% del seu alumnat a aconseguit millores avaluades del seu aprenentatge i la convivència. la seva sostenibilitat ha quedat demostrada perquè, deu anys després de la seva finalització, continua creixent el número d'escoles que l'implementen, el de governs que desenvolupen polítiques per recolzar-ho i les millores de l'alumnat.

En el cas de Catalunya una quarantena de centres entre escoles bressol, escoles i instituts estan aplicant actuacions educatives d'èxit, destacant l'impacte social aconseguit a les dues següents:

Institut-Escola Mediterrani, Campclar,Tarragona: Tres anys després de l'inici de la Formació de Familiars, l'escola va registrar una resposta massiva, quan 63 membres de la comunitat, el 41% d'ètnia gitana, es van inscriure als cursos de formació. Actualment, cinc anys després, aproximadament el 80% dels membres de les famílies de l'escola participen en activitats d'aprenentatge. Tots els cursos s'estableixen segons les decisions de la comunitat mitjançant la seva participació activa. La transformació de l'escola en una comunitat d'aprenentatge on les famílies tenen una participació educativa significa que la transformació de l'escola obté ràpidament resultats que evidencien la seva millora. Per exemple, el 2011–2012, després d'acollir el projecte comunitats d'aprenentatge, la taxa d'inscripció va augmentar més d'un 66%, la participació familiar al centre va augmentar un 30% i la taxa d'absentisme va disminuir de prop del 59% a menys del 5%. També es van veure millors resultats acadèmics.

Font: Garcia Yeste, C; Morlà Folch, T and Ionescu V (2018) Dreams of Higher Education in the Mediterrani School Through Family Education. *Front. Educ.* (3)79. doi: 10.3389/feduc.2018.00079

Exemples de projectes que han aconseguit millorar socialment des de la sociologia

Escola Joaquim Ruyra, L'Hospitalet de Llobregat: Comunitat d'aprenentatge amb un 92% de l'alumnat immigrant que assoleix resultats més bons que els d'escoles en contextos afavorits. Durant l'última avaluació externa de sisè de primària que realitza la Generalitat, el percentatge d'estudiants de l'escola Joaquim Ruyra amb nivell alt va sobrepassar amb escreix la mitjana catalana. Segons dades de Departament d'Ensenyament, un 55,2% dels alumnes aquest centre tenen un nivell alt de català, quan la mitjana de nivell alt en aquesta assignatura és de l'25%. En llengua castellana, els alumnes amb nivell alt de l'Ruyra arriben a el 39,3% (la mitjana és de 20,8%). En anglès, el 32,1% contra 24% i en matemàtiques s'arriba a un percentatge prodigiós (un 58,7% contra un 30,6% de mitjana).

El projecte compta amb més de 70 publicacions en revistes científiques de reconegut impacte i altres fonts (d'organismes governamentals oficials).

https://www.elmundo.es/papel/historias/2017/03/19/58ca8b8ee5fdea672d8b46ad.html León-Jiménez, S., Villarejo-Carballido, B., López de Aguileta, G., & Puigvert, L. (2020). Propelling Children's Empathy and Friendship. *Sustainability, 12*(18), 7288. MDPI AG. Retrieved from http://dx.doi.org/10.3390/su12187288

SoCaTel se centra en una atenció dirigida per les necessitats (enfocament de baix a dalt) en lloc d'una atenció dirigida per serveis (enfocament de dalt a baix), oferint una eina integrada de serveis d'atenció, accessible per a persones amb necessitats assistencials i / o amb risc d'exclusió social. Ha dissenyat serveis accessibles mitjançant processos de co-creació col·laborativa entre usuaris i professionals del servei. SoCaTel millora la satisfacció dels usuaris del servei d'atenció i, alhora que simplifica els requisits de tràmits i redueix així la càrrega burocràtica per als ciutadans i els professionals.

Exemples d'impactes de la sociologia

Apoderament de grups socials

- Augment de la presa de consciència sobre la pròpia situació de desavantatge o discriminació.
- Accions afirmatives per afavorir l'accés a posicions de poder i decisió en empreses i institucions (especialment en el cas de les dones), a l'educació superior de minories ètniques (ex. col·lectiu gitano).
- Acollida de persones nouvingudes i refugiades.
- Creació d'associacions autogestionades per a la defensa dels propis interessos (ex. assemblees d'aturats, afectats per malalties concretes, associacions de consumidors).
- Creació de cooperatives laborals.
- Retorn de joves amb abandonament escolar prematur al sistema educatiu amb recursos de segona oportunitat.
- Creació de llocs de treball protegits per a persones amb dificultats d'inserció.
- Orientació i desenvolupament de competències per a la recerca de feina a persones aturades.
- Augment de la participació social dels col·lectius amb menys capacitat de pressió i demanda.

Millora de l'educació i la formació

Aquest és un àmbit on ha estat especialment activa la transferència sociològica i per això assoleix entitat pròpia. La transferència ha tingut impactes com:

- En educació obligatòria: Creació de comunitats d'aprenentatge en escoles amb una alta segregació social, aconseguint millorar els resultats escolars: millora de l'assoliment de competències bàsiques, reducció de l'absentisme i de l'abandonament escolar prematur, augment de la graduació, disminució de la segregació escolar, etc.

- En formació postsecundària: adaptació dels currículums formatius per a l'assoliment de competències professionals; vinculació de la formació professional al teixit empresarial de l'entorn.

- En educació d'adults: Reducció de la bretxa digital i augment de l'alfabetització en persones adultes.

Creació i millora de serveis, productes, protocols d'atenció i prestacions socials

- Millora dels protocols d'atenció i intervenció amb col·lectius vulnerables (ex. protocol de prevenció i acció contra els matrimonis forçats, la mutilació femenina, dispositius d'atenció a víctimes de violència, millora d'atenció a usuaris de serveis socials, protocols sanitaris centrats en la persona, prevenció i reducció d'addiccions, seguiment de persones en situació de dependència…

- Creació de serveis (ex. escoles bressol, serveis digitals).

Sensibilització ciutadana per modificar actituds i pressió per modificar les prioritats de l'agenda política.

- Trasllat de demandes socials a l'agenda política.
- Trasllat de demandes feministes a l'agenda política
- Sensibilització envers la responsabilitat social de les corporacions.

Desenvolupament econòmic i millora de les oportunitats i condicions laborals.

- Assessorament a empreses per obtenir un major retorn de les seves inversions.
- Suport a persones emprenedores per fer un plantejament empresarial amb valors socials i més possibilitats d'èxit.
- Millora dels processos de selecció de recursos humans per aconseguir un major encert en la selecció i desenvolupar les carreres professionals dels treballadors.
- Augment de la cooperació empresarial, per exemple creant consorcis o clústers.
- Introducció de la cultura participativa i deliberativa en les empreses i l'administració pública.

Redistribució més equitativa de recursos econòmics i de poder (democratització).

- Sistemes equitatius de redistribució de recursos entre territoris, serveis, escoles, tenint en compte les necessitats de la població que atenen.
- Reformes legislatives que incideixen en la distribució de recursos (normativa laboral, impositiva, garantia de drets).
- Implementació de canvis horaris que afavoreixin una millor conciliació familiar i laboral.
- Sistemes de tarifació social, ajuts, beques i prestacions socials.
- Pressa de decisions polítiques en base a processos participatius.

Millora de l'entorn urbà i ambiental on viuen les persones.

- Transformació integral de barris (plans de barris)
- Ciutats jugables
- Eliminació de barreres arquitectòniques en l'espai públic i els equipaments.
- Augment de la compra de proximitat
- Augment del reciclatge, reducció del consum de plàstic, major ús d'energies no contaminants, major sobirania alimentària.

Millora de la convivència, resolució de conflictes i prevenció del delicte.

- Major prevenció, detecció i atenció a les víctimes de violència (especialment la de tipus masclista)
- Millora de la convivència i la participació en entorns escolars.
- Millora de les relacions interculturals i de veïnatge.

Grau i tipus d'impacte

La **meitat (51%)** de les persones enquestades que fan transferència de sociologia (poc, regular, bastant o molt) considera que la transferència que fa acaba tenint un impacte social elevat o molt elevat a través dels projectes, polítiques o serveis on s'aplica. En canvi, l'altra meitat considera que l'impacte és mitjà (regular) o baix.

Un 49% de les persones que afirmen haver tingut algun tipus d'impacte posen algun exemple concret d'impacte assolit per fonamentar la seva afirmació.

La infografia a continuació (pàgina següent) mostra els tipus d'impactes que s'assoleixen amb la transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional. Aquests impactes es poden resumir en:

- Apoderament de grups socials
- Millora de l'educació i la formació
- Creació de serveis i prestacions socials
- Sensibilització ciutadana i pressió per modificar l'agenda política.
- Millora de les oportunitats laborals.
- Redistribució de recursos econòmics i de poder (democratització)
- Millora de l'entorn urbà i ambiental.
- Millora de la convivència.

A continuació es detallen els diferents tipus d'impacte ressenyats.

La transferència de coneixement sociològic que fas o has fet en el teu lloc de **treball** té un impacte social?

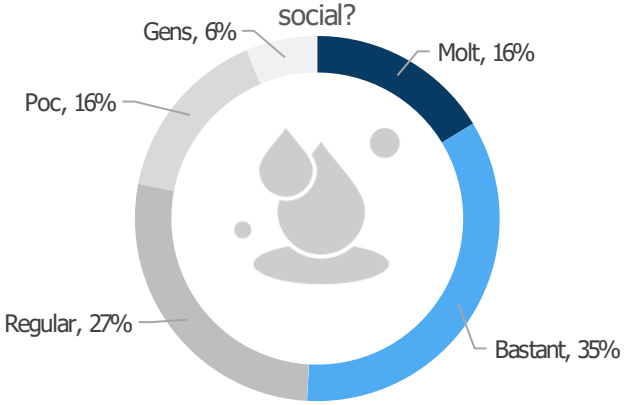

Pots posar un exemple que per a tu hagi estat especialment rellevant d'impacte social aconseguit gràcies a la transferència de coneixement sociològic durant la teva trajectòria professional? (últims deu anys)

Tipus d'impactes que s'assoleixen amb la transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional

- Apoderament de grups socials per a la defensa dels seus interesos, contribuint al desenvolupament de xarxes d'acció col·lectiva, autoconsciència i capacitació.
- Millora de l'educació i la formació en tot el cicle vital.
- Creació i millora de serveis, productes, protocols d'atenció i prestacions socials que milloren la qualitat de vida.
- Sensibilització ciutadana per modficiar actituds i pressió per modificar les prioritats de l'agenda política.
- Desenvolupament econòmic i millora de les oportunitats i condicions laborals.
- Redistribució més equitativa de recursos econòmics i de poder (democratització).
- Millora de l'entorn urbà i ambiental on viuen les persones.
- Millora de la convivència, resolució de conflictes i prevenció del delicte.

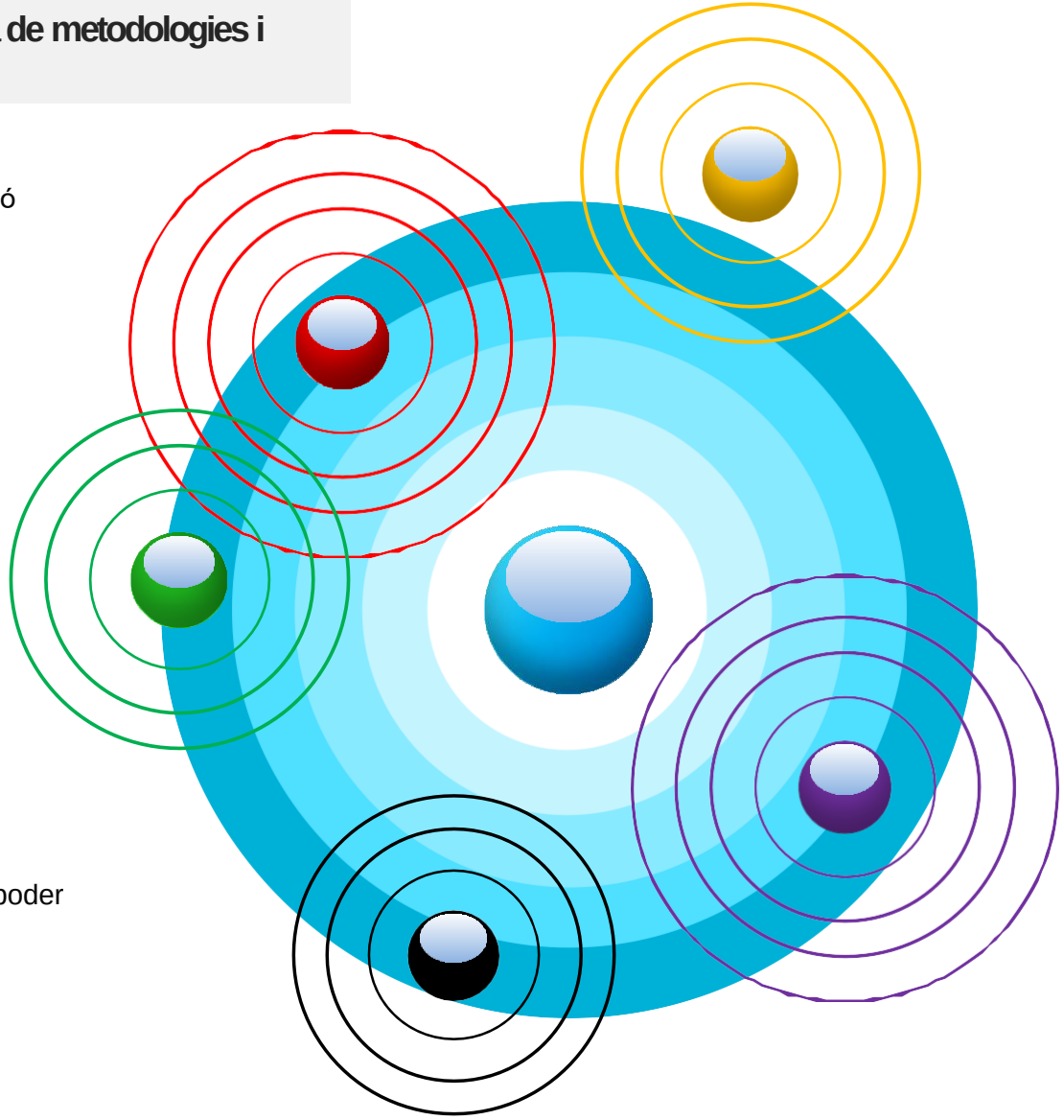

El grau de poder de decisió en el càrrec professional desenvolupat, l'edat i els estudis màxims assolits són les variables més explicatives de les diferències en l'impacte atribuït a la transferència de sociologia que es pot fer en el lloc de treball.

Així, les valoracions més positives quant a l'impacte que s'obté les trobem entre les persones que treballen des de la seva pròpia empresa, amb càrrecs de gerència o com a autònomes.

S'observa igualment una correlació positiva amb l'edat: a més edat, més impacte s'atribueix a la transferència realitzada.

Finalment, les persones que han assolit estudis de postgrau assolirien també més impacte.

Variables demogràfiques o professionals		La transferència de coneixement sociològic que fas o has fet té un impacte social? (1=Gens; 5=Molt)
Edat	Dels 20 als 24 anys	2,8
	Dels 25 als 30 anys	3,1
	dels 31 als 45 anys	3,4
	dels 46 als 55 anys	3,6
	56 anys o més	3,9
Gènere	Dona	3,5
	Home	3,3
Nivell educatiu més alt assolit	Grau/Llicenciatura	3,1
	Postgrau, màster, DESE o DEA	3,2
	Doctorat	3,8
Càrrec professional	Altres	3,3
	Càrrec auxiliar	2,9
	Càrrec tècnic / docent	3,4
	Càrrec directiu o gerent	3,7
	Sóc professional autònom / freelance	3,6
	Empresari/a amb treballadors	4,0
Organització on treballa	Administració pública	3,4
	Universitat i altres centres docents	3,7
	Empresa privada	2,9
	Entitats del 3r sector	3,3
	Persones Free Lance o Autònomes o micro (> 5 pax.) empreses de consultoria	3,7
	Total general	**3,4**

*En verd, valors més elevats; en vermell, valors més baixos.

41

Entre les persones enquestades que estan implicades en moviments socials o organitzacions de forma no remunerada, la valoració del grau d'impacte assolit és similar al constatat en l'àmbit professional: poc més de la meitat atribueixen un impacte rellevant a la tasca de l'organització atribuïble a la transferència de sociologia. La resta consideren que aquest impacte és més aviat baix.

Els exemples més mencionats d'impacte des dels moviments associatius tenen a veure amb:

- Creació de xarxes de suport mutu entre persones, augment del capital social, reducció de la soledat i l'aïllament social, augment de la mixtura social i la interculturalitat.
- Augment del nivell formatiu, els itineraris professionals i l'autonomia de les persones.
- Conscienciació per a la reivindicació social (ex. contra la violència, en pro de la igualtat de gènere, la diversitat sexual)
- Reducció de desigualtats en l'exercici dels drets.
- Sensibilització contra estigmes i prejudicis: ex. sobre salut mental, origen ètnic...
- Prevenció de violències i conductes de risc.
- Millora de les condicions de vida, aportant oportunitats de feina i habitatge.
- Canvis d'hàbits i estils de vida.
- Apoderament i emergència de lideratges socials.
- Augment de la democràcia i la participació.
- Codesenvolupament internacional.

La transferència de coneixements sociològics que fas en la **teva associació o moviment social** on col·labores té un impacte social?

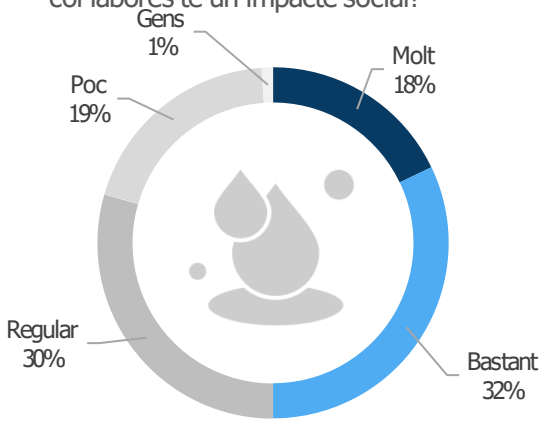

Transferència i impacte de la sociologia en els ODS

Els ODS on la sociologia està aplicant més transferència són els de reducció de les desigualtats (de gènere i altres tipus), l'educació de qualitat i la lluita contra la pobresa i la fam. On trobem menys transferència és en l'àmbit de l'urbanisme i el medi ambient.

Els majors impactes atribuïts a la transferència no es corresponen amb els àmbits més treballats per la sociologia. Així, els majors impactes s'assoleixen en l'urbanisme, l'educació i el treball i l'economia. En canvi, els impactes són més moderats (o almenys es constaten en menor mesura) en l'àmbit de les desigualtats, el medi ambient i la salut i el benestar.

L'anàlisi concreta de cada ODS mostra que per assolir impactes és positiu trobar un equilibri entre transferència mitjançant la recerca, l'assessorament, la gestió/execució de projectes i recursos i la divulgació. Aquells ODS on la transferència no troba aquest equilibri obtenen menys impacte.

Transferència en els ODS

L'enquesta evidencia que els ODS on la sociologia està aplicant més transferència són els de reducció de les desigualtats de gènere i altres tipus (ODS 5 i 10), l'educació de qualitat (ODS 4) i la lluita contra la pobresa i la fam (ODS 1 i 2).

Les 33 entrevistes en profunditat realitzades avalen totalment aquesta dada i trobem un acord unànime en què hi ha una concentració de transferència en aquests àmbits.

En menor mesura trobem transferència en els àmbits de la salut i el benestar (ODS 3); el treball, l'economia i el consum (ODS 8, 9 i 12) i la justícia i la pau (ODS 16, vinculat sobretot a la qualitat democràtica de les institucions).

On trobem menys transferència és en l'àmbit de l'urbanisme (ODS 11, sobre ciutats i comunitats sostenibles) i el medi ambient (ODS 6, 7, 13, 14 i 15).

El gràfic a la dreta mostra el detall de sociòlegs i sociòlogues que afirmen fer transferència de coneixements i metodologies sociològiques en cadascun dels ODS. La transferència es fa generalment des de l'àmbit professional però també s'inclouen les persones que fan transferència des de moviments associatius de forma no remunerada.

Transferència en els ODS.

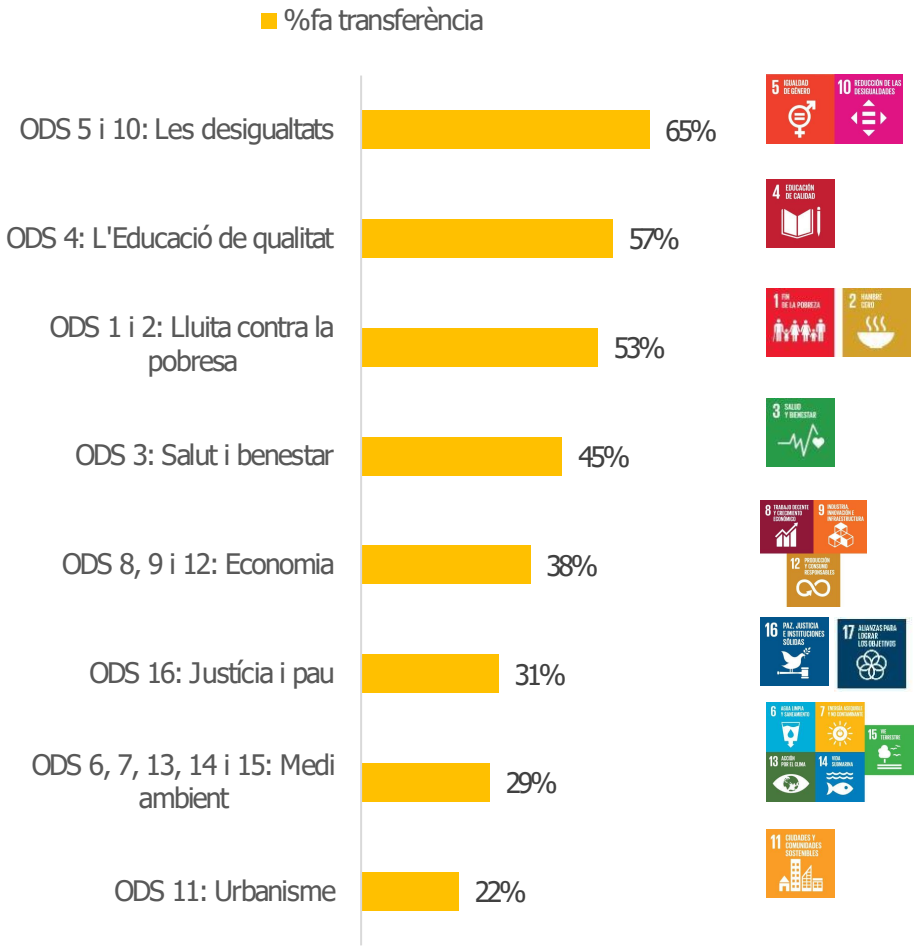

Fas o has fet transferència sociològica en …(% sí)									
Variables demogràfiques o professionals		Objectius 5 i 10; Igualtat de gènere i reducció de les desigualtats.	Objectiu 4. Educació de qualitat.	Lluita contra la pobresa en totes les seves formes	Objectiu 3. Salut i benestar.	Objectius 8, 9 i 12. Desenvolupam ent econòmic, treball digne i consum responsable	Objectiu 16. Societats justes i pacífiques	Objectius 6, 7, 13, 14, 15: Protecció del medi ambient i sostenibilitat dels recursos naturals.	Objectiu 11. Urbanisme inclusiu, segur, resilient i sostenible
Edat	Dels 20 als 24 anys	67%	50%	62%	43%	36%	26%	38%	0%
	Dels 25 als 30 anys	60%	42%	36%	34%	31%	24%	26%	16%
	dels 31 als 45 anys	66%	58%	55%	44%	38%	29%	26%	23%
	dels 46 als 55 anys	75%	70%	68%	58%	44%	45%	27%	29%
	56 anys o més	67%	82%	69%	73%	55%	45%	49%	41%
Gènere	Dona	70%	59%	52%	49%	35%	32%	30%	21%
	Home	61%	54%	55%	41%	43%	29%	29%	24%
Organització on treballa	Administració pública	74,5%	51%	62%	46%	40%	32%	28%	29%
	Universitat i altres centres docents	71,4%	81%	59%	51%	43%	38%	24%	26%
	Empresa privada	51,5%	34%	35%	35%	27%	11%	23%	11%
	Entitats del 3r sector	65,0%	62%	37%	53%	42%	33%	21%	21%
	Persones Free lance, autònomes o micro empreses de consultoria	66,7%	67%	65%	50%	52%	42%	42%	62%
Total general		**65,0%**	**57%**	**53%**	**45%**	**38%**	**31%**	**29%**	**22%**

La taula anterior mostra la transferència en els ODS segons variables demogràfiques o professionals.

Podem observar com a més edat dels i les sociòlogues és més alta i diversa la transferència en sociologia, mentre que les generacions més joves fan una transferència menor i concentrada en temes de desigualtat, gènere i pobresa.

La transferència més alta i diversificada es dona en l'àmbit de la consultoria, seguida de l'administració pública i la universitat (més concentrades en aquest cas en les desigualtats, l'educació i la pobresa). L'empresa privada i el tercer sector fan una transferència més limitada i concentrada en les desigualtats.

Hi ha poques diferències entre homes i dones pel que fa al grau i tipus de transferència, excepte pel que fa a una major concentració de dones en els ODS 5 i 10.

Impacte en els ODS

L'impacte en els ODS atribuït a la transferència mostra un ànquing molt diferent. Els majors impactes s'assoleixen en els àmbits de l'urbanisme, l'educació i el treball i l'economia.

Els impactes són més moderats en l'àmbit de les desigualtats, el medi ambient i la salut i el benestar. Els impactes menors es constaten en l'erradicació de la pobresa (ODS 1 i 2) i la democratització de les institucions (ODS 16).

Els capítols a continuació mostren els resultats en detall per a cada ODS.

Impacte en els ODS.

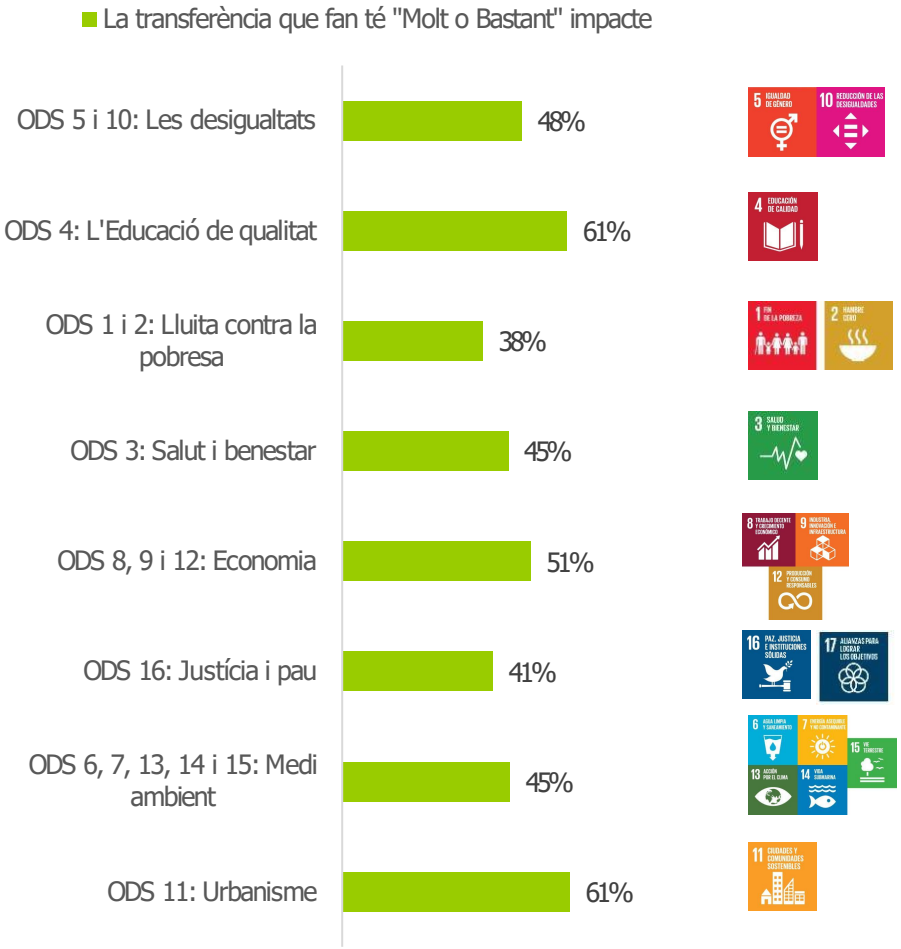

Transferència i impacte en l'ODS 5, 10 Reducció de les desigualtats i igualtat de gènere

Transferència i impacte en l'ODS 5, 10 Reducció de les desigualtats i igualtat de gènere

Els ODS 5 i 10, sobre reducció de les desigualtats socials i de gènere és aquell on més transferència de sociologia s'està realitzant, segons l'enquesta realitzada. Les entrevistes en profunditat remarquen la mateixa idea i de manera unànime ressalten que l'àmbit de les desigualtats i concretament l'àmbit de la igualtat de gènere és aquell on més concentració d'aportacions de la sociologia podem trobar en els darrers 25 anys a Catalunya. A més, és un àmbit en el qual està havent-hi molta transferència tant des de l'àmbit universitari com de les administracions públiques, en tant que s'ha consolidat com una política *mainstream* i transversal.

La percepció d'impacte en aquest àmbit és moderada i inferior a la transferència que es realitza: un 48% de les sociòlogues i sociòlegs que fan transferència en aquest àmbit valoren que aquesta té bastant o molt impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de les desigualtats? (Objectius 5 i 10; Igualtat de gènere i reducció de les desigualtats).

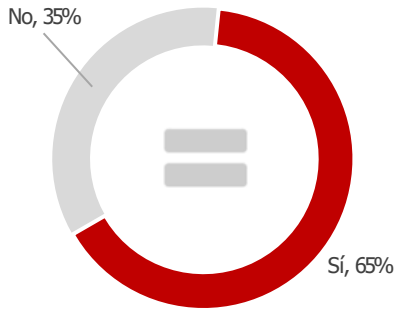

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en l'àmbit de les desigualtats?

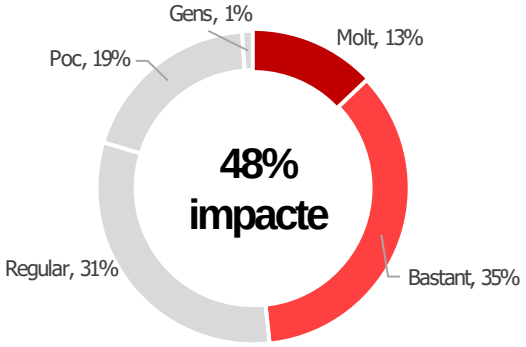

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de les desigualtats es fa a través de la divulgació i la sensibilització social i la recerca. És bastant menor la transferència que es fa a través de la gestió i execució de polítiques i projectes, la docència, la planificació i assessorament o la dinamització de xarxes de cooperació. És possible que aquesta menor intervenció en àmbits més executius resti capacitat d'impacte (almenys directe) en la transferència que es fa.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de les desigualtats des de la sociologia. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 5, 10. Reducció de les desigualtats i igualtat de gènere

Divulgació, sensibilització social

- Campanyes, xerrades i commemoracions (ex. mes de la dona, tallers en escoles...) per visibilitzar la desigualtat de gènere o/i la diversitat sexual.
- Formació i assessorament a entitats feministes i voluntariat.
- Dinamització de xarxes d'entitats.
- Docència sobre sociologia del gènere.
- Publicació d'articles en revistes científiques.
- Participació en mitjans de comunicació de masses

Recerca i conceptualització

- Teories explicatives de la desigualtat, la discriminació, l'estratificació social, la interseccionalitat i l'exclusió social.
- Estudis de gènere i diversitat sexual: bretxa salarial, violència de gènere dins i fora de l'àmbit de la parella, noves masculinitats, etc.
- Estudis específics de col·lectius vulnerables (ex. immigrants, minories ètniques, diversitat religiosa, discapacitat)
- Estudis sobre cicles de vida
- Creació d'indicadors i observatoris sobre condicions de vida, desigualtats, violència masclista, etc.

Intervenció i mobilització

- Protocols contra la violència (de gènere, en l'àmbit de l'oci, de la feina, contra el maltractament de gent gran...)
- Projectes d'empoderament i autogestió: ex. Dones emprenedores, cooperatives d'immigrants, grups de suport i autoajuda...
- Metodologies inclusives en els processos de participació ciutadana, vetllant per la representació de tots els grups socials.
- Dinamització de xarxes d'inclusió
- Projectes de coeducació
- Oficines assessorament LGTBI+

Impactes

- Aprovació i revisió de legislació sobre igualtat de gènere.
- Transversalització de la perspectiva de gènere en l'estadística i en totes les polítiques (ex. dret laboral, dret familiar, etc.)
- Canvis en el llenguatge: ús del llenguatge per visibilitzar les dones a nivell escrit, oral i visual.
- Més participació de dones en càrrecs de decisió política, associativa, empresarial, científica, cultural, esportiva, etc.
- Accés de dones a àmbits de treball tradicionalment masculins (informàtica, enginyeria...)
- Reducció de prejudicis i estereotips
- Millor atenció i suport a víctimes de violència.
- Major participació i presència pública de col·lectius vulnerables (ex. població immigrant)
- Major visibilització i denúncia de les diferents formes de violència i assetjament
- Reducció de la tolerància social envers la violència

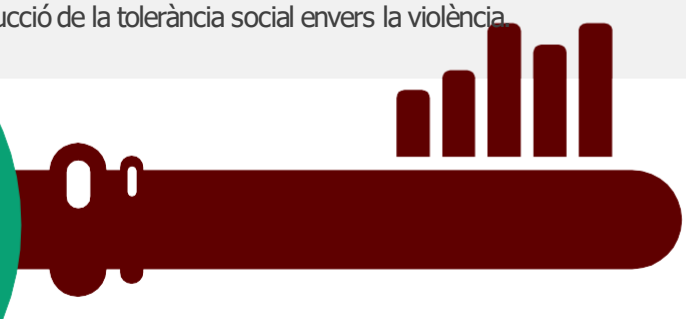

Planificació i avaluació d'estratègies d'acció

- Plans d'igualtat en administracions, empreses i entitats.
- Auditories d'igualtat de gènere.
- Plans d'Inclusió Social o/i desenvolupament comunitari (PLACI, PDC, etc.)
- Plans d'acollida i interculturalitat.
- Definició i avaluació de projectes d'intervenció social.
- Introducció de l'anàlisi de les desigualtats en totes les polítiques.

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en el ODS 5, 10. Reducció de les desigualtats i igualtat de gènere

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 5 i 10 sobre desigualtats. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Els Plans Locals d'Acció Comunitària per a la Inclusió Social són impulsats per la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària de la Generalitat de Catalunya. La metodologia d'aquests plans i l'assessorament per a la seva implantació conté una important transferència de coneixement i metodologia de la sociologia destinat a reforçar el treball comunitari dels serveis socials dels ens locals, de manera que sigui el teixit social de les ciutats el que crea els recursos i les dinàmiques d'inclusió.

PLA LOCAL D'INCLUSIÓ SOCIAL

L' Ajuntament de Vilanova i la Geltrú ha creat **l'Oficina Tècnica del Pla Local d'Inclusió Social**, un espai de recerca, participació, reflexió i treball per aprofundir en el coneixement de la situació social de la ciutat per millorar la resposta pública a les situacions d'exclusió o de risc social de la ciutadania. L'Oficina té un equip humà on participen sociòlegs que dinamitzen aquesta combinació de política, recerca, mobilització social i comunicació.

El **Pla integral del poble gitano**, en les seves diferents edicions, ha estat co-elaborat amb població gitana i planifica actuacions que milloren les oportunitats de la població gitana en àmbits tan fonamentals com l'educació, la salut, l'habitatge o el treball.

La metodologia per co-construir aquest pla es basa en la metodologia comunicativa, on hi ha hagut una gran transferència de sociològica.

L'Estratègia d'inclusió i de reducció de les desigualtats de Barcelona 2017-2027 és el fruit del treball col·lectiu de l'Ajuntament de Barcelona i les entitats de la societat civil barcelonina, aplegats en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.

El procés d'elaboració incorpora coneixements i metodologies sociològiques i preveu impactes en la reducció de l'exclusió en pilars fonamentals com l'educació, l'habitatge, el treball, la salut i la convivència.

La Fundació MigraStudium uneix acció, recerca i sensibilització en l'àmbit de les migracions i la diversitat cultural, creant un cercle de retroalimentació continuat entre coneixement, transferència i impacte, que es fa a més colze a colze amb les persones destinatàries.

Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçós

Protocol elaborat a partir de la recerca empírica, la col·laboració d'associacions i el consens amb equips interdisciplinaris de professionals.

Les **xarxes antirumors** s'han constituït i es dinamitzen a diferents ciutats espanyoles. Mobilitzen entitats i persones a títol individual per ajudar a desmuntar rumors i prejudicis en espais informals. Les xarxes han elaborat una gran quantitat de materials de sensibilització, campanyes i formacions.

Història de Zainab és un exemple de transferència a través de l'art amb un objectiu de sensibilització, en aquest cas sobre la realitat dels refugiats.

Apropa Cultura és una xarxa inclusiva de programadors culturals que s'uneixen per a facilitar l'accés a la cultura a les persones en situació de vulnerabilitat de la mà de les entitats socials.
La sociologia ha contribuït a aportar evidències sobre la desigualtat social en l'accés a la cultura i les arts, que aquest projecte contribueix a reduir.

Legislació sobre igualtat de gènere i violència masclista

La recerca sociològica sobre la violència fora de l'entorn familiar i de la parella (per exemple, en l'àmbit universitari, de l'oci nocturn o de les relacions esporàdiques) ha tingut impacte en la legislació sobre la igualtat. Arran d'aquesta investigació es produeix una transferència en la legislació catalana i estatal: incloent la consideració de violència de gènere independentment del tipus de relació a la Llei catalana contra la Violència Masclista del 2008 i incorporant l'obligació de crear una unitat d'igualtat i un protocol contra l'assetjament sexual a qualsevol entitat, incloses les universitats, de més de 50 treballadors, a través de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

El projecte **TransVisibles**, finançat per la Unió Europea en el marc del programa Erasmus+ i que compta amb la participació de grups de recerca en sociologia, ha generat un intercanvi de bones pràctiques a escala europea i materials divulgatius que han contribuït a la sensibilització dels i de les professionals en l'àmbit de la formació, l'orientació laboral i la selecció de personal i a la promoció del disseny de programes d'acompanyament individualitzats per a dones trans en els seus processos d'empoderament i d'inserció.

Propostes d'actuació per a superar les desigualtats de gènere en l'àmbit científic (2005).

El Pla, sustentat en una recerca, liderat per sociòlogues, va contribuir a la creació de la Comissió de Ciència i Dones del Consell Interuniversitari i a la creació de plans d'igualtat de les universitats, millorant les condicions de recerca per a les dones i el seu accés a finançament.

La PPiiNA (Plataforma por Permisos Iguales e Intransferibles de Nacimiento y Adopción) agrupa més de 150 organitzacions i persones i fa pressió per aconseguir reformes en el sistema de permisos de maternitat i paternitat a Espanya de manera que aquests siguin iguals entre els dos progenitors. La PPiiNA ha basat bona part de les seves reivindicacions en l'avaluació comparada de diferents sistemes de permisos parentals a nivell internacional, fetes des de la sociologia.

Igualtats Connectades és un projecte que planteja com aplicar l'enfocament interseccional en les polítiques públiques locals de no discriminació.

L'Observatori de la Discapacitat Física genera coneixement per contribuir a posar en l'agenda política la inclusió de les persones amb discapacitat, incidint en l'accessibilitat universal i la cultura de les capacitats.

La **Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent** està formada per associacions i té la missió de promoure canvis socials a la ciutat de Barcelona per aconseguir la plena inclusió i al dret a una vida digna de les persones amb diversitat funcional.

SoCaTel és una plataforma co-creativa de serveis per a l'envelliment on participen professionals, persones grans, investigadors, enginyers i innovadors del món empresarial.

Transferència i impacte en l'ODS 4 Educació de qualitat

Transferència i impacte en l'ODS 4. Educació de qualitat

Després de l'ODS de reducció de les desigualtats socials i de gènere, la millora de l'educació és l'àmbit on hi ha més transferència de sociologia, segons l'enquesta realitzada. Les entrevistes en profunditat realitzada apunten en la mateixa idea, i de manera unànime es ressalta que en aquest àmbit es troben moltes de les aportacions més valuoses de la sociologia en els darrers 25 anys a Catalunya. A més, és un àmbit en el qual es concentren fundacions, equips de recerca, departaments de l'administració pública i associacions més consolidats.

A més de ser un àmbit on es concentra la transferència, l'educació és l'àmbit dels ODS on hi ha més percepció d'impacte: un 61% dels sociòlegs que fan transferència de coneixements/metodologies de la sociologia aplicada al camp de l'educació consideren que aquesta transferència acaba tenint bastant o molt impacte. Només en el camp de l'urbanisme trobem una percepció d'impacte tan elevada.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de l'educació? Objectiu 4. Educació de qualitat.

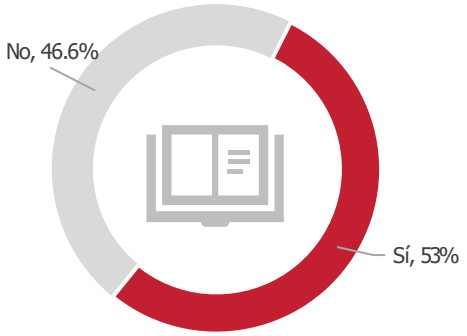

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en l'àmbit de l'educació?

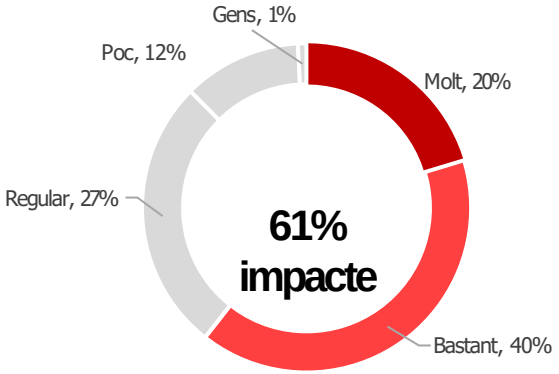

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en educació es fa a través de la recerca i la docència però també són nombrosos els casos de transferència a nivell de divulgació i sensibilització social, planificació i assessorament, gestió i execució de projectes.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de l'educació des de la sociologia. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 4. Educació de qualitat

1 Recerca i contrast d'evidències

Recerca i contrast d'evidències sobre innovació educativa i aprenentatge. Per exemple, sobre:

- Didàctica dialògica
- Aprenentatge servei
- Convivència, inclusió i interculturalitat a l'aula
- Aprenentatge competencial
- Condicions per a l'aprenentatge
- Educació 4.0
- Qualitat en l'educació professional i superior
- Reducció de la segregació social escolar
- Accés i qualitat al lleure educatiu
- Reducció de les desigualtats educatives

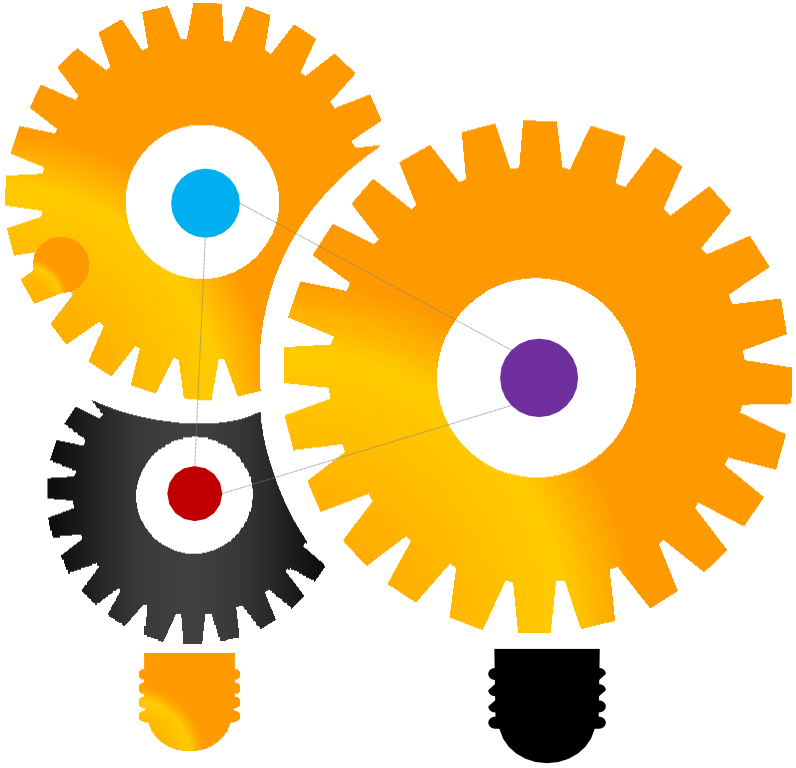

2 Experiències educatives aplicades

Implicació en la posada en pràctica de serveis i iniciatives educatives.

Per exemple:

- Acompanyament a escoles per esdevenir comunitats d'aprenentatge.
- Projectes de convivència i prevenció de la violència a les aules.
- Innovació en centres oberts, aules d'acollida, escoles d'adults, etc.
- Dinamització d'equipaments municipals amb finalitats educatives o culturals.
- Elaboració de materials didàctics.
- Lideratge i dinamització d'AMPAs (a nivell associatiu).

3 Polítiques educatives

Disseny i planificació de polítiques educatives i estratègies dirigides a ampliar i igualar els drets educatius. Per exemple:

- Plans Locals Educatius; projectes de Ciutats Educadores; Ciutats Orientadores; estratègies d'Educació 360 o a temps complet; definició d'ajuts i beques educatives; plans d'accés universal a la cultura.

4 Divulgació

Divulgació de coneixements i metodologies sobre educació. Per exemple:

- Formació a docents, formadors i educadors de lleure.
- Docència dins dels plans d'estudis de sociologia i altres disciplines.
- Publicació de bibliografia científica per a l'àmbit educatiu.

Impactes

- Major continuïtat i adhesió educativa d'infants i joves, especialment d'aquells amb més desavantatges socials.
- Disminució de la conflictivitat i l'assetjament a les aules.
- Major motivació per l'aprenentatge.
- Represa dels estudis per part de joves amb abandonament escolar prematur.
- Reducció de l'analfabetisme i la bretxa digital entre la població adulta.
- Reducció de les desigualtats en l'accés al lleure educatives i les activitats extraescolars.
- Augment de l'accés a formació professional i superiors de minories ètniques.
- Millor orientació educativa al llarg de la vida.

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en el ODS 4. Educació de qualitat

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 4 d'educació. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

15 mesures de política pública per transformar el sistema educatiu

Proposta de mesures en base a evidències científiques que han estat recollides en els programes electorals de molts partits polítics de Catalunya i en el Pla de millora d'oportunitats educatives (PMOE), que destina més de 48 milions d'euros a centres amb alta complexitat de Catalunya per compensar desigualtats educatives i els efectes de la Covid-19.

Programa de convivència escolar del Ministerio de Educación

El Programa transfereix metodologies aplicables a les escoles que han mostrat grans evidències d'impacte positiu en la millora de la convivència i dels resultats acadèmics.

European Toolkit for Schools Promoting inclusive education and tackling early school leaving

La plataforma és fruit d'un projecte europeu Erasmus+ i transfereix metodologies aplicables a les escoles que han mostrat evidències d'impacte positiu en la millora de la continuïtat educativa, la participació escolar i la inclusió d'alumnat nouvingut.

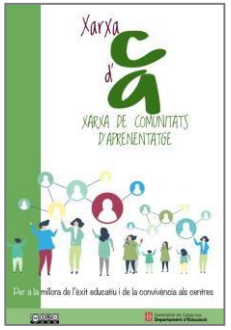

Comunitats d'aprenentatge

Les comunitats d'aprenentatge són un model d'escola obert i participatiu que ha demostrat impactes molt elevats i evidenciats de millora de l'adhesió escolar, rendiment acadèmic i convivència.

La metodologia per esdevenir i mantenir-se com a comunitat d'aprenentatge ha estat transferia a través de nombrosos documents de guia, formació i acompanyament en xarxa.

L'evidència d'impacte ha portat a les institucions públiques a avalar aquest model escolar.

El club dels valents

Projecte que acompanya els infants per a posicionar-se davant del bullying. S'està implementant en diverses escoles i en diferents països.

El programa **Magnet. Aliances per a l'èxit educatiu** acompanya els centres educatius amb alta segregació escolar en el desenvolupament d'un projecte en aliança amb una institució d'excel·lència (centre de recerca, museu, etc.).

La col·laboració entre el centre educatiu i la institució permet al centre desenvolupar un projecte educatiu innovador i de qualitat atractiu per a les famílies, contribuint a reduir la segregació social en les escoles.

Educació 360 promou les polítiques d'educació a temps complet als municipis de Catalunya, garantint i ampliant el dret a l'educació més enllà de l'escola i des d'una perspectiva de reducció de les desigualtats socials.

El projecte **Què funciona en educació**, i d'altres com **Escoles d'Evidència**, fan una transferència d'evidències de quines pràctiques funcionen per millorar l'educació escolar i les transformen en orientacions, formació i acompanyament als equips docents per implementar-les i avaluar-les.

Són projectes impulsats per la Fundació Jaume Bofill i Ivàlua, ambdues organitzacions de referència a nivell de recerca sociològica aplicada i amb impacte.

Proyecto Europeo para la Mejora de la Calidad de la FP Dual en España

El projecte està impulsat pel Ministerio de Educación y Formación Profesional i consisteix en un procés participatiu entre diferents stakeholders per assolir els màxims nivells de qualitat en la modalitat formativa del FP dual.

Enquesta sobre inserció laboral dels titulats universitaris de l'AQU.
Els resultats d'aquesta enquesta periòdica serveixen a les facultats universitàries per reorientar els plans d'estudis de les titulacions, de manera que assoleixin millors nivells d'inserció professional i condicions laborals.

TOY. Together Old and Young
El projecte europeu **TOY** ha creat múltiples guies i propostes d'activitats educatives intergeneracionals i comunitàries que s'apliquen en escoles, residències, escoles d'adults, aules obertes de gent gran, arribant a milers de persones de totes les edats.

Guiding Cities
El projecte europeu **Guiding Cities**, coordinat des de Barcelona, ha creat eines pràctiques per millorar l'estratègia i serveis d'orientació de les ciutats, facilitant a la població la formació al llarg de la vida.

Maria Canals Barcelona
Maria Canals Barcelona és un projecte vinculat al concurs Maria Canals que apropa la pràctica musical, especialment en l'àmbit de la música clàssica i del piano, a totes les edats i classes socials.

Camins
Camins és un projecte de mentoria desenvolupat a la comarca d'Osona pel qual noies d'origen marroquí estudiants universitàries i de cicles formatius esdevenen referents per a noies del mateix origen que cursen ESO o batxillerat. El projecte té l'impacte de millorar les trajectòries educatives de les noies joves d'origen marroquí.

Curs oficial de monitores d'activitats d'oci infantil i juvenil: especialitat en menjadors escolars per a dones gitanes.
Aquest curs ha estat reconegut oficialment per la Generalitat de Catalunya. Se n'han fet fins ara 8 edicions i ha permès que més de 73 dones gitanes hagin obtingut la certificació que els permet treballar com a monitores de menjadors escolars.

Transferència i impacte en l'ODS 1 i 2. Fi de la pobresa i fam zero

Transferència i impacte en l'ODS 1 i 2. Fi de la pobresa i fam zero

La fi de la pobresa i de la fam són objectius en els que trobem molta sociologia aplicada. Així, un 53% dels sociòlegs enquestats consideren que fan algun tipus de transferència en aquest àmbit. Després de les desigualtats, el gènere i l'educació, la pobresa i la fam són els àmbits on més transferència de coneixements i metodologia de la sociologia trobem.

Tanmateix, és l'àmbit on la percepció d'impacte és més baixa: només un 38% de les persones sociòlogues que fan transferència en aquest àmbit creuen que tenen bastant o molt impacte. La majoria pensen en canvi que tenen més aviat regular o poc impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la lluita contra la pobresa? Objectiu 1 i 2.

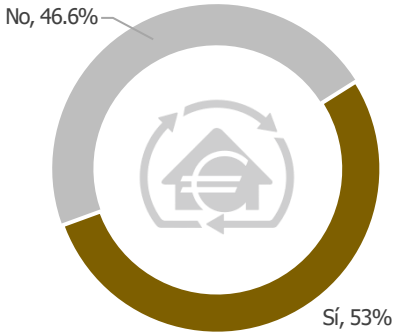

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació als ODS 1 i 2: Lluita contra la pobresa?

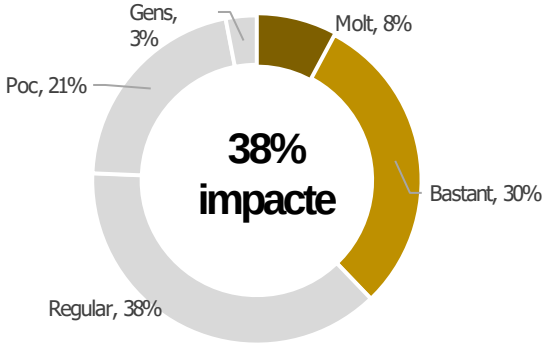

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de la pobresa i la fam es fa a través de la recerca, la planificació i assessorament, la divulgació i la docència. És menor en canvi l'aplicació en l'àmbit de la gestió i execució de projectes i el reforç de xarxes i aliances de cooperació. Aquesta transferència més baixa en l'àmbit de la gestió, execució i les aliances de cooperació pot ser un dels factors que explica el baix impacte atorgat a la transferència en aquest àmbit.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de la pobresa i la fam. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 1 i 2. Fi de la pobresa i fam zero

Recerca científica

Recerca sobre:

- Pobresa urbana, pobresa infantil, reproducció de la pobresa, exclusió de l'habitatge, pobresa energètica, treball submergit, prostitució...
- Dret a l'alimentació, sobirania alimentària i sistemes agroalimentaris alternatius.
- Observatoris i indicadors de pobresa i exclusió social
- Ètica en l'atenció a persones en situació d'exclusió.
- Science Shops al servei de projectes socials contra l'exclusió.

Disseny de polítiques i prestacions contra la pobresa

- Assessorament sobre prestacions de primera necessitat (alimentació, habitatge, ingressos) i dispositius d'atenció urgent de serveis socials, incorporant enfocaments comunitaris i emancipadors.
- Elaboració de reglaments i criteris d'assignació de prestacions socials i de tarificació social.
- Dispositius d'atenció a la infància en risc
- Assessorament a entitats per a la formulació de projectes amb
  impacte (anant més enllà de l'atenció urgent).
- Avaluacions de prestacions i polítiques socials per millorar-les.

Intervenció

- Dinamització de taules d'emergència social.
- Gestió de recursos i d'equips de serveis socials.
- Atenció a menors no acompanyats.
- Posada en marxa de noves prestacions (ex. Oficines d'atenció contra la pobresa energètica).
- Activisme des d'entitats socials.
- Posada en marxa de projectes agroalimentaris alternatius.
- Organització de campanyes benèfiques i fundraising.
- Projectes de cooperació internacional contra la pobresa.

Divulgació i formació

- Formació de perfils professionals que intervenen en la pobresa (ex. treball social).
- Xerrades i publicacions per contribuir a la visibilització de la pobresa.
- Divulgació sobre sistemes agroalimentaris alternatius.

Impactes

- Cobertura de drets bàsics com l'alimentació o l'habitatge.
- Canvi d'hàbits de persones en exclusió social que faciliten millores en la salut i la sociabilitat (per exemple, a partir de la proporció d'un habitatge o una possibilitat de feina).
- Millor alimentació per les persones que reben prestacions alimentàries (més alimentació fresca i més capacitat de tria).
- Implicació de persones en risc d'exclusió en projectes comunitaris (per exemple, horts urbans, cooperatives de treball o habitatge).

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en els ODS 1 i 2. Fi de la pobresa i fam zero

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 1 i 2. Fi de la pobresa i fam zero. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Programa ProInfància

El **Programa ProInfància** finança un gran nombre de projectes dirigits a població infantil vulnerable, en cooperació amb tot tipus d'entitats, administracions, equips de recerca i empreses privades. Els projectes finançats tenen una base científica que els avala i també han de donar compte dels seus impactes. Tant en els equips executors de projectes del programa ProInfància com en la seva avaluació hi participen persones amb coneixements de sociologia.

B-MINCOME

El B-MINCOME és un projecte pilot de lluita contra la pobresa i la desigualtat a zones desafavorides de Barcelona, que s'acull dins el programa Urban Innovative Actions de la UE. El projecte testeja l'eficiència i l'eficàcia de combinar un ajut econòmic amb polítiques actives sociolaborals a deu barris de l'Eix Besòs de Barcelona. Es tracta per tant d'un projecte que ajuda a avançar cap a polítiques de lluita contra la pobresa orientades a revertir la pobresa i no només pal·liar els seus efectes.

Primer la llar

El projecte Primer la llar està basat en el model Housing first, que es fonamenta en el recull d'evidències que per tal que una persona sense llar millori primer necessita tenir un habitatge permanent.

A partir d'aquest model, l'Ajuntament de Barcelona va decidir, el 2015, implementar el projecte pilot "Primer la llar", que consisteix en 50 habitatges que s'ofereixen de manera permanent —i amb suport i seguiment socioeducatiu— a persones sense llar. El projecte ha passat a ser un servei de la cartera de serveis per a persones sense llar de l'Ajuntament de Barcelona.

Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona

La Xarxa d'habitatges d'inclusió social és un espai de reflexió i coordinació del conjunt d'agents que treballen en l'àmbit dels habitatges d'inclusió, fomentant la seva complementarietat i l'acció conjunta i proporcionant una visió global dels recursos residencials a la ciutat.

Renta bàsica

La renta bàsica, és una proposta de la sociologia i les ciències econòmiques per a l'erradicació de la pobresa que ha generat un gran volum de recerca, moviments reivindicatius i iniciatives legislatives. Tot i no haver estat aplicada de forma general, algunes prestacions com la **Renda garantida de ciutadania** (RGC) actualment existent es recolzen en alguns dels seus plantejaments.

Lliures

El Projecte Lliures dona suport tècnic i econòmic a projectes per fer front a la pobresa, l'exclusió i les desigualtats des d'una perspectiva comunitària i emancipadora.

Els projectes a finançar es seleccionen en base a un anàlisi comparatiu de models, buscant evidències d'aquells que funcionen, són replicables i sostenibles.

Garantia del dret a l'alimentació

En l'àmbit de l'alimentació, la Diputació de Barcelona desenvolupa des de fa més de deu anys una línia de recerca, divulgació, assessorament, acompanyament i avaluació de les prestacions alimentàries dels ens locals.

Aquesta línia de treball ha permès innovar en prestacions existents i crear-ne de noves coherents amb el principi de sobirania alimentària.

Transferència i impacte en l'ODS 3. Salut i benestar

Transferència i impacte en l'ODS 3. Salut i benestar

La salut i el benestar són objectius en els que trobem un nivell intermig de transferència de sociologia. Un 45% dels sociòlegs enquestats consideren que fan algun tipus de transferència en aquest àmbit.

La percepció d'impacte en aquest àmbit és moderada: un 45% de les persones sociòlogues que fan transferència en salut i benestar valoren que aquesta té bastant o molt impacte. Predominen en canvi els que valoren que l'impacte és regular o baix.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la salut i el benestar? Objectiu 3. Salut i benestar.

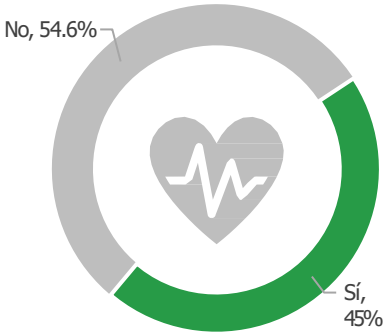

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 3: Salut i benestar?

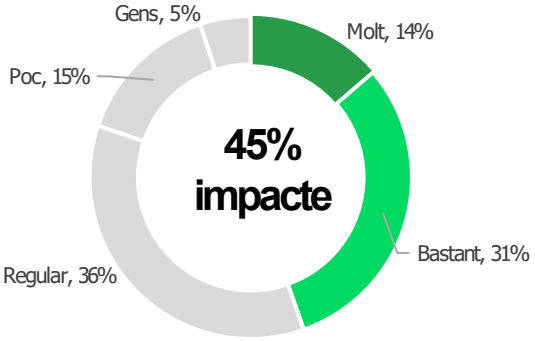

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de la salut i el benestar es fa a través de la recerca, la divulgació i la sensibilització social. És menor en canvi l'aplicació en l'àmbit de la planificació i assessorament, la docència, la gestió i execució de projectes i el reforç de xarxes i aliances de cooperació. Aquesta transferència més baixa en l'àmbit de la gestió, execució i les aliances de cooperació pot ser un dels factors que explica l'impacte més aviat baix de la transferència en aquest àmbit.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de la salut i el benestar. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 3. Salut i benestar

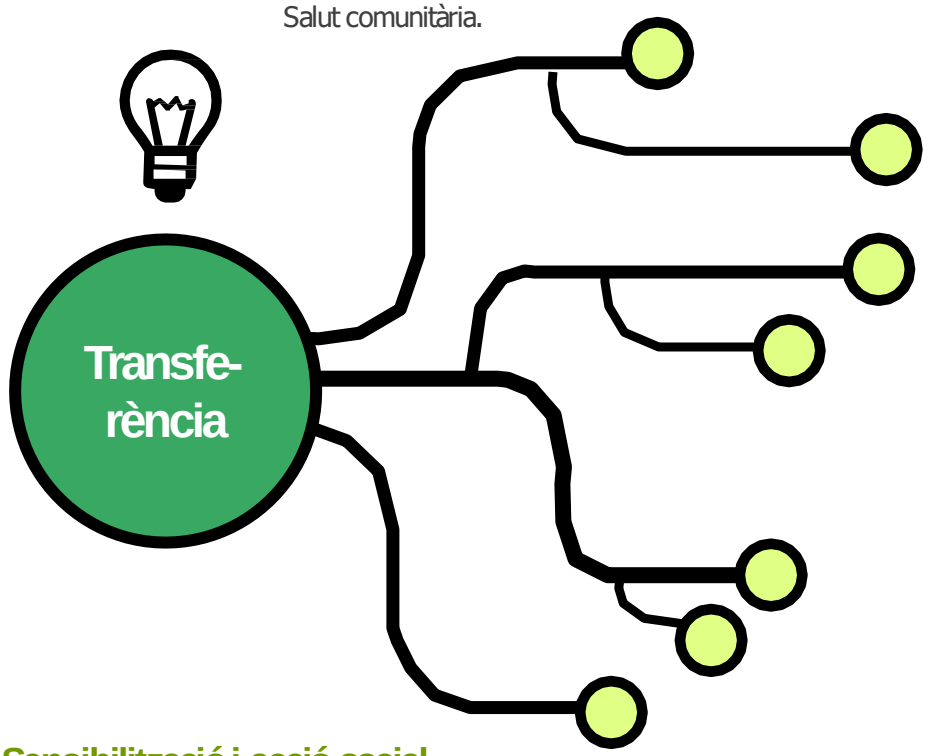

Recerca d'evidències i conceptualització

Estudi dels determinats socials de la salut.
Indicadors sobre qualitat de vida.
Salut en col·lectius vulnerables.
Salut mental i benestar emocional.
Sistemes de cura institucionals i informals.
Salut comunitària.

Planificació de polítiques de salut i benestar

Plans locals de salut.
Plans d'envelliment actiu.
Plans Locals d'Infància i Adolescència.
Plans de diversitat funcional.
Plans de prevenció de drogues i consums de risc
Prevenció de riscos laborals i psicosocials a la feina
Polítiques i normativa sobre conciliació, corresponsabilitat parental i racionalització d'horaris.

Millora de serveis i recursos de salut i benestar

Avaluació i millora de les pràctiques sanitàries per a una millor atenció als pacients i una millor eficiència dels serveis sanitaris.
Millora dels serveis i ajuts de cura i atenció sanitària a persones amb dependència o vulnerabilitat.
Programes específics sobre habilitats parentals, salut per a dones, joves, infants, gent gran...
Dispositius d'atenció contra les drogues
Protocols contra maltractaments, mutilació femenina, soledat no desitjada, etc.
Estudis de mercat en l'àmbit farmacològic.

Sensibilització i acció social

Promoció comunitària d'hàbits saludables (esport, consum, higiene, alimentació...)
Sensibilització sobre desigualtats en els usos del temps i les tasques de cura.
Sensibilització sobre drets sexuals.
Participació en xarxes de divulgació, mitjans de comunicació i espais formatius.
Col·laboració amb associacions de persones afectades per malalties, discapacitats, grups de cuidadors no professionals…

Covid-19

Estudis sobre l'impacte de la Covid-19 i propostes per reduir els efectes de la crisi sanitària.

Impactes

- Participació de milers de persones en activitats d'envelliment actiu.
- Major autonomia de persones amb dependència gràcies a l'accés a recursos com habitatge dotacional o l'eliminació de barreres arquitectòniques.
- Major ús de la ciutat per part de gent gran, infants i persones amb discapacitats
- Major seguiment de teràpies no farmacològiques en l'àmbit de l'envelliment i la salut mental.
- Augment del consum de fruita i l'activitat física entre el conjunt de la població.
- Prevenció d'addiccions

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en els ODS 3. Salut i Benestar

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 3. Salut i Benestar. Fi de la pobresa i fam zero. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Prescripció social

Projecte de salut comunitària que vincula els actius (recursos) de salut que hi ha en els municipis (activitats esportives, de lleure, de relació social...) per tal que siguin 'receptades' pel personal dels serveis sanitaris, com a alternativa a la medicalització i com a forma de teràpia preventiva en l'àmbit de l'envelliment i la salut mental.

Institut Català de la Salut

Indicador de qualitat en la prescripció farmacèutica

Vinculació de l'indicador de qualitat de prescripció farmacèutica de l'ICS a un sistema de retribució variable del personal sanitari que ha permès reduir la despesa farmacèutica del sistema públic sanitari.

Dentista per a persones vulnerables

Servei de dentista gratuït per a les persones en situació de vulnerabilitat, derivades pels serveis socials de Barcelona, sota un llindar econòmic determinat i amb una necessitat odontològica diagnosticada.

Aquesta prestació sorgeix arran d'una diagnosi sociològica que identifica aquesta necessitat.

Fòrum de diàleg professional

Procés participatiu amb metodologies sociològiques per arribar a acords i estratègies per a la millora de la professió sanitària. Alguns d'aquests acords s'han aplicat.

REFORMA HORÀRIA

Reforma horària

Moviment d'origen civil que proposa una política del temps en benefici del benestar, la conciliació i la participació comunitària de la població. Les propostes del moviment es basen en evidències científiques i han estat assumides políticament en el Pla Viure Millor.

Mutilació genital femenina (MGF)

Producció de recerca, protocols d'intervenció i avaluació en l'àmbit de l'erradicació de la mutilació genital femenina.

Plans Locals de Salut

Nombrosos els documents pràctics transfereixen als governs locals estratègies per elaborar Plans Locals de Salut que incorporin la perspectiva de salut en la gestió de la ciutat i fer-ho de manera planificada, amb la participació dels diferents sectors del teixit associatiu, empresarial i la ciutadania, sistematitzant els recursos i les accions.

Formació per a persones cuidadores no professionals

Cursos a persones cuidadores no professionals basats en enquestes periòdiques sobre qualitat de vida dirigides a aquestes persones, de manera que permeten adaptar els cursos a les seves necessitats reals.

El greuge econòmic de les persones amb discapacitat de la ciutat de Barcelona

Recerca sobre els sobre costos en el dia a dia que han d'assumir les persones amb discapacitat degut a la seva condició. La recerca quantifica aquest greuge i va donar lloc a campanyes de sensibilització i mobilització d'entitats per reclamar prestacions més adequades al seu cost de vida.

EMATS 2 – EIT-Health

En el marc del projecte europeu EIT-HEALTH, s'ha creat una eina/guia (EMATS 2) per ajudar a que petites i mitjanes empreses puguin accedir al mercat farmacèutic i de productes sanitaris, guanyant així espai en un mercat copat per les grans farmacèutiques que són les que tenen el know-how.

Transferència i impacte en l'ODS 8, 9, 12
Economia, treball i consum

Transferència i impacte en l'ODS 8, 9, 12. Economia, treball i consum

L'àmbit de l'economia, el treball i el consum té un nivell relativament baix de transferència sociològica. Un 38% dels sociòlegs enquestats consideren que fan algun tipus de transferència en aquests àmbits.

Amb tot, la percepció d'impacte en aquest àmbit és elevada: un 51% de les persones sociòlogues que fan transferència en l'àmbit de l'economia, el treball i el consum valoren que aquesta té bastant o molt impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit econòmic? Objectius 8, 9 i 12. Desenvolupament econòmic, treball digne i consum responsable

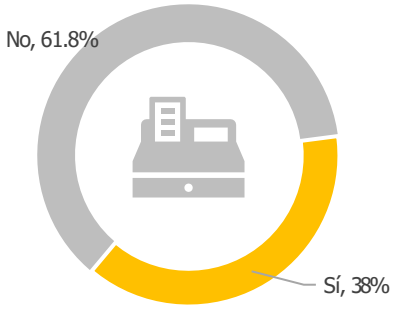

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació als ODS 8, 9 i 12: Economia?

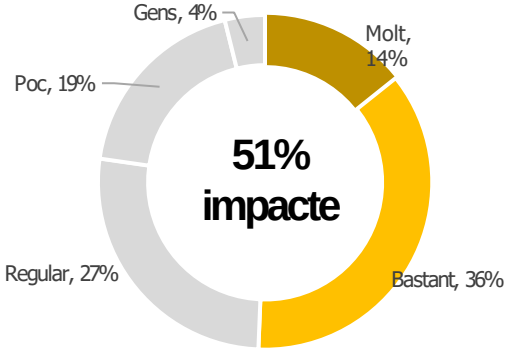

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de l'economia, el treball i el consum es fa de forma bastant equilibrada des de diferents fronts: la recerca, la gestió i execució de projectes/recursos, la divulgació i sensibilització social, la planificació i assessorament i la docència. Possiblement aquest equilibri d'àmbits d'anàlisi, gestió i comunicació afavoreixen l'impacte de la transferència feta en aquests àmbits.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de l'economia, el treball i el consum. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Planificació estratègica

Polítiques actives d'ocupació
Planificació de necessitats formatives i ocupacionals.
Estudis de mercat per a empreses
Assessorament a sindicats

Projectes aplicats

Dinamització de xarxes de cooperatives
Serveis d'orientació i reinserció laboral
Suport a l'emprenedoria
Mobilització en clústers i de la cooperació sectorial
Dinamització de polígons industrials
Dinamització del comerç urbà, mercats i fires
Dinamització d'espais de concertació socioeconòmica

Recerca i conceptualització

Cooperativisme competitiu, ESS (economia social i solidària) emprenedoria, comerç just, economia circular
Observatoris del mercat laboral
Satisfacció laboral, noves formes de treball i noves relacions laborals.
Indústria 4.0, e-comerç.
Millora del manament i lideratge empresarial
Noves polítiques empresarials de gestió del temps
Economia informal i treball submergit
Sociologia del consum

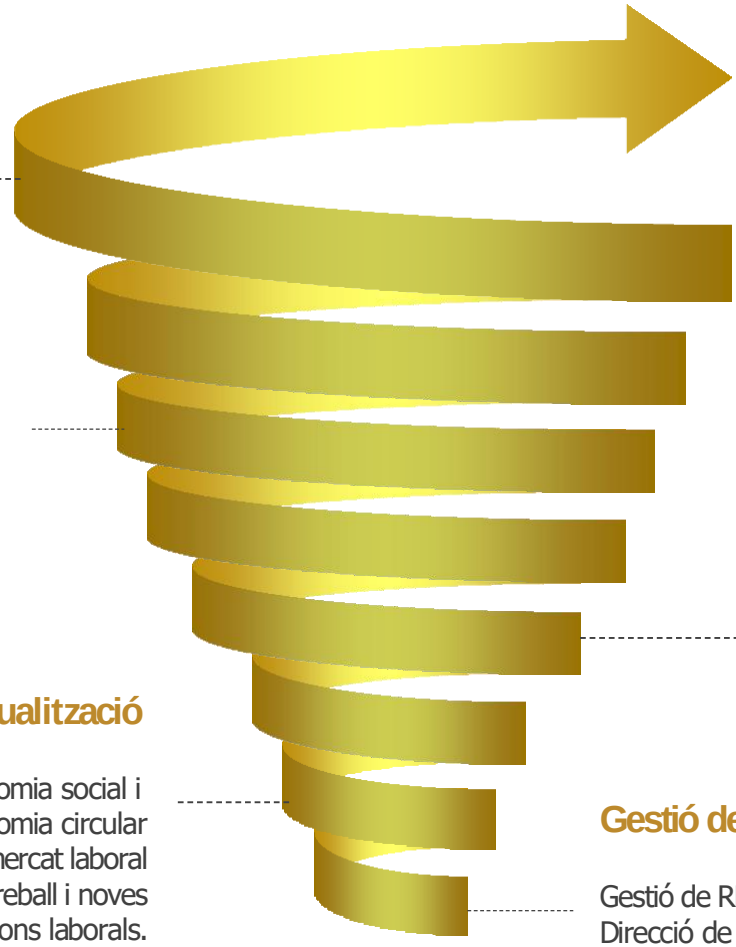

Impactes

Creació i enfortiment de cooperatives.
Inserció laboral de persones en risc d'exclusió.
Aprovació de la Llei d'Economia Social i Solidària.
Jornades laborals més saludables, major retenció de personal laboral i millors condicions salarials.
Reducció dels riscos laborals en l'entorn de treball.
Millora del clima laboral.
Major formació continuada a les empreses.
Augment de places de FP dual.
Acció col·lectiva de cooperatives/associacions de consumidors.

Divulgació, sensibilització i formació

Sensibilització d'empreses per a la contractació de persones amb dificultats d'inserció.
Associacionisme de consumidors
Promoció del consum responsable
Defensa de la renda mínima garantida / treball garantit
Visibilització economia informal

Gestió de recursos

Gestió de RRHH amb criteris d'equitat
Direcció de processos de selecció de personal i plans de desenvolupament competencial dels treballadors
Gestió d'àrees de desenvolupament econòmic local
Gestió de subvencions per a la contractació de col·lectius amb dificultats d'inserció.
Gestió de processos de compra pública

9 INDÚSTRIA, INNOVACIÓ I INFRAESTRUCTURES
8 TREBALL DIGNE I CREIXEMENT ECONÒMIC
12 CONSUM I PRODUCCIÓ RESPONSABLES

Transferència i impacte en l'ODS 8, 9, 12
Economia, treball i consum

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en els ODS 8, 9 i 12 Economia, treball i consum

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en els ODS 8, 9 i 12 sobre economia i consum. Fi de la pobresa i fam zero. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Xarxa d'Ateneus Cooperatius

La Xarxa d'Ateneus Cooperatius, distribuïts arreu del territori, ofereixen diversos serveis per impulsar projectes, amb la voluntat de ser un espai referent d'innovació i suport a la creació de cooperatives i iniciatives d'economia social.

La xarxa sorgeix a partir d'una primera experiència exitosa, que dona lloc a una política institucional de cooperativisme.

Estratègia política mancomunada entre municipis del Garraf per a la promoció dels polígons industrials de la comarca.

Cooperativa de serveis financers

Cooperativa que finança projectes d'economia social i solidària a través de la intermediació financera.

Centre de formació integral de Manlleu

Xarxa d'organitzacions de l'entorn d'Osona que promouen la formació, el reconeixement de competències professionals i la millora de les condicions laborals en l'àmbit de l'atenció a persones dependents.

Campanya Roba Neta

Coalició internacional d'ONG, organitzacions de persones consumidores, sindicats i altres entitats que treballen per la defensa dels drets laborals al sector tèxtil mundial.

CoPsoQ-Istas21 és l'adaptació de l'instrument CoPsoQ d'avaluació de riscos psicosocials en el lloc de treball al context espanyol.

Transferència i impacte en l'ODS 16, 17 Pau i qualitat de les institucions

Transferència i impacte en l'ODS 16, 17. Pau i qualitat de les institucions

Els ODS 16 i 17, relacionats amb la qualitat democràtica de les institucions, són un àmbit en el qual es fa relativament poca transferència, segons l'enquesta realitzada. Un 31% dels sociòlegs enquestats manifesta que fa transferència en aquest àmbit.

Les entrevistes realitzades subratllen, tanmateix, la labor de transferència de metodologies participatives i dialògiques que aporta la sociologia a les institucions i que permet fer polítiques més consensuades, transparents i pròximes a la població.

L'impacte assolit amb la transferència realitzada en aquest àmbit dirigit a la millora de la qualitat de les institucions és moderat: un 41% dels sociòlegs que fan transferència dirigirà als ODS de pau i qualitat de les institucions valoren que assoleixen bastant o molt impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la justícia i la pau? Objectiu 16. Societats justes i pacífiques.

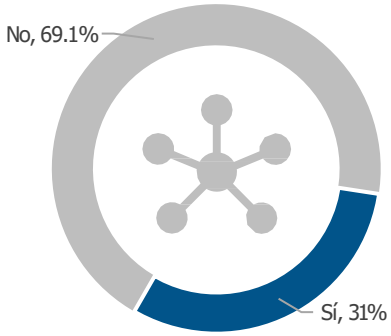

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 16: Justícia i pau?

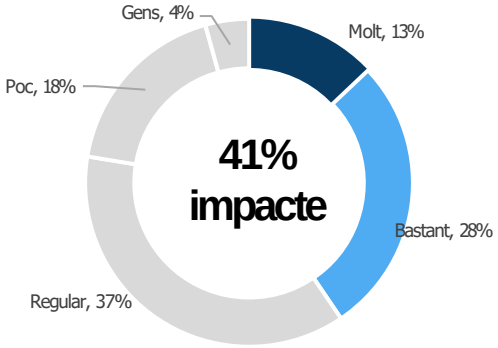

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de l'ODS 16 i 17 es fa a través de la divulgació i sensibilització social, la docència i la recerca. En molta menor mesura s'intervé en la gestió, execució, planificació i assessorament de projectes i el reforç de xarxes de cooperació.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència de sociologia es fan en l'àmbit de l'ODS 16 i 17. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

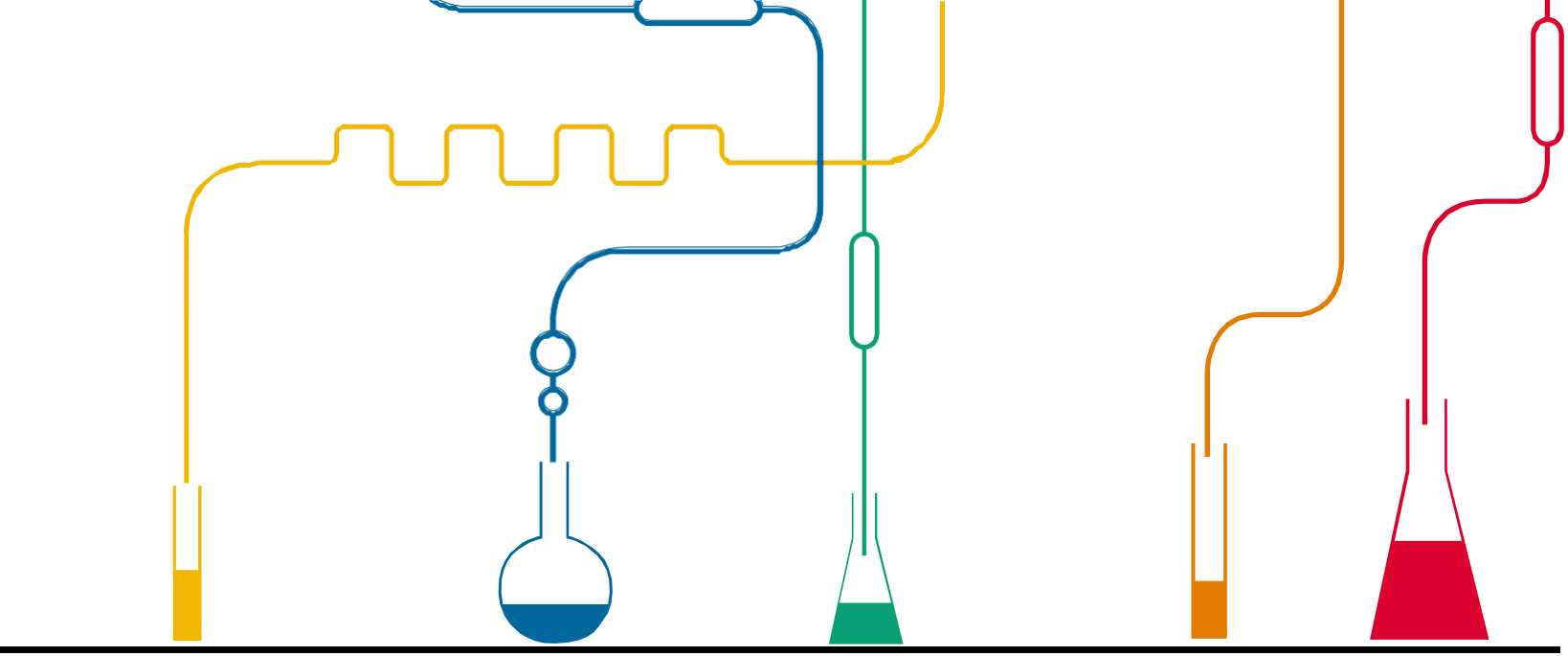

Impactes

Polítiques més transparents, participatives, consensuades.

Accés de la població a l'administració oberta / electrònica.

Accés de la població a dades de l'administració pública.

Usos del llenguatge més respectuosos amb la diversitat.

Compromís explícit amb els drets humans i aprovació de codis ètics en les organitzacions.

01

Recerca i conceptualització

Drets humans, dret a la ciutat, cultura de la pau, anàlisi del conflicte.

Compra pública responsable.
Finances ètiques.

Qualitat democràtica.

Tecnologia ètica.

Recerca-Innovació responsable.

02

Desenvolupament d'eines

Plataformes digitals d'open data.

Plataformes d'administració electrònica.

Projectes d'innovació tecnològica ètica.
Serveis de banca ètica (no armada ni especulativa).

03

Intervenció

Serveis de mediació.

Serveis de resposta a la ciutadania davant actuacions o omissions de l'administració.

Dinamització de consells ciutadans: Consells d'Infants, de joves, de poble, etc.

Programes d'agents cívics i agents de convivència.

04

Planificació i estratègies d'acció

Plans de convivència i civisme
Plans se seguretat Plans de transparència

05

Sensibilització

Programes per fomentar la cultura de la pau, mediació i resolució no violenta de conflictes, educació en valors

Sensibilització de noves generacions a través de la docència
Formació de formadors en cultura de la pau i resolució de conflictes
Sensibilització d'investigadors sobre ètica de la recerca

Campanyes contra els discursos d'odi

16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES
17 ALIANÇA PELS OBJECTIUS

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en l'ODS 16, 17 Pau i qualitat de les institucions

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en els ODS 16, 17. Pau i qualitat de les institucions

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en els ODS 16, 17 sobre pau i qualitat de les institucions. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Administració Oberta
Les administracions públiques estan fent un llarg procés de digitalització per dotar de més transparència la seva gestió i oferir serveis més àgils i accessibles via telemàtica a la ciutadania.
En aquest procés hi contribueixen també experts en sociologia.

ivàlua
Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

Ivàlua realitza una acció continuada d'avaluació de polítiques públiques aplicant metodologies i coneixements sociològics que permeten millorar les polítiques per tal que assoleixin l'impacte desitjat en la societat.

El **Grup Altaveu** és un grup d'uns trenta nois i noies d'entre 11 i 13 anys de tots els districtes de Barcelona que treballa per donar a conèixer l'Agenda dels infants, que recull les 11 principals demandes i 115 propostes d'acció per millorar el seu benestar que sorgeixen d'un procés de recerca, d'ampli abast social i territorial.

UAB Universitat Autònoma de Barcelona
Responsible Research and Innovation (RRI)

La UAB impulsa la **Recerca Responsable i Innovadora** amb la col·laboració de persones sociòlogues, a través de la formació en aquest concepte a doctorands i directors de projectes.

El procés de recerca i participatiu que ha donat lloc a l'Agenda dels infants, així com la formació i acompanyament del Grup Altaveu s'ha nodrit de la transferència de metodologies sociològiques.

La xarxa **d'alcaldes i alcaldesses per la Pau** de Catalunya treballa en la promoció de la cultura de pau per fer dels pobles i ciutats, espais de llibertat, convivència i cohesió social.

Barómetre d'opinió municipal de L'Hospitalet

Observatori continuat d'àmbit municipal per conèixer proactivament les característiques sociològiques de la població, la seva opinió sobre la ciutat i la gestió municipal i les seves preocupacions i demandes.

Pressupostos participatius

Els pressupostos participatius són un procés participatiu que realitzen periòdicament centenars de municipis i pels quals la població decideix el destí d'una part del pressupost municipal.

La metodologia participativa que s'aplica conté una gran transferència de metodologies sociològiques i permeten donar al procés la màxima representativitat social i qualitat en les propostes finals.

Aquesta **guia** és un exemple de transferència d'orientacions pràctiques a partir de l'experiència empírica. La guia conté orientacions per a les administracions locals per millorar els processos d'atorgament de subvencions i aconseguir que responguin a uns objectius compartits de transformació del territori i de les comunitats.

Transferència i impacte en l'ODS 6, 7, 13, 14 i 15
Medi ambient

Transferència i impacte en l'ODS 6, 7, 13, 14 i 15. Medi ambient

Els ODS 6, 7, 13, 14 i 15, tots ells relacionats amb la cura del medi ambient són, juntament amb l'urbanisme, aquells on menys transferència s'està fent des de la sociologia, segons l'enquesta realitzada.

Les entrevistes en profunditat subratllen aquesta mateixa idea i destaquen que l'àmbit mediambiental està per ara poc treballat des de la sociologia, malgrat que sigui un condicionant de primer ordre de les condicions de vida i salut de les persones. En aquest àmbit, altres disciplines com Geografia i Medi Ambient però també la ciència política estarien fent una major transferència.

La (poca) transferència que es realitza des de la sociologia té un impacte que es valora com a moderat: un 45% dels sociòlegs que fan transferència dirigirà als ODS de medi ambient valoren que assoleixen bastant o molt impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit del medi ambient? Objectius 6, 7, 13, 14, 15: Protecció del medi ambient i sostenibilitat dels recursos naturals.

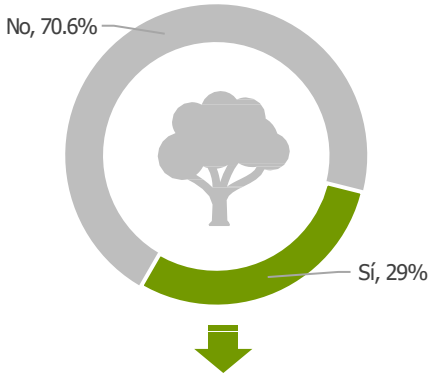

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació als ODS 6, 7, 13, 14 i 15: Medi ambient

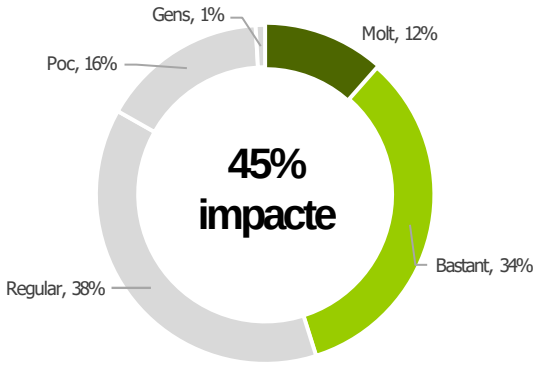

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit del medi ambient es fa a través de la participació en projectes de divulgació i sensibilització social i en menor mesura en la gestió, execució, planificació i assessorament de projectes. Es fa poca transferència de sociologia en la recerca sobre medi ambient, la qual cosa pot indicar que fins ara hi ha un enllaç feble en la recerca sobre medi ambient i comportament/hàbits humans.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència de sociologia es fan en l'àmbit del medi ambient. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

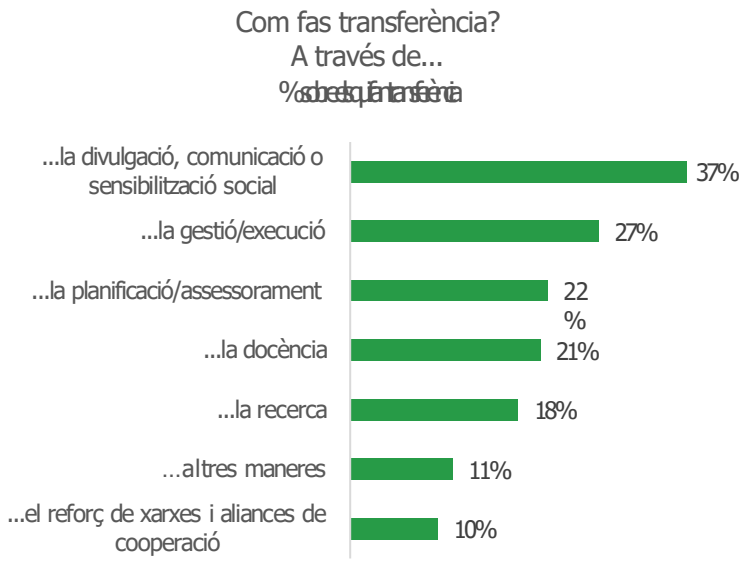

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 6, 7, 13, 14, 15 sobre medi ambient

TRANSFERÈNCIA

Recerca i conceptualització

- Transició eco-social, economia circular, justícia ambiental, petjada ecològica, canvi climàtic, ciutat sostenible.
- Agroecologia i sobirania alimentària.
- Models energètics, pobresa energètica, gestió de residus.

Diagnòstics i definició de plans d'acció

- Planejament territorial.
- Plans d'ambientalització per reduir l'impacte ambiental d'empreses, associacions, organitzacions i equipaments.
- Auditories socioambientals d'empreses i organitzacions.
- Plans d'implementació de l'Agenda 21 i actualment dels ODS 2030.
- Plans de sostenibilitat en: turisme, mobilitat
- Polítiques de gestió de l'aigua.

Intervenció

- Dinamització de projectes agroecològics (mercats verds, comunitats d'horts urbans...)
- Processos participatius en matèria ambiental (ex. per a la introducció de sistemes de recollida porta a porta de residus)
- Apoderament energètic (cooperatives energètiques, assessorament sobre estalvi energètic i autoconsum)
- Xarxes de distribució i consum de productes ecològics i de proximitat.
- Col·laboració amb associacions animalistes
- Projectes de moda sostenible, etc.

Sensibilització socioambiental

- Foment del reciclatge, la reducció de residus, l'estalvi energètic, la conservació de l'entorn, el reaprofitament d'aliments...
- Activitats educatives en escoles.
- Reivindicació per la conservació del territori, la renaturalització de les ciutats, la millora de la qualitat de l'aire...
- Divulgació de la contribució d'empreses i organitzacions als ODS
- Docència sobre els ODS

IMPACTE

- Estalvi energètic i d'aigua dins de les llars. Major accessibilitat a l'energia per part de les persones amb pocs ingressos.
- Reducció del malbaratament d'aliments.
- Augment de les fraccions de reciclatge i reducció de l'ús de plàstics.
- Pacificació de la via pública i reducció d'accidents de trànsit.
- Augment de l'ús de la bicicleta.
- Conservació del paisatge.

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en els ODS 6, 7, 13, 14, 15 sobre medi ambient

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en els ODS 6, 7, 13, 14, 15 sobre medi ambient. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Provisió de menjadors escolars del Baix Llobregat amb productes ecològics del Parc Agrari del Baix Llobregat

Iniciativa que promou un sistema agroalimentari sostenible, de proximitat i ecològic unint la producció primària del Parc Agrari amb el consum diari d'aliments en els menjadors escolars del Baix Llobregat.

Xarxa de Custòdia del Territori

La Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN) és una entitat sense ànim de lucre de 2n nivell formada per associacions, fundacions, administracions públiques, empreses, universitats i centres de recerca.

Promou la conservació de la natura mitjançant la implicació social, principalment a través de les entitats de custòdia i de voluntariat ambiental.

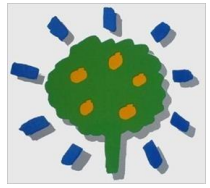

Programa escoles verdes

El programa escoles dona suport a tots els centres educatius de Catalunya que volen innovar, incloure, avançar, sistematitzar i organitzar accions educatives que tinguin la finalitat d'afrontar, des de l'educació, els nous reptes i valors de la sostenibilitat.

Transferència i impacte en l'ODS 11 Ciutats i comunitats sostenibles

Transferència i impacte en l'ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles

L'ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles és aquell on menys transferència s'està fent des de la sociologia, segons l'enquesta realitzada.

Les entrevistes en profunditat subratllen aquesta mateixa idea i destaquen que l'àmbit urbanístic ha estat fins ara poc treballat des de la sociologia, malgrat que sigui un condicionant de primer ordre de les condicions de vida. En aquest àmbit, altres disciplines com la geografia, l'arquitectura però també la ciència política estarien fent una major transferència.

La poca transferència que es realitza des de la sociologia contrasta amb una elevada valoració de l'impacte aconseguit quan aquesta es dona. Juntament amb l'educació, l'àmbit de l'urbanisme és aquell on la transferència sociològica assoliria un major retorn en forma d'impacte social: un 61% dels sociòlegs que fan transferència dirigirà a l'ODS 11. Citats i comunitats sostenibles valoren que assoleixen bastant o molt impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de l'urbanisme? Objectiu 11. Urbanisme inclusiu, segur, resilient i sostenible

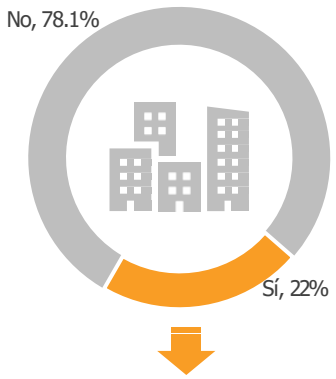

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 11: Urbanisme?

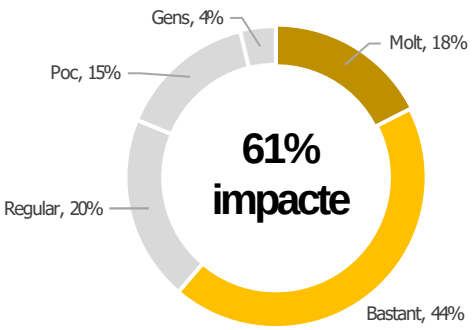

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia

La transferència en l'àmbit de l'ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles es fa a través de la recerca, la planificació i assessorament, la divulgació i la docència. És menor en canvi la gestió i execució de projectes i el reforç de xarxes i aliances de cooperació.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de la sostenibilitat urbana. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

Tipus de transferència i impacte de la sociologia en el ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles

Recerca i conceptualització

Estudis sobre desigualtat i segregació urbana
Teorització del dret a la ciutat i justícia espacial, resiliència urbana i sostenibilitat urbana.
Urbanisme amb perspectiva de gènere
Metodologia participativa aplicada a l'urbanisme

Dinamització de processos participatius en urbanisme

Processos participatius per fer una planificació urbanística més democràtica.
cocreació d'espais públics amb la ciutadania.

Disseny, seguiment i avaluació de projectes integrals d'intervenció

POUM
Plans de barris
Plans locals d'habitatge
Plans de mobilitat
Plans de seguretat ciutadana
Plans d'accessibilitat universal
Plans d'espais verds
Ciutats jugables
Ciutats amigues de la gent gran
Plans d'equipaments urbans

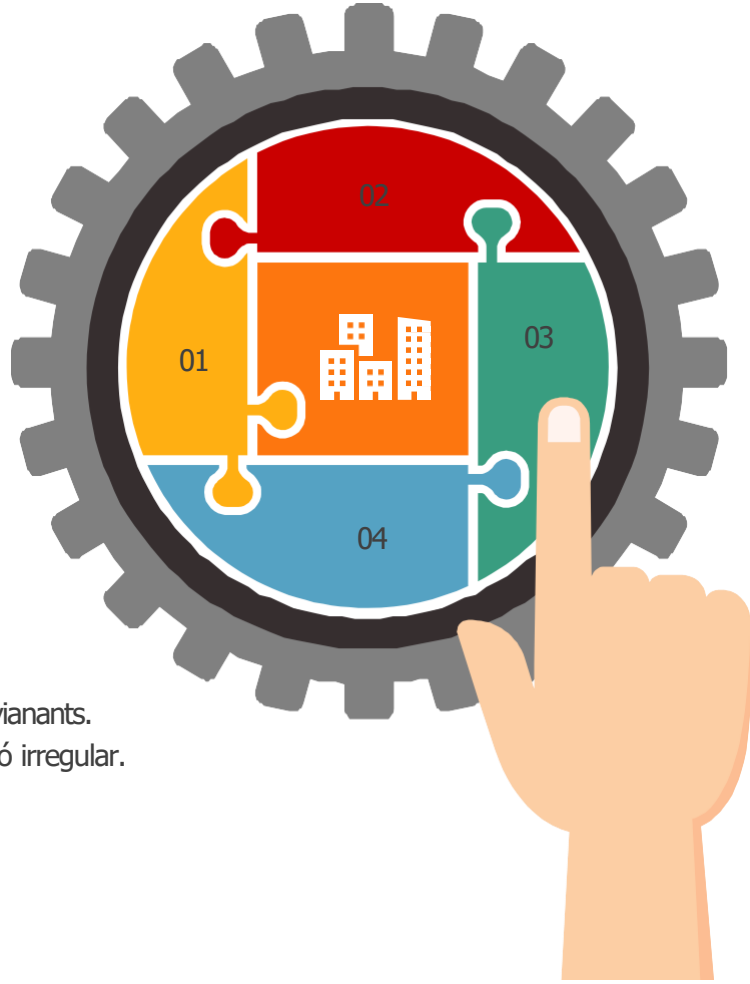

Estudis específics o sectorials

Exemples:
Diagnòstics per a la creació de zones de vianants.
Diagnòstics sobre habitatge buit i ocupació irregular.
Diagnòstic d'usos de l'espai públic
Diagnòstics de mobilitiat

Impactes

Transformació global de barris amb segregació social i urbana

Participació ciutadana més vinculant i amb propostes més fonamentades.

Optimització de la mobilitat urbana i interurbana en transport públic i vehicles no contaminants

Construcció d'habitatge protegit i dotacional.

Eliminació de barreres arquitectòniques a les ciutats

Creació d'espais urbans més adients per al joc, a la relació social i l'activitat física.

Casos de transferència amb impacte de la sociologia en el ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles

A continuació exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 11 Ciutats i comunitats sostenibles. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives realitzades en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals participen sociòlegs. Per tant, són exemples on hi ha transferència de sociologia però no només de sociologia.

Plans de barris

La Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial ha donat lloc, entre 2004 i 2020, a multitud de projectes integrals urbanístics i socials per a la millora dels barris més degradats de moltes ciutats.

El disseny d'aquests plans, la seva execució i avaluació ha requerit una gran transferència de coneixements i metodologies de la sociologia. Els impactes dels plans de barris han estat molt grans i estan àmpliament documentats.

Els plans de barris han suposat, a més, una gran oportunitat de treball interdisciplinari per a la sociologia, especialment en àmbits on tradicionalment ha estat poc present, com en l'urbanisme.

Pla del joc a l'espai públic de Barcelona amb horitzó 2030

El Pla del joc a l'espai públic pretén passar d'una ciutat amb àrees de joc a una ciutat jugable. El seu objectiu és millorar i diversificar les oportunitats de joc a l'espai públic.

Pla Director Urbanístic Metropolità

És l'instrument urbanístic que ordenarà el territori metropolità les properes dècades.

Definirà les principals determinacions que donaran pas a la revisió del Pla General Metropolità (PGM), vigent des de fa més de 40 anys.

Lloguem! Yes, we rent

Projecte de l'Ajuntament de Mataró amb finançament europeu que innova en les formes d'accés a l'habitatge promovent cooperatives de llogaters (no de propietaris).

Enquestes periòdiques de condicions de vida, mobilitat, seguretat i convivència

Des de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona es realitzen periòdicament enquestes sobre condicions de vida, mobilitat, seguretat i convivència que serveixen de base per a l'elaboració de plans locals i supralocals en la Regió Metropolitana

Projecte Barris i Crisi

Estudis com Barris i Crisis, Barris i Innovació o Coproducció procomú recullen evidències sobre iniciatives comunitàries als barris per fer front a situacions de crisi o de segregació; avaluen els seus impactes i fan transferència aplicada a projectes comunitaris i polítiques públiques.

LLARGAVISTA
Observatori de l'habitatge cooperatiu

Llargavista. Observatori de l'habitatge cooperatiu

Projecte impulsat per Sostre Cívic (entitat per al foment de l'habitatge cooperatiu) per observar l'estat i l'evolució de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús arreu del país.

Aquesta eina pretén consolidar i fer créixer l'habitatge cooperatiu com a model transformador i no especulatiu d'accés i tinença de l'habitatge.

Casos de transferència i impacte de la sociologia a Catalunya

L'enquesta semiestructurada realitzada a una mostra de 617 sociòlegs s'ha complementat amb 33 entrevistes en profunditat a professionals de la sociologia que poden documentar experiències de transferència amb impacte en algun dels ODS 2030. Les entrevistes s'han dirigit a recollir aquestes experiències i també a obtenir reflexions sobre l'impacte de la disciplina a un nivell més col·lectiu.

La selecció de les 33 persones combina diversitat d'ODS, àmbits professionals (universitat, administració pública, empresa privada i tercer sector), generacions i gènere.

La selecció final sorgeix de dues vies: 1) la mateixa enquesta, on les persones enquestades podien deixar les seves dades de contacte. Les respostes al qüestionari i els exemples d'impacte allà expressats permetien fer una selecció de casos a entrevistar. 2) El coneixement del propi equip de recerca que ha conduït aquest estudi ha permès complementar la selecció de casos.

Teresa Crespo
Llicenciada en Història Contemporània per la UB i postgrau en sociologia del treball social per la U. De Loviana (Bèlgica. Docent a l'ESO i presidenta de l'ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social)

Raquel Moreno Moreno
Llicenciada en sociologia i especialista en participació social.
Co-fundadora de l'empresa D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials).

Lluís Recolons
Jesuïta, llicenciat en filosofia i lletres i màster en sociologia per la Columbia University. Fundador de la Fundació Migra Studium i autor de nombrosos estudis i articles especialment en l'àmbit de les migracions.

Blanca Deusdad *Llicenciada en antropologia i doctora en Sociologia, docent a la URV, especialitzada en antropologia cultural i en vellesa, dependència i aplicació de les noves TIC.*

Pedro Gallo de Puelles
Doctor en econòmiques per la universitat de Londres, Expert en Avaluació, Sociologia i salut i Impacte de la investigació.

David Lozano Arjona
Llicenciat en Sociologia. Especialista en sociologia aplicada i en investigació de mercats.

Eulàlia Solé
Sociòloga, escriptora i divulgadora sobre temàtiques relacionades amb el món del treball i la salut.

Miquel Àngel Alegre
Doctor en sociologia per la UAB. Cap de projectes a la Fundació Jaume Bofill. Expert en educació en equitat i avaluació de polítiques públiques.

Ana Burgués Freitas
Doctora en sociologia per la UB i docent en la mateixa institució. Experta en cooperativisme, inclusió social, multiculturalitat i educació en persones adultes.

Fidel Molina Luque
Catedràtic en sociologia per la UDL i docent en la mateixa institució. Expert en educació, interculturalitat, relacions integeneracionals i profiguració.

Paquita Sanvicén Tomé
Llicenciada en filologia i doctora en sociologia per la Universitat de Lleida i Barcelona. Experta en educació i interculturalitat.

Helena Troiano i Gomà
Llicenciada i doctora en sociologia per la UAB.
Docent i experta en educació.

Jordi Vivancos
Llicenciat en Sociologia, docent de sociologia de la música a l'ESMUC i gestor cultural (director del Concurs Internacional de Música Maria Canals).

Emilia Aiello
Investigadora post doctoral entre la universitat de Harvard i la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en desigualtats i la comunitat gitana amb perspectiva de gènere.

Maria Jerusalen Amador Lopez
Investigadora Juan de la Cierva a la UAB. Experta en inclusió de veus de dones gitanes i la superació de les desigualtats d'aquest col·lectiu.

Anna Escobedo Caparros
Llicenciada en econòmiques i empresarials a la UB i Doctora en sociologia per la UAB. Docent a la UB i experta en família i cicles vitals.

Oriol Ríos González
Llicenciat en sociologia i doctor per la UB. Professor d'educació a la URV. Expert en Educació, Masculinitats i Canvi social.

Lídia Puigvert Mallart
Doctora en Sociologia i professora de la UB. Experta en gènere.

Cecilia Saíz García
Llicenciada en Sociologia i especialista en tècniques i estudis de mercat.

Ignasi Brunet Icart
Catedràtic de sociologia per la URiV i docent en la mateixa universitat. Expert en anàlisi social i organitzatiu i gestió d'empreses.

Mari Carmen Casals García
Llicenciada en Sociologia, màster en Sociologia del treball i organitzacions per la UDD (París) i especialitzada en direcció d'empreses.

Oriol Homs i Ferret
Sociòleg investigador i assessor. Especialitzat en l'anàlisi de la formació professional i el mercat de treball.

Ivan Miró Acedo
Investigador en Economia Social i docent d'Història del Cooperativisme al postgrau d'Economia Cooperativa de la Universitat Autònoma de Barcelona. Membre de Coòpolis.

Gemma Bustamante i Javier Gómez
Llicenciats en sociologia i gestors de polítiques culturals en un ajuntament

Núria Claver López
Llicenciada en sociologia per la UB. Cap d'oficina de projectes internacionals i especialista en assessorament de projectes internacionals.

Clelia Colombo Vilarrassa
Llicenciada en sociologia doctora en Ciències Polítiques per la UAB i professora adjunta en la mateixa institució. Especialista en innovació democràtica i participació ciutadana.

Victoria Miquel Martí
Sociòloga i doctora en ciències polítiques. Responsable de l'àrea de recerca i avaluació a l'AGAUR.

Daniel Tarragó
Sociòleg, professor associat de la UAB. Expert en administració pública, democràcia, gestió, innovació i planificació estratègica. Co-fundador de Neòpolis.

Clàudia Vallvé Cid
Llicenciada en dret i en sociologia. Consultora i experta en tècniques d'investigació qualitatives en processos col·lectius de transformació.

Jordi Ayala
Llicenciat en sociologia i Enginyer industrial. Especialitzat en Sostenibilitat i Medi Ambient i en Canvi i el Conflicte.

Albert Terrones
Llicenciat en Ciències Polítiques i doctor en sociologia per la UAB. Professor associat en la mateixa institució.
Cap d'habitatge a l'ajuntament de Mataró i especialista en gestió de projectes.

Josep Espluga Trenc
Doctor en Sociologia per la UAB, docent en la mateixa institució i investigador a l'IGOP. Expert en salut, treball, territori i medi ambient, concretament conflictes socioambientals i polítiques agroecològiques.

La transferència i impacte de la sociologia en la reducció de la pobresa

Teresa Crespo
Llicenciada en Història Contemporània per la UB i postgrau en sociologia del treball social per la U. de Loviana (Bèlgica. Docent a l'ESO i presidenta de l'ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social)

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Bé, jo diria que la sociologia sí que està present en l'administració pública, el sector privat i el tercer sector. Especialment en el meu sector -3r sector-. El que passa és que molts cops usem eines o conceptes de la sociologia i no en som gaire conscients que els estem usant. És a dir, cada cop que analitzem, fem una reflexió de la realitat, etc. probablement estem fent ús sociologia. I jo sempre ho dic, sense aquesta reflexió prèvia no podem actuar o difícilment actuarem correctament.

Per tant, jo crec que hi és molt present. A més, darrerement cada cop és més present en la valoració de les dades. Fins i tot, se n'estan donant masses. Cal destriar aquelles que són bones i, sobretot, les que són explicatives de la realitat.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que la sociologia té més pes en dimensions macro. És a dir, des dels parlaments, governs, etc. ja no es poden prendre decisions sense una anàlisi prèvia. En canvi, a nivell micro no sempre es té en compte aquest estudi previ a l'acció, per un tema de recursos de temps, disposició de personal tècnic, diners, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir la reducció de desigualtats socials tal com promouen els ODS?

Crec que n'hi ha uns quants, te'n posaré 3 que se me n'acudeixen ara.

Primer, del programa Lliures: fons econòmic i social amb el qual donar suport econòmic, tècnic i comunitari a mitjà termini a projectes innovadors, emancipadors i transformadors que treballen a Catalunya. Aquest projecte sorgeix de l'evidència que la pobresa i les desigualtats augmenten i, a la vegada, les administracions no acaben d'assumir-ne la responsabilitat.

La idea sorgeix d'una anàlisi sociològica de la realitat que capta els projectes a finançar fent l'anàlisi comparativa de models, buscant evidències d'aquells que funcionen, són reproduïbles i sostenibles. Aquí tindríem el 1r exemple de transferència.

En segon lloc, des d'ECAS, quan era a la vocalia de pobresa, s'han impulsat la creació d'informes socials temàtics que es nodreixen de dades, però també del coneixement que generen les més de 100 entitats que formen ECAS. Aquests informes solen tenir força difusió i, en alguns casos, han acabat en reunions amb governs. Un molt sonat va ser el de la Renda Garantida del 2017. Vam acabar anant al parlament i reunint-nos amb el govern.

Un tercer exemple podria ser la realització d'informes d'indicadors socials (dades secundàries, anàlisi, etc.) dirigits a les mateixes entitats d'ECAS per a dotar-los d'informació clau a l'hora de prendre decisions sobre els seus projectes o entitats.

Aquests informes es diuen INSOCAT i se'n fan de dos tipus anualment: un de general i l'altre temàtic sobre àmbits acordats amb les entitats membres. D'aquest informe es fa difusió a totes les entitats.

Sabries dir-nos si alguns d'aquests exemples han acabat derivant en millores en les condicions de vida de les persones? És a dir, hi ha hagut impacte?

En el primer cas, el projecte Lliures, està finançant 9 projectes socials que impacten en la realitat de les persones amb les quals treballen. Per posar alguns exemples: (1) projecte de cooperació juvenil en xarxa: els i les noies han creat una xarxa de recursos i idees d'autoajuda; (2) un projecte d'accés a l'alimentació, comunitari i d'apoderament on els membres aconsegueixen recursos i cuinen per a tots i (3) una organització de dones que han creat un pis per acollir altres dones sense habitatge.

En el cas de l'informe de la renda Garantida també trobem impacte: el govern va acceptar algunes de les nostres mencions sobre la Renda Garantida. Per exemple: es va evitar que les persones perdessin el procés de tramitació de la renda garantida si trobaven una feina. El que ocorria abans és que amb la inestabilitat del mercat laboral, la feina que s'havia trobat (que et feia perdre el procés de tramitació de la renda) es podia perdre en molt poc temps i això feia que la persona hagués de tornar a recomençar tota la tramitació.

Respecte dels INSOCAT, no tinc dades de si arriben a establir canvis en programes o entitats concretes, ara, jo crec que la reflexió feta a través dels informes produeix petits canvis.

Coneixent la teva experiència, ens agradaria preguntar-te per la transferència en el camp de l'alimentació que podria ajudar-nos a visibilitzar contribucions de la sociologia en l'ODS 2 "Fam 0":

Sí, diria que hi fa fer un informe que vam fer amb la Universitat Politècnica de Catalunya que es deia Fam oculta a Catalunya, un obstacle en la igualtat d'oportunitats que va ser rellevant. Donava compte de la pobresa alimentària a nivell mundial i en relació amb els mercats, donant compte de la fam "oculta", la malnutrició.

L'aportació més important en aquell moment era sobre aquesta fam oculta relacionada amb la malnutrició. A més, de vegades, produïda pel tipus de projectes de cobertura d'accés a l'alimentació (bancs d'aliments, menjadors, etc.). També va ser un informe que va crear rebombori.

No sé si hi ha hagut un impacte directe, però suposo que va contribuir a visibilitzar aquest fenomen i al fet que ara s'estigui treballant de forma diferent.

Quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

En termes generals crec que el límit més gran és la tendència de la sociologia a quedar-se en l'acadèmia o allunyada de la realitat social. Cal implicar-se més i baixar la sociologia a la implementació, tot i que hem anat a millorant.

En el 3r sector el límit és que hi ha manca d'aquesta perspectiva sociològica perquè és un sector que tot i millorar segueix sent de poca especialització en alguns aspectes i es tendeix a prioritzar la immediatesa i, en alguns casos, des d'una perspectiva assistencialista. Potenciar la presència de la sociologia permetria millorar les actuacions: definició adequada, prevenció de futurs problemes, etc.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que el primer que hauria de fer la sociologia és informar adequadament (selecció de dades, explicacions, etc.) per a poder conscienciar. En segon lloc, crec que la sociologia ha d'ajudar a augmentar els compromisos socials. Per exemple, amb els ODS, la sociologia hauria d'avaluar el compromís amb aquests. Evidenciar si s'estan complint o no. En tercer lloc, i per últim, crec que cal seguir fent una sociologia de denúncia, però, a la vegada, constructiva, amb propostes.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques socials

Raquel Moreno Moreno
Llicenciada en sociologia i especialitsa en participació social. Co-fundadora de l'empresa D-Cas.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista hi ha transferència, sobretot, treballant per a l'administració pública. Especialment pel que fa a la planificació i avaluació de polítiques públiques. La sociologia és una eina molt útil per a observar, analitzar i avaluar la realitat social, i dissenyar actuacions.

Per posar un exemple, tota la concepció entorn l'envelliment actiu. Tot aquest marc teòric sociològic ha acabat derivant en polítiques concretes com són les "ciutats amigues de les persones grans".

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En primer lloc, et parlaria dels Pressupostos Participatius que tenen a veure, sobretot, amb l'objectiu 16 (Pau, Justícia i Institucions sòlides). Aquest projecte és un procés de democràcia directa pel qual la ciutadania decideix de forma vinculant com invertir part del pressupost municipal. Per tant, poden acabar impactant en diversitats d'ODS segons on es destini la inversió. La transferència sociològica en aquests processos està en la metodologia de la participació ciutadana.

Per exemple, en el Pressupost Participatiu d'Esplugues de Llobregat, on hem col·laborat des de fa anys, hi ha una especial atenció a la reducció de les desigualtats en la participació ciutadana, fent un procés democràtic més representatiu. Aquí hi ha una transferència de coneixements en relació amb les desigualtats socials i com aquestes afecten les possibilitats de participació. En aquests processos detectem quins són els col·lectius que tenen més dificultats d'accés a la participació ciutadana per motius competencials, de desconeixement de la llengua, distància en la cultura participativa, edat, etc. Posteriorment, desenvolupem actuacions concretes per apropar-nos i facilitar la seva participació com són sessions d'acompanyament a centres de persones grans, centres de treball i residències de persones amb discapacitat intel·lectual, classes per a persones nouvingudes, escoles d'adults, instituts, etc. Aquesta perspectiva ha estat premiada per l'OIDP com a bona pràctica d'inclusió.

En segon lloc, un altre projecte rellevant de transferència de la sociologia serien les estratègies antirumors (EAR's) desenvolupades a Catalunya i a tot l'Estat que tenen a veure amb la convivència i la igualtat.

Aquesta és una política dirigida a pal·liar els estereotips, prejudicis i rumors com una forma de contribuir a la inclusió i la convivència.

El més conegut és l'estratègia contra el racisme, però també podem parlar de la rumorologia entorn d'un barri, una escola, etc. Des d'un vessant molt micro, del que es tracta és d'endegar una xarxa d'agents socials locals (més enllà de l'administració) que treballin per combatre rumorologia pejorativa sobre col·lectius discriminats amb una estratègia basada en la interacció positiva. En cada municipi els col·lectius diana poden ser diferents segons, per una banda, els resultats d'una diagnosi prèvia per identificar els rumors amb més incidència i, per altra banda, segons les prioritats dels agents participants en l'estratègia.

Centrant-nos en la rumorologia entorn la diversitat cultural, aquí hi ha tota una transferència sociològica de coneixements sobre interculturalitat, sobre la teoria del canvi, sobre les bases dels prejudicis i dels rumors, i també metodològica pel que fa a la dinamització d'agents socials.

En tercer lloc, en un àmbit molt diferent, destacaria els Projectes d'actuació municipal d'habitatge (PAMH's). Aquests són projectes on hi ha una planificació d'actuacions locals en habitatge a mitjà termini. Són projectes molt interdisciplinaris perquè treballem amb arquitectes, urbanistes, juristes, etc. Des de la sociologia fem una transferència de coneixements de necessitats socials d'habitatge (per etapes vitals, canvis demogràfics, situació econòmica, etc.) i, a més, tota una planificació de la gestió del pla: seguiment, indicadors d'avaluació, etc.

Sobre aquests exemples de transferència, hi ha impactes concrets? Hi ha millores en condicions de vida o oportunitats per a les persones?

Sí, no sempre tangibles però crec sí. Per al primer cas dels Pressupostos Participatius diria que hi ha dos tipus d'impacte: d'una banda, (1) la implementació de les actuacions guanyadores del procés. Poso exemples del municipi del qual parlàvem (Esplugues del Llobregat): superació de barreres arquitectòniques, millorant l'accessibilitat universal; creació d'espais que cobreixen necessitats de la població com és la creació d'un espai de coworkig, etc.

D'altra banda, (2) hi ha un impacte més implícit del mateix procés que seria el desenvolupament de la cultura participativa en la població i el reforç de la relació i coneixement entre la ciutadania i l'administració.

En el cas dels PAMH's l'impacte pot ser prou directe: creació d'habitatge per a gent jove o gent gran, creació de borses d'habitatge, etc. Tot i això són processos llargs i no sempre segueixo l'evolució que hi ha hagut en els municipis.

En el cas de les EAR, és molt complicat calcular l'impacte. En dos sentits: primer, metodològicament. M'explico, es tracta de mesurar (1) quant de prejuiciosa és una població; (2) si hi ha hagut un canvi després d'engegar una EAR; i (3) quina part d'aquest canvi es deu a l'EAR i quin a altres factors. Per tant, és un procés complicat d'avaluar. En segon lloc, el mateix impacte de les EAR és *per se* molt difícil: es tracta de generar canvis en estructures mentals tan arrelades que és molt costós de canviar i, a la vegada, molt fàcil de fer passos enrere per esdeveniments que escapen a la nostra acció.

De totes maneres, vam fer un experiment d'avaluació fa uns anys amb l'estratègia antirumors de Barcelona on fèiem una avaluació de l'impacte d'una EAR a una escola d'adults. Es tractava de mesurar els nivells de rumolorologia abans i després de la intervenció en una escola d'adults. Per poder mesurar l'impacte, van prendre com a referència dos grups classe. Amb un d'ells es van realitzar accions de sensibilització i l'altre, com a grup control, va quedar al marge de la intervenció. Després vam mesurar els canvis en tots dos grups.

Durant el temps d'intervenció va haver un atemptat, per tant, què va passar? Que aquest atemptat va impactar més que l'EAR: en els dos grups (experiment i control) va augmentar el nivell de prejudicis i racisme. Ara bé, en el grup amb intervenció EAR va augmentar menys. Per tant, potser vam esmorteir l'impacte de l'atemptat.

Coneixent la teva experiència, m'agradaria preguntar-te per la transferència en el camp de l'alimentació per visibilitzar contribucions de la sociologia en l'ODS 2 "Fam 0":

Sí, des de la consultora donem suport a l'administració, en aquest cas a la Diputació de Barcelona, al desenvolupament de les estratègies pel Dret a l'Alimentació.

Aquí hi ha tot un corrent conceptual d'allò que és el Dret a l'alimentació que va més enllà de la ingesta de calories. Té una perspectiva prou sociològica (accés, adequació, sostenibilitat, participació). On nosaltres fem una transferència de coneixement i metodologia més directa és en l'anàlisi de l'exclusió a aquest dret segons edat, sexe, cultura, etc. en cada municipi. És a dir, fem una anàlisi local de les necessitats de la ciutadania per a garantir aquest dret a l'alimentació.

Per il·lustrar-ho: hi ha territoris que són deserts alimentaris (amb manca de producció i comerços d'aliments) i això afecta especialment a les persones grans que no poden accedir a la compra o també a certes famílies amb menor capacitat adquisitiva que no accedeixen a alimentació adequada. A partir d'aquesta anàlisi planifiquem actuacions que poden tenir impactes rellevants.

Per exemple, recordo municipis on hem dissenyat polítiques que poden generar impacte en la millora de les condicions de vida de la gent gran: creació d'un servei de venda a domicili de producte fresc; creació d'un pla d'ocupació que gestiona el repartiment del mercat municipal a persones grans, gestió de l'hort municipal i minves dels supermercats, etc. Ara bé, no et puc assegurar que aquestes polítiques s'hagin aplicat. Això depèn de cada ajuntament.

En segon lloc, també en aquesta perspectiva del Dret a l'Alimentació, hem donat suport metodològic a la diversificació dels serveis d'alimentació locals per a fer-los més diversos i menys centrats en prestacions assitencialistes que no ajuden a sortir del cicle de vulnerabilitats on molts cops estan els usuaris d'aquests serveis.

En aquest sentit, hem contribuït a establir la política de la targeta moneder en els propis bancs d'alimentació, en detriment de la recollida, que a més sol ser d'un tipus d'aliments molt calòrics, poc frescos, etc.

Del que es tracta és d'augmentar l'autonomia de la persona per a apoderar-la i no estigmatitzar-la i de millorar les seves condicions a l'alimentació. L'impacte és considerable pel que fa a el benestar: autoestima, capacitat de tria, adequació per accés a producte fresc. A més, impacta en altres aspectes: promoció del comerç local, millora de la salut i menor despesa sanitària, etc.

Són projectes molt micro a nivell que quantitat de persones, però de canvis molt integrals. Aquest projecte està tenint prou èxit i està impactant en molts municipis. Fa poc vam fer una mena d'avaluació amb la Diputació de Barcelona i l'ús de la targeta moneder en 5 anys ha augmentat considerablement.

Manca revisió

Lluís Recolons Arquer

Llicenciat en Filosofia i lletres per la UB, en Teologia per la facultat de Sant Cugat del Vallès i en Ciències econòmiques i socials per Deusto. Màster en Sociologia per Columbia. Especialista en Demografia i Migracions. Cofundador de MigraStudium.

La transferència i impacte de la sociologia en la demografia i les migracions

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí. La sociologia fa un apropament a la realitat que aporta constatacions rellevants i pistes que ajuden a saber cap on cal anar. A Catalunya es dedica, sobretot, a fer diagnòstics i anàlisi de situació. Per exemple, en temes de migracions.

Ara bé, aquestes constatacions que aporta la sociologia es troben amb oposicions importants: afirmacions basades en estereotips o poc rigoroses que es presenten vestides de ropatge sociològic.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

No estic gaire segur d'aquesta resposta, la veritat, però potser en salut, educació... o també en la constatació i visibiltzació real de les diferents pobreses. En clau dels ODS, i des de la meva experiència a Migra-Studium, et parlaria de l'erradicació de la pobresa i la reducció de les desigualtats. Però, a la vegada, ens trobem amb barreres molt importants a aquesta transferència o impacte, com són els interessos de grans multinacionals.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a promoure un desenvolupament sostenible?

Començaré per exemples que no són pròpiament de la sociologia, sinó més aviat de les ciències socials en general i, fins i tot, de persones que no estan relacionades amb l'acadèmia, però que han fet sociologia de forma més o menys explicita.

Primer, destacaria la tesis doctoral de l'Anna Cabré: "La reproducción de las generaciones catalanas 1856-1960" i, en segon lloc, destacaria la figura de Paco Candel amb el seu llibre "Els altres Catalans" que, en definitiva, era un estudi periodístic i sociològic que va tenir gran transcendència social.

En el cas del Paco Candel, parlem d'una figura popular i autodidacta que va crear un cos de coneixement sociològic sobre la immigració a Catalunya a través d'entrevistes i de la observació molt rellevant. Arribant a transferir-se a la societat benestant general i impactant en l'imaginari sobre l'immigrant. Cal reivindicar aquestes figures. El Paco va acabar sent reconegut, però hi ha moltes persones amb aquests perfils que queden al marge i no se'ls coneix el suficient.

En tercer lloc, destacaria una aportació important sobre la delinqüència. Específicament la sorgida dels grups socials ja marginats prèviament al fet delictiu. Es va fer un estudi important de Lluís Ventosa on hi vaig col·laborar i es va aportar un concepte com la *Dissocialitat* (vincle social defectuós o desequilibrat amb la societat/sistema que explica aquest tipus de delinqüència).

Més concretament de la teva experiència, quins exemples de transferència o impacte de la sociologia destacaries?

Com a prèvia a la meva trajectòria em sembla especialment rellevant destacar sociòlegs o sociòlogues (o altres professionals) que m'han marcat, influït o que em semblen especialment rellevants per lectures, col·laboracions, docència, etc. Et parlaria de Berger, Merton o Weber o d'altres com Miguel Pajares, Aurelio Díaz, Adriana Kaplan, o la mateixa Anna Cabré.

Al llarg de la meva trajectòria m'he dedicat a diversitat de temes. Especialment **destacaria els estudis de teologia i població.** En aquesta segona gran temàtica, especialment he treballat en temes de **demografia i migracions**.

Per concretar: en el món de la religió destacaria un primer Survey general on vaig col·laborar. Era una **enquesta general** (sobre població, política, mitjans de comunicació, economia, religió etc.) que es va promoure **desprès del 2n concili vatica**à per conèixer la situació de la comunitat de Jesús al món.

Aquesta enquesta destaca per dos motius: (1) d'una banda **és una primera enquesta general del que després serien els informes FOESSA**. D'altra, (2) va aportar dades molt rellevants en quant a la secularització. En el cas d'Espanya ens va ajudar a conèixer **l'estat de secularització** del país que es relacionava amb l'associació que es feia al territori entre religió- nacionalcatolicisme. Això va permetre saber cap a on volia anar la comunitat religiosa.

En segon lloc, derivada d'aquesta primera enquesta general, on a Catalunya vaig ser el referent, vaig acabar publicant un estudi sobre població catalana "La població a Catalunya: distribució territorial i evolució". D'aquest estudi destacaria la **recopilació general demogràfica de la població catalana** i l'**organització de la informació territorial:** per àrees territorials. No només provincials o per comarques, sinó **per àrees de concentració de població** (AMB, etc.).

En tercer lloc, et parlaria del treball que he fet entorn les migracions. Primer, hi ha tot un treball **d'investigació i de divulgació** (i docència) **sobre la migració:** situació, nacionalitat, processos de dol migratori, etc. Especialment enfocat en **trencar la visió i relació de l'immigrant basada en la diferència i, fins i tot, en la "por".** Un altre espai de reflexió que he treballat en aquest camp ha estat el de la **salut i la migració.** En aquest cas, una aportació rellevant d'un company psiquiatra, Joseba Achotegui, del grup GASIR del que formo part (Grup d'Assistència Sanitaria a Immigrants i Refugiats) és el concepte de Síndrome d'Ulisses que explica un tipus de patologia mental que és concreta en les persones migrants i s'explica per situacions extremes, molts cops, relacionades amb el dol migratori.

En sego lloc destacaria la feina que fa Migra-Studium (del qual sóc co-fundador). Aquí hi ha tota una feina de col·laboració amb les persones migrants, amb papers o no (servei jurídic, formació, visites als CIE's, espais interreligiosos, etc.) i també una part d'investigació on treballo amb altres companys i companyes (Grup de reflexió sobre les migracions) i fem informes o escrits temàtics sobre: regularització, nacionalitat, treball, CIE's, etc.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Reitero el problema de les multinacionals. Les grans multinacionals maneguen tant de poder econòmic, en els mitjans de comunicació, etc. (molt més que alguns estats), que estan frenant la constatació i, sobretot, l'afrontament de realitats que hem de revertir per a un desenvolupament sostenible.

Per posar un parell d'exemples: primer, la destrossa del sector de la pesca en zones de l'Àfrica per la navegació de grans vaixells de multinacionals. Segon, les conseqüències del canvi climàtic, per exemple, en migracions per causes de desertització. En aquest segon cas, aquests fluxos de població (o altres de nous) ja no podran tornar (o anar) a aquest punt d'origen i, per tant, augmentarem la densitat de població en grans urbes. Això ho explica molt bé Miguel Pajares a "Refugiados climàticos, reto del S.XXI".

Aquests dos exemples constaten realitats que no s'afronten pel poder de les multinacionals i això atura el desenvolupament sostenible, des de la sociologia o des de qualsevol altre àrea.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, caldria trobar el desllorigador que permet trencar els estereotips i prejudicis de les persones. Trencar aquesta visió de l'altre basada en la diferència i la por.

En segon lloc, pensant en el món professional, caldria recuperar temps dels professionals interventors per a la reflexió, pensar, llegir... sent capaços de crear teories de rang intermig (seguint la idea de Robert Merton).

En tercer lloc, sortint del marc de la pregunta, et diria que des de la sociologia -o des de qualsevol àrea- hauríem de fer una política bàsica d'accés a l'habitatge (o, millor, al treball digne) que posi les bases per a permetre un desenvolupament sostenible o, simplement, el desenvolupament de les persones. Com diuen els anglesos "Housing first". Si no partim d'aquesta base de garantir allò fonamental és difícil construir res.

La transferència i impacte de la sociologia en l'accessibilitat a la salut i el benestar

Blanca Deusdad
Llicenciada en antropologia i doctora en Sociologia, docent a la URV, especialitzada en antropologia cultural i en vellesa, dependència i aplicació de les noves TIC.

Com resumiries la teva trajectòria professional?

Com a prèvia et diria que no em considero acèrrima a cap disciplina de forma plena. Et diria que treballo a cavall entre la sociologia l'antropologia, el treball social i, en general, en les ciències socials.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

No sé si tinc prou evidències, et parlaria d'una certa intuïció amb perspectiva i et diria que no veig que hi hagi tingut molta transferència o impacte. Per posar tres exemples: (1) un de molt recent, on hem estat els i les sociòlogues en la crisi de la COVID-19? No és només una crisi sanitària, hi ha una crisi social i econòmica molt important. Per exemple, pel que fa a les conseqüències del confinament, no tinc la sensació que s'hagi donat gaire veu a les ciències socials. O pel que fa a les restriccions de mobilitat de les persones discapacitades o grans que viuen en residències i no han pogut sortir, i els seus drets? La seva salut mental? Cal guia social, cal complementar perspectives. En aquest cas amb els epidemiòlegs.

(2) d'altra banda, en el tema de la digitalització, on som les ciències socials? La digitalització cal dotar-la de perspectiva social, cal saber què volem de la tecnologia. La tecnologia ha d'estar al servei de la societat, ser inclusiva. Nosaltres hem de decidir què volem fer amb totes les seves possibilitats i no a l'inrevés.

Per últim, (3) en el disseny de les aules d'acollida, per què no hi van ser els perfils d'antropologia, sociologia? Només es va dissenyar des de la perspectiva de la llengua, des del professorat de català.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte fet des de la sociologia per promoure els ODS? Específicament pel que fa a la salut i el benestar o les desigualtats?

En general, a nivell temàtic, et diria que en àmbits com la cura, l'educació o el treball tenim certa rellevància. A més a més, en processos diagnòstics de barri, de municipi o en participació ciutadana també tenim pes.

pel que fa a salut i benestar, com a mínim jo, treballo, sobretot, amb gent gran i cura. Em sembla interessant explicar un projecte europeu rellevant de la URV que coordino en el marc del programa Horizon 2020: SOCATEL. Es tracta d'una plataforma de cocreació digital de serveis d'atenció i cura de llarga durada per a persones grans. La particularitat i la transferència més sociològica (o antropològica), més enllà dels coneixements teòrics -edatisme, envelliment, cocreació, etc.-, està en (1) la incorporació dels propis usuaris (famílies, gent gran) i la resta de grups d'interès *stakeholders* (empreses, centres de coneixement, administració pública), en el procés de creació dels serveis, augmentant l'efectivitat i adequació dels serveis; i (2) en fer la plataforma més accessible: amigable, inclusiva.

De moment, la plataforma no està en obert, però el projecte està tenint prou èxit, ja que hem aconseguit un twinning (mentoria, rèplica) tant de la plataforma com del seu ús, finançat per a un altre projecte europeu DigitalHealthEurope. És a dir, replicaran el SOCATEL a la regió del Vèneto (Treviso).

A més a més, tant de la recerca prèvia, com de la plataforma hem fet molta difusió, a través de congressos, vídeos de ciència en un minut, etc.

Des del projecte SOCATEL, prèviament a la COVID-19 estàvem creant una App per a evitar l'aillament social de les persones grans. L'App facilitava el transport i informació a les persones per a poder accedir a esdeveniments del barri, culturals, comunitaris. Actualment, l'App està en fase de covalidació per part dels *stakeholders*. Aquí hi ha una transferència de perspectiva sociològica de les múltiples desigualtats de la gent gran en el seu accés a la vida social i cultural.

El nivell d'impacte caldrà veure'l més endavant quan es posin en marxa les plataformes i Apps en obert (descarregues, ús, etc.).

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Crec que destacaria altres projectes que no venen derivats de la sociologia estrictament, sinó d'altres disciplines com l'antropologia, però hi tenen a veure. Se m'acudeixen dos projectes d'intervenció molt interessants. Un és el de Ràdio Nikosia: un col·lectiu i una associació formada per persones amb i sense itineraris medicalitzats de patiment que formen espais i actuacions de cura mútua i sensibilització entorn la salut mental. Un dels projectes centrals és la seva ràdio i els seus poemes. El segon projecte és la Colla Cuidadora, un col·lectiu de l'esquerra de l'eixample de persones cuidadores que es troben i comparteixen angoixes, dubtes, alegries, etc. amb acompanyament professional, creant xarxa social i suport mutu.

En el cas de la sociologia, pròpiament, destacaria projectes educatius en els quals no he estat i no puc explicar especialment, però, per exemple, les Comunitats d'Aprenentatge que s'han aplicat a escoles guetitzades i han passat a ser escoles d'èxit, són molt bons exemples.

Per contra, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

En general, crec que es tracta de guanyar més pes en el debat públic i en la presa de decisions polítiques: figures d'assessorament, òrgans de presa de decisions, etc.

Per guanyar més pes diria que hi ha dues claus: primer, usar formes de llenguatge clares i eficients (economitzant "jerga" i orientant-nos a les recomanacions d'acció) per poder transferir coneixements que siguin escoltats i entesos als mitjans de comunicació. Segon, hem de ser proactius i proactives per fer-nos lloc, buscant els àmbits on hem d'estar presents, on tenim evidències i picar portes, per exemple a través de les associacions de sociologia.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

De la majoria ja n'hem parlat, salut i benestar. En un nivell més temàtic, diria que cal posar especial èmfasi en estar presents en la digitalització Incorporant la vessant social: desigualtats, pobresa, poblacions vulnerables, ètica, etc.

Per últim reitero: (1) fer-nos presents en els mitjans de comunicació i el debat públic; i (2) orientar la transferència a les recomanacions d'acció. En definitiva, es tracta d'estar a prop dels policymakers.

La transferència i impacte de la sociologia en la salut i el benestar

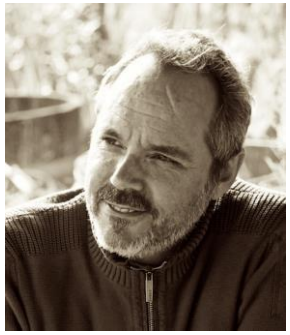

Pedro Gallo de Puelles
Doctor per la Universitat de Londres, expert en avaluació de polítiques sanitàries i sociologia de la salut.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo crec que no coneixem bé l'impacte de la recerca que fem. Primer, perquè és difícil fer la traçabilitat de l'impacte de la recerca i, segon, perquè no tenim suficient costum d'avaluar. Per tant, aquesta manca de cultura avaluativa, fins i tot, de les nostres pròpies accions, fa que no sapiguem exactament quin impacte tenim ni en quines àrees. La meva sensació pot ser pessimista i la realitat pot ser una altra. És per això que necessitem evidències.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Jo crec que l'àmbit on la sociologia té més transferència i possiblement també impacte és en els drets de les persones. És a dir, en fer advocacy o recomanacions d'acció als polítics perquè transformin la societat creant lleis que, per exemple, protegeixen drets individuals i col·lectius (gènere, col·lectius especials com la infància, persones amb dependència). Crec que és on s'ha fet més camí des de la sociologia. És a dir, en reconèixer i fer visible la diversitat, fent veure la complexitat de la convivència per a protegir-la amb drets. Crec que en aquest sentit cal destacar la feina en igualtat de gènere o en la reducció de les desigualtats on s'ha fet molta advocacy.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per a aconseguir una millor salut i benestar com promouen els ODS?

Us posaré tres exemples en els quals vaig col·laborar. Primer, un estudi recent, "EMAPS II" finançat per EIT-HEALTH. Vam crear una eina/guia perquè les empreses puguin conèixer com millor accedir al mercat farmacèutic i de productes sanitaris de diferents països europeus. L'eina consisteix en informació estructurada i actualitzada sobre polítiques, actors, lleis, requeriments, i processos en diferents països, facilitant l'entrada de petites i mitjanes empreses a aquests mercats.

Un segon exemple, que ja té uns anys, però que segueix vigent, és un model de retribució variable pel personal de l'Institut Català de la Salut en el qual van participar els propis professionals. Aquí vam aplicar instruments de la teoria de les organitzacions, establint objectius i incentius professionals.

En tercer lloc, vam fer el primer estudi a l'Estat sobre l'avaluació cost-efectivitat del programa PADES a Catalunya, mostrant els seus avantatges envers altres programes de cures pal·liatives. Són tres exemples que van generar canvis allà on es van aplicar.
N'hi ha molts més, és clar.

Diries que aquests estudis i projectes han tingut o tenen impacte?

Concretament, en el cas de l'eina per a petites i mitjanes empreses els fruits es veuran en breu, i en efecte creiem que pot arribar a ajudar molt a aquestes PIMES a entrar en els mercats.

En el cas del model retributiu, els impactes a curt termini es van publicar a revistes científiques, però també sabem que van implicar un estalvi important en la factura de farmàcia del país degut a una millor prescripció mèdica.

En el cas del PADES va ser un estudi molt citat i també aplicat com a programa de cures pal·liatives que ja havia mostrat la seva efectivitat, però amb l'estudi es va conèixer el seu impacte en costos.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Sí. Aquest que explicaré li tinc una especial estima. Es tracta d'uns 3 articles que vam publicar a Health Policy sobre l'efecte de les retallades en la sanitat i sobre els efectes que va tenir l'accés restringit a la sanitat per part de persones migrades sense documentació. Els 3 articles van tenir força impacte (entre altres, citacions del Banc Mundial) i pensem, o millor, volem pensar, que les evidències van contribuir també al fet que el nou govern canviés la norma i reforcés la idea de sanitat universal.

Un altre exemple és un estudi recent sobre adolescència, estils de vida i percepció de riscos en la salut finançat pel Centre Reina Sofía: «Millenials ante la adversidad». L'estudi recull evidències rellevants per a elaborar polítiques públiques adreçades a millorar la salut dels joves, en temes com ara l'alimentació, les pràctiques sexuals o el tabac. Aquest encara no sabem el seu impacte real, però em permet comentar un parell d'aspectes que crec que són importants per generar impacte des de la recerca: primer, que la recerca s'adreci a una necessitat real de la societat, i, en segon lloc, que fem participar als beneficiaris o actors en el procés.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Primer, aquesta manca de cultura avaluativa, sobre la necessitat d'avaluar l'impacte del què fem. En segon lloc, el desconeixement sobre els mètodes de transferència de coneixement en la nostra disciplina: com millor fer arribar els nostres resultats allà on siguin útils. I, en tercer lloc, un més elevat coneixement del context professional on s'han d'aplicar els resultats de la recerca: quins actors són els interessats en conèixer les meves investigacions, quins són els processos i tempos de la decisió…

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Diria que hi ha 2 factors principals. D'una banda, està la necessitat d'augmentar la formació professionalitzada a les universitats, insistint en la importància de dominar les metodologies i tècniques de recerca social, tant amb mètodes quantitatius com qualitatius i mixtos. D'altra banda, insisteixo en la necessitat de crear entorns push-pull on els productors de recerca i els usuaris dels seus resultats (polítics, empreses, famílies…) apropin posicions. És a dir, apropar l'agenda científica a l'agenda política (necessitats, demandes, etc.).

La transferència i impacte de la sociologia en la reducció de desigualtats i el benestar

David Lozano Arjona
Llicenciat en Sociologia. Especialista en sociologia aplicada i en investigació de mercats.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo diria que és el que intentem fer, però hi ha ineficiència entre el que t'ensenyen a la carrera i el mercat laboral: es pot aplicar la metodologia i la perspectiva, però els tempos, en aquest cas de la consultoria, no t'ho permeten fer amb la precisió que caldria.

En algun projecte concret aconseguim fer un procediment complet de recerca sociològica, però en moltes ocasions arribem a mig camí del procés.

Des d'una valoració més general diria que hi som poc. Tinc la sensació que encara no s'ha donat la visibilitat suficient a la disciplina en relació amb el que podem fer.

Tenim molt més terreny on transferir. Encara hi ha molt imaginari del sociòleg com a teòric i no es visibilitza el nostre vessant interventor.

Pel que pots observar des del teu exercici professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

Crec que en qüestió de reducció de desigualtats, pobresa, educació som molt presents. A més, cada cop més, les polítiques públiques es fan des d'una perspectiva participativa que ens dona espais als sociòlegs i sociòlogues: el mètode sociològic implica aquesta escolta a la ciutadania i, per tant, hi tenim molt a dir.

Ara bé, la sociologia és una "ciència" que té molts cosins germans que estan molt més especialitzats i, per tant, se'ls reconeix més.

A nivell de tipus de sectors, diria que en l'administració pública i en el 3r sector hi som més presents, sigui com a col·laboradors externs o com a treballadors. Ara bé, en el 3r sector ens trobem més en grans entitats, en les petites es tendeix a l'intervencionisme perquè no hi ha un bon balanç de costos beneficis en fer recerca. En l'àmbit privat crec que hi som menys, excepte en els espais més especialitzats: centres d'estudi d'opinió, estudis de mercat, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir la reducció de desigualtats socials o un major benestar tal com promouen els ODS?

Et posaré un parell d'exemples sobre la reducció de desigualtats, o més aviat el benestar, de les persones discapacitades. Des de la consultora hem fet diversos plans o estudis de detecció de necessitats d'aquest col·lectiu.

En primer lloc, la diagnosi de la situació de les persones amb discapacitat de Sabadell. Aquesta detecció es realitza d'acord amb un procés metodològic especialment sociològic (recollida i anàlisi de dades, implementació de tècniques quanti i quali, etc.), a més del coneixement teòric que es transfereix a l'hora d'analitzar aquesta informació.

Són especialment rellevants les enquestes i entrevistes amb el personal referent dels serveis a la discapacitat o amb les pròpies persones discapacitades.

Amb tota aquesta informació es detecten tota una sèrie de reptes a abordar que defineixen les polítiques públiques a elaborar en els anys vinents.

A nivell d'impacte no tenim resultats perquè no hem avançat en la fase del pla d'acció, però la diagnosi hauria d'implicar derivades. Ara bé, hi ha un producte de la diagnosi que tot i no ser impacte podria ser interessant. Es tracta d'una "eina", un mapa de recursos geolocalitzats per a persones amb discapacitats. En termes d'impacte podria ser una eina que augmenta les oportunitats de les persones de trobar i aprofitar els recursos disponibles.

En segon lloc, i amb una transferència metodològica semblant, et parlaria d'un altre pla per a persones amb discapacitat que està en una fase més avançada: el pla d'acció. En definitiva, el disseny i planificació executiva de les actuacions a desenvolupar en els anys vinents. En aquest cas es tracta del municipi de Sant Cugat del Vallès.

En aquest cas s'han dissenyat polítiques públiques que podrien impactar positivament en les condicions de vida i oportunitats de les persones com: la municipalització del programa respir (acompanyament a persones cuidadores), polítiques d'habitatge (assignació d'un % d'HPO a persones amb discapacitat), etc., però tampoc estem en una fase executiva que em permeti assegurar aquest impacte.

Per últim, et parlaria d'un projecte de recerca que té derivades d'implementació que són molt interessants. Des de la consultora, on hi han col·laborat sociòlegs, es treballa en una recerca sobre les persones cuidadores no professionals de persones dependents des del 2009 a través del Ministeri i, per tant, a nivell estatal.

El 2009 es va fer un estudi que, entre d'altres, va derivar en (1) tot un marc teòric important sobre les dimensions que afecten la qualitat de vida de les persones cuidadores no professionals i (2) en una enquesta d'unes 60 preguntes que incloïa tots aquests indicadors de qualitat de vida. D'aquest estudi es fan anualment revisions i recerques més temàtiques on usem aquest qüestionari i els seus resultats i conclusions els transferim al departament de formació de la fundació.

Això es tradueix en formacions a persones no professionals cuidadores que beuen d'aquesta investigació i, per tant, revisem constantment aquesta formació adequant-la a les necessitats d'aquestes persones.

Creus que aquesta transferència té impacte? És a dir, les persones que reben aquesta formació milloren les seves condicions de vida?

Sí, clarament. Potser impactem en poques persones, però el procés és substancial: apoderament, coneixement de recursos, eines de prevenció del benestar, creació d'un espai d'autocura, etc.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Em reiteraré, però crec que és especialment important: des del meu punt de vista la sociologia, o la carrera universitària, té un límit important en el seu xoc amb el mercat laboral: la sociologia si és una "ciència" hauria de ser capaç de desplegar el seu mètode de forma rigorosa, però en arribar al mercat laboral desapareix la capacitat de dur a terme aquest mètode per una qüestió de recursos: és massa lenta i cara per als tempos que ens demanen.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En relació amb els ODS 2030, la sociologia ha de ser un eix transversal amb altres àmbits per poder transformar la realitat social. Els ODS treballen en moltes de les temàtiques que la sociologia ve tractant: pobresa, reducció de desigualtats, igualtat de gènere, són àmbits on la sociologia, històricament, ha aportat coneixement i mètode per treballar amb els col·lectius més vulnerables.

Una de les reflexions que realitzem força sovint és que cal un espai de diagnosi, revisió i reflexió del punt de partida i cap a on es vol anar en la forma de treballar dels ODS. Moltes vegades es tenen clars els objectius a arribar, però és necessari que la planificació estratègica de l'administració es nodreixi del coneixement i expertesa que pot aportar la sociologia per l'acompliment dels objectius.

Seguint el fil dels límits de recursos temps i econòmics que nomenàvem, crec que: (1) necessitem innovació per a superar-los. Potser un camp on explorar és el Data Analysis; i (2) cal transformar la docència universitària per a fer-la més aplicable i ajustada al mercat laboral.

pel que fa a la pròpia professió diria que ens manca potenciar el seguiment i avaluació de les intervencions que ajudem a impulsar per a millorar la qualitat de la inversió de recursos i ser capaços de reorientar polítiques i aprendre de l'assaig-error.

Eulàlia Solé
Sociòloga, escriptora i divulgadora sobre temàtiques relacionades amb el món del treball i la salut.

La transferència i impacte de la sociologia en el món del treball i la salut

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista, en la sociologia, com en totes les ciències socials, és molt difícil quantificar aquesta transferència o impacte. Els enginyers transfereixen a la tecnologia, els farmacèutics als medicaments... Nosaltres transferim idees a institucions, als mitjans, etc. Per tant, crec que sí que tenim transferència i impacte, però no es pot quantificar.

Així i tot, l'evolució sí que és bona: la sociologia en el franquisme no era valorada, era quasi prohibida, en els anys 70 's-80 's ningú sabia que era un sociòleg o sociòloga, actualment se'ns fa més cas.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Jo crec que la transmissió més elevada és a partir de l'ensenyament, en la pròpia universitat, on transmetem de generació en generació un cos de coneixement molt elevat.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

En el pla de la difusió d'idees, que és on he treballat més, no crec que hi hagi barreres o límits. En tot cas hem millorat: abans no es veien sociòlogues i sociòlegs en mitjans de comunicació, tertúlies, etc., ara sí que n'hi ha més. Un exemple de l'evolució que hi ha hagut és que a mi, quan començava a escriure, solien classificar-me com "psicòloga" perquè no entenien què era o què volia dir "sociòloga".

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per aconseguir un millor desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

La meva transferència en la sociologia sempre ha estat, sobretot, en termes de difusió de coneixement i en estudis per a empreses o sectors concrets. Sobretot en el camp del treball i, potser, en la salut.

Perfecte, comencem, amb allò que ha afectat al treball? Quina transferència has tingut per a promoure un treball digne i creixement econòmic?

Aquí et diria que hi ha 3 estudis especialment rellevants.

Destaco el primer que vaig fer: Va ser un estudi/llibre que em va demanar SIEMENS: "Ocio y valores culturales de los trabajadores de la Siemens", de Cornellà.

Era un estudi d'acord amb els empresaris, sindicats i treballadors on, a partir d'enquestes i entrevistes, es definien els interessos dels treballadors, els seus estils de vida, què volien, què pensaven de la institució familiar.

Amb aquesta informació es definien molt bé les necessitats i situacions dels treballadors. Gràcies a aquest estudi me'n van demanar un de segon: "Qui són, què fan, què volen els afiliats a CCOO del Baix Llobregat", amb unes característiques molt semblants.

En els dos casos, encara que no et sé concretar, els estudis van servir per a CCOO i per a SIEMENS per prendre decisions i millorar les condicions de vida dels treballadors, sindicalistes i, també, per millorar les seves organitzacions.

Un tercer estudi en el marc del treball seria el llibre que vaig fer sobre: "La història de la fàbrica Seat", Aquí hi ha tota una transferència de coneixement, però no sabria dir si hi ha hagut algun impacte.

I pel que fa a la millora de la salut i el benestar que també promouen els ODS, creus que hi ha hagut una transferència rellevant?

Posaria dos exemples que són molt diferents.

D'una banda, està el llibre "El peso de la droga". Aquest era un estudi elaborat a partir de la recol·lecció d'informació sobre drogues, però també a partir d'entrevistes amb persones addictes i amb treballadors de centres. Va ser un llibre important perquè és molt complet i va rebre una rebuda bastant bona. Jo crec que va servir per als professionals i associacions que treballen el tema.

Un segon exemple, on l'impacte és molt clar, és la feina de difusió que vaig fer per ajudar a la presidenta de l'associació de familiars de malalts d'Alzheimer del Llobregat. Amb la presidenta de l'associació (Rosa Maria Gener) vam crear una aliança per tal d'intentar obligar per llei que els malalts d'Alzheimer poguessin estar acompanyats a les visites mèdiques.

Fins al 2015 no tenien per què deixar entrar, i això produïa molts problemes: malalts que no poden explicar-se bé, informació oblidada, familiars que no estaven segurs del que s'havia acordat a la visita mèdica, etc. Ella feia pressió a les institucions i jo la feia a través d'articles als diaris on col·laborava. Els articles, amb una clara redacció sociològica, en menor o major mesura van contribuir a fer que al 2015 es canviés el decret. Ara els familiars tenen una targeta que els permet entrar a les visites, millorant el benestar i tractament dels malalts i dels familiars mateixos. Suposo que aquest decret ha acabat impactant en altres zones del territori.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

No sé si encaixen exactament amb els ODS, però hi ha 2 exemples més que em semblen interessants. D'una banda, he escrit un llibre, "Qué es el comercio justo", que crec que és rellevant. El llibre definineix les diferències entre la producció de les multinacionals i les ajudades per ONG's i com, aquestes últimes, milloren molt les condicions de vida dels seus treballadors. Vull pensar que el llibre ha contribuït a l'augment del comerç just.

D'altra banda, m'agradaria mencionar la meva tesi feta llibre: "Con y contra Suárez". Crec que és una aportació per a la memòria històrica del país sobre la Transició.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En primer lloc, (1) crec que és especialment rellevant augmentar la nostra presència als mitjans de comunicació i, segon, (2) mantenir i promoure la qualitat de l'ensenyament a la universitat.

Més concretament, et diria que cal potenciar molt més el coneixement sociològic envers el canvi climàtic i, també, en qüestió de gènere i LGBTI+.

Miquel Àngel Alegre
Doctor en sociologia per la UAB. Cap de projectes a la Fundació Jaume Bofill. Expert en educació en equitat i avaluació de polítiques públiques.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques i intervencions educatives

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Se'm fa difícil fer un diagnòstic, però diria que és alta en tant que quan un sociòleg o sociòloga entra en el terreny laboral pot arribar a complir una sèrie de funcions molt polivalents i quan les posa en pràctica podem entendre que estem fent transferència.

Des d'aquest punt de vista, no és una massa ingent de sociòlegs o sociòlogues movent-se pel mercat laboral, però per aquesta polivalència de la disciplina, allà on són, generen transferència.

Per tant, a nivell de casos concrets és alta, a nivell agregat dins el conjunt del mercat laboral, no crec que sigui una de les disciplines amb major transferència.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Associo una major transferència en aquells àmbits on hi ha intervenció social de cara a millorar oportunitats i reduir les desigualtats socials.

Fa uns anys la disciplina era més diagnòstica, però ara estem basculant cap a una professió més politològica en el sentit del disseny i implementació de la política pública.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per a aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

En general et diria que la sociologia ha fet una transferència important de conceptualització, d'eines teòriques d'anàlisi de la realitat. Concretament, diria que tota la concepció de les desigualtats socials: origen, característiques i conseqüències, correlacions, etc. estan molt en l'ADN de la sociologia i crec que aquí hi ha molta transferència que es pot veure reflectida. Ja sigui en un àmbit d'anàlisi, reflexió, publicació, intervenció, avaluació, etc. Crec que aquest és el valor afegit, diferencial, amb les altres professions cosines (politòlegs, treball social...).

En la meva trajectòria, la transferència d'aquesta conceptualització o mirada de desigualtats socials l'he aplicat molt en l'avaluació de polítiques públiques (accés al mercat laboral, millora del benestar i la salut, qualitat educativa, etc.) per determinar si estan ajudant a la reducció de desigualtats. A més, també apliquem aquesta conceptualització de desigualtats a l'hora d'aconseguir que aquesta avaluació/investigació tingui impacte: generem els instruments i estratègies necessàries perquè els policy makers -els interventors- es belluguin cap a un lloc o altre. Això ho treballo, sobretot, des de la Fundació Bofill: generar incidència política d'acord amb el coneixement de les desigualtats socials educatives.

Pots posar algun exemple concret de transferència o impacte de la sociologia en la reducció de desigualtats educatives tal com promouen els ODS?

Un de molt concret: des de la Fundació Bofill vam fer una agenda de prioritats polítiques educatives per obrir les oportunitats educatives en clau d'equitat basades en la recerca acumulada. D'aquí va sorgir una bateria de mesures polítiques. Això es va transferir a l'administració i ha contribuït a crear la PMOE, el Pla de millora d'oportunitats educatives de la Generalitat, que està dotat d'un important finançament.

Per tant, hi ha una transferència molt sociològica d'avaluació de polítiques públiques en clau de desigualtats i, a més, acaba transferint-se a l'administració pública, podent impactar en la realitat social. A més, en aquest, fins i tot hem vist com molts partits polítics assumien aquestes propostes en els seus programes electorals.

També et parlaria de la lluita contra la segregació que s'ha impulsat des de la Fundació Bofill que, en general, és mobilització de coneixement, però té repercussió política. Et parlaria també d'una estratègia molt concreta com el projecte Magnet on hi ha un component d'anàlisi molt sociològic: el projecte Magnet és una estratègia per a la dessegregació que intenta fer dels centres amb major segregació espais atractius per a les famílies de classe mitjana, fent aliances pedagògiques entre aquests centres i altres centres de referència del territori (instituts de recerca, de l'àmbit cultural, sanitaris, etc.). Aquesta anàlisi de xarxes, comprensió del comportament humà, apoderament d'institucions, és molt sociològic. Aquest projecte està tenint impactes sobre l'èxit educatiu i sobre la segregació.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la qualitat educativa?

Reitero que crec que la transferència més gran i impacte que faig, i que fem des de la Fundació Bofill, és de difusió d'informació basada en evidències per a marcar agenda política. Un altre exemple que podem posar són els anuaris de l'educació a Catalunya. Aquests anuaris fan una diagnosi de l'estat de l'educació a Catalunya i extreuen els principals reptes: segregació, gratuïtat de l'educació, etc. Sabem que aquests han influït en l'agenda política.

Després hi ha tot un altre àmbit, de síntesi del coneixement científic. Això es materialitza en un projecte que anomenem "Què funciona en educació": es tracta d'un projecte que fa revisions científiques sobre com funcionen millor les polítiques educatives. D'aquí extraiem evidències: *què sabem que funciona* i *com funciona millor* i aquest coneixement es transmet i es difon públicament, tenint incidències en els mitjans, creant inspiració.

Alguns impactes són difícilment tangibles, però es veuen en les declaracions dels polítics o en coses més concretes com en el nou decret d'admissió, actuacions locals, etc.

Amb tots aquests exemples i tornant a aspectes més generals, anem a la contra: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Parlaré de tres límits o reptes a revertir: (1) la rigidesa de l'administració pública per aplicar canvis; i (2) som poc reconeguts en el món professional, no se sap què fem, per a què se'ns pot contractar.

En tercer lloc (3) un límit de la pròpia disciplina a la universitat: cal donar major aplicabilitat i instrumentalització en la formació universitària.

La transferència i impacte de la sociologia en l'educació al llarg de la vida

Ana Burgués Freitas
Doctora en sociologia per la UB i docent en la mateixa institució. Experta en cooperativisme, inclusió social, multiculturalitat i educació en persones adultes.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo crec que sí. En aquest sentit els sociòlegs i les sociòlogues som professionals que ens estem introduint en tots els àmbits. Com no tenim un forat ocupacional concret, estem trobant espais on ens necessiten, és a dir, estem transformant la dificultat en una possibilitat. Avui en dia, tant a l'administració pública, com a entitats privades, es necessita un equip interdisciplinari, on els i les sociòlogues hem de ser-hi, ja que aportem aquesta visió més holística i rica de la societat.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Poder tinc una visió esbiaixada perquè he estat dins del moviment associatiu, tant de voluntària, com a escala professional... Però, per mi les àrees tècniques requereixen professionals de la Sociologia i ja els estan incorporant.

Per altre costat, també es podria parlar de la transferència de coneixement a partir de publicacions científiques d'Open Acces, aconseguint que aquestes, arribin als professionals que fan atenció directa i utilitzen aquestes eines.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Sí, treballo en una cooperativa d'acció social, en Centres Oberts, que està executant actuacions educatives d'èxit. Aquesta temàtica s'ha treballat molt en comunitats d'aprenentatge, però no tant en Centres Oberts, on és una tasca difícil.

Els Centres Oberts, de manera general, tenen el mateix sistema, s'ofereix acompanyament als familiars, seguiment personalitzat i suport socioeducatiu, però clar, si dintre del suport socioeducatiu implementes actuacions que pel coneixement científic saps que incrementaran l'aprenentatge de l'alumnat, millora la qualitat del suport. Això és un exemple de transferència directa, entre d'altres.

I aquestes transferències, han derivat en algun impacte social? És a dir, han millorat les condicions i oportunitats de vida de les persones?

En termes d'impacte, examinem el percentatge d'alumnes que millora les seves qualificacions al final de curs, o que no les empitjoren, ja que això, ja és un factor d'èxit.

És molt difícil identificar quina activitat té més impacte de totes les que es fan, jo crec que totes… Però, al final, hi ha un impacte molt gran darrere d'aquestes actuacions: els centres escolars perceben un canvi en els infants que venen dels Centres Oberts en les que treballem.

Nosaltres actuem amb la idea que la millor creació científica, social i educativa ha d'estar a l'abast d'aquest alumnat, que finalment, pertany als col·lectius més vulnerables, els que més oportunitats necessiten.

Per exemple, fa uns anys vaig proposar a un Centre Obert fer tertúlies literàries-artístiques. Recordo que una professional em va comentar que això no funcionaria, que no seria possible. Doncs bé, vam començar parlant del Guernika, però els joves van derivar la conversa cap a aspectes més personals i emocionals. Així vam poder treballar educació en els sentiments. Això, va funcionar per poder fer un seguiment socioeducatiu i emocional dels infants. La professional que en un inici era reticent em va acabar dient: "com que no sabies que era impossible, com que tu ho coneixies des de la teoria, ho has fet" i va ser ella mateixa la que després va impulsar les tertúlies en les setmanes següents. Llavors, la mirada cap al grup era de màxims.

Per això, és important que els i les sociòlogues donin suport, impulsin noves pràctiques que han estat validades per la comunitat científica i acompanyin als professionals d'atenció directa en la seva implementació, ja que conseqüentment, aconseguirem una millora en la vida dels infants.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir l'ODS de Fi de la pobresa?

Principalment, s'ha de treballar per trencar el cercle de la pobresa. Hem d'aconseguir que la pobresa no sigui heretada, que els nens i nenes no pateixin les conseqüències de les situacions familiars. Les meves línies de treball s'adrecen a trencar tot aquest cercle, llavors, són diversos els factors que influeixen, per tant, intentem compensar i donar oportunitats aquests infants.

Per exemple, en qüestions d'assetjament escolar, oferim a l'alumnat un espai on confiar, on hi ha solidaritat. Gràcies a aquesta mirada i l'aprenentatge que es fa, aconsegueixes coses molt significatives.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Des del meu punt de vista, veig molt pocs límits. Crec que depèn de nosaltres, sincerament, i que té més a veure amb el fet que tinguem ganes d'aconseguir aquest impacte social.

Sí que identifico un repte que tenim pendent: fer més alfabetització científica. Que les mateixes famílies demanin que es realitzin experiències educatives d'èxit. Hem de saber canalitzar el coneixement científic perquè hi hagi més impacte social, no cal tant impacte científic, sinó social, i que aquesta informació estigui a l'abast de tothom. Ara mateix, des de Sanitat s'està fent: es donen indicacions científiques per frenar la Covid-19 a la ciutadania i, per tant, se l'està alfabetitzant científicament. En altres àmbits, no és així.

Un exemple de com canalitzar el coneixement científic des de la Sociologia Urbana seria el d'identificar quin és el millor model d'habitatge per a la ciutadania i, una vegada es coneix, que la població el reivindiqui perquè coneix i sap explicar els beneficis que té.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Doncs, penso que hauríem de sortir més del despatx. En el sentit de fer que aquest coneixement sigui transferible, veritablement. Crec que hauríem de fer una investigació amb una metodologia que sigui una cocreació amb les persones participants. Per tal que nosaltres ens puguem beneficiar de la seva visió i aportació i ells i elles també es puguin beneficiar de les millors investigacions científiques que s'estan fent. Hauríem de fer cocreació amb moviments socials, ciutadania, govern. Sense això, no tenim impacte social.

Moltes vegades, els sociòlegs i les sociòlogues fem molta diagnosi, però no aconseguim millorar la vida de la població. Llavors, el focus no ha de ser el que vull descriure, sinó el que vull transformar. No pot ser que estiguem formant als futurs professionals de la sociologia des del vessant de descriure, i no tant des de l'impacte social que pot generar aquest coneixement. Les publicacions també haurien d'aportar solucions, accions per millorar certs aspectes i no només identificar les problemàtiques.

La transferència i impacte de la sociologia en l'educació al llarg de la vida

Fidel Molina-Luque
Catedràtic de sociologia de la UDL i docent en la mateixa institució. Expert en educació, interculturalitat, relacions intergeneracionals i profiguració.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

En termes generals el nivell de transferència és més que correcta. Tant des dels àmbits de l'administració pública com des del sector empresarial i crec que també ho és en tècniques de mercat, però ho conec menys. Tot i això, no s'estan aprofitant prou les possibilitats que tenim com a sociòlegs. Tant a nivell metodològic com teòric.

En l'àmbit metodològic hauríem d'estar més presents a l'hora de transferir els nostres coneixements a altres àmbits professionals i, nosaltres, com a sociòlegs hauríem de donar-li més importància. Tant pel que fa a l'avaluació, com pel que fa al disseny i aplicació de tècniques de recerca, especialment, en la metodologia mixta i en les tècniques qualitatives.

En l'àmbit teòric hauríem de perseguir dos objectius: primer, promoure una major excel·lència en la teoria, augmentant la reflexió i el pensament crític. Especialment, ara que estem rodejats d'un món de rapidesa i fake news (un espai paradigmàtic són les xarxes socials). Segon, cal arribar a altres àrees, buscant un major compromís social, millor treball divulgatiu.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Clarament, en àmbits sociològics com el de les desigualtats (pobresa, gènere, etc.), la inclusió o la interculturalitat tenim un major pes. A més, cada cop ens estenem en més sectors del món professional, ja sigui en empreses públiques, privades, en el 3r sector, ja sigui contractant-nos com a professionals per a col·laborar en projectes concrets o com a aliats per a dur a terme projectes interdisciplinaris. Fins i tot se'ns contracta per a adaptar continguts a la divulgació.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible?

Com a exemples emblemàtics destacaria 2: d'una banda, (1) el desenvolupament de les Comunitats d'Aprenentatge (projecte educatiu basat en l'aplicació d'experiències educatives d'èxit que incorpora a tots els agents educatius – centre, alumnes, famílies, professorat, entitats locals, etc.-). Aquest projecte ha tingut molt d'èxit, acabant integrat en el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Com a exemple d'impacte podem mencionar un cas de la ciutat de Lleida on una escola bressol amb un context complex ha millorat clarament el seu nivell d'implicació en el professorat i les famílies.

De l'altra (2), en igualtat de gènere, hi ha hagut importants aportacions. En el cas de la UdL, per exemple, sociòlogues que col·laboren amb el Centre Dolors Piera que fomenta la igualtat de gènere dins de la pròpia universitat i dona espai per a la gestió dels casos de discriminació.

A més, trobem exemples des de nivells molt micro, com la col·laboració de sociòlegs en comissions locals (Comissió ciutadana del Pla de Benestar i Consell de Ciutat de Lleida) fins a nivells molt macro: col·laboració en projectes europeus com el Green Deal, Horizon 2020.

I en el teu cas, podries posar exemples de transferència o impacte de la sociologia en la millora de la qualitat educativa (ODS 4)?

Sí, hi ha 2 exemples de transferència en relació amb la qualitat educativa que tenen relació amb la intergeneracionalitat, la interculturalitat i l'envelliment actiu.

Primer, a nivell europeu hem col·laborat en la proposta intergeneracional en el projecte TOY (educació intergeneracional per a crear noves possibilitats d'aprenentatge en persones grans i infància o joves) que ha creat un manual d'iniciatives intergeneracionals i una guia europea d'activitats i eines per implementar la interdependència intergeneracional (Toolkit).

En segon lloc, s'ha col·laborat en el projecte Growing Together que treballa per l'apoderament de les famílies migrants als centres escolars, on vam desenvolupar l'índex d'inclusió.

I aquestes transferències, han derivat en algun impacte social. És a dir, han millorat les condicions i oportunitats de vida de les persones?

Sí, justament en aquests dos casos, hi ha hagut intervencions que han impactat en el dia a dia de les persones.

En el cas del TOY, a Lleida i a altres ciutats europees s'han desenvolupat: d'una banda, ludoteques on el principal referent adult dels infants són els sèniors i, de l'altre Aules Obertes on es realitza un programa de formació sènior que els vincula amb els joves universitaris. Les valoracions al projecte són molt bones.

En el cas del Growing Together, el projecte s'ha aplicat a l'escola de Balàfia (Lleida), canviant les dinàmiques relacionals a l'escola. L'experiència ha produït valoracions de l'escola molt positives.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant de comentar?

Sí, crec que hi ha dos exemples més que val la pena comentar. D'una banda, una transferència personal treballant amb la Teoria Fonamentada que va ajudar a orientar actuacions posteriors als projectes TOY (Together Old and Young) i ECAVINAR (Envejecimiento Activo, Creatividad y Narrativa) i ha estat impactant en els debats teòrics, més enllà de l'estat: el concepte de "profiguració" (promoció de la interacció i la interdependència intergeneracional).

D'altra banda, un altre exemple d'impacte: una intervenció a un institut durant dos anys on aplicàvem un nou projecte de mediació i resolució de conflictes, millorant la convivència i cohesió al centre. Així mateix, estem desenvolupant la vinculació entre docència, recerca i transferència a través de projectes d'Aprenentatge Servei (ApS) en termes de relacions intergeneracionals (l'ACUP i Xarxa ApS(U)CAT ha publicat la Guia 3 d'ApS: Profiguració, Aprenentatge Servei i Relacions Intergeneracionals).

Per últim, destacar dos exemples de transferència que, a més, tenen especial relació amb els ODS: (1) la pedagogia aplicada sobre els ODS en relació amb l'ApS i l'aprenentatge compromès amb la comunitat; i (2) la participació en les sessions col·laboratives per a l'elaboració de l'Agenda Canària de Desenvolupament Sostenible.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Des del meu punt de vista, no tenim major impacte perquè hi ha poca consciència i compromís, relativament, en realitzar una sociologia pública, més compromesa, que vagi més enllà dels diagnòstics i de la problematització per a facilitar solucions; actuar social i políticament; i proposar recomanacions.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des del meu punt de vista, hi ha dos aspectes principals, (1) el pensament crític: l'anàlisi crítica i rigorosa de la realitat social amb una metodologia científica que cal potenciar i profunditzar amb tècniques mixtes; i (2) potenciació de la creació de conceptes per explicar la realitat.

Manca revisió

La transferència i impacte de la sociologia en educació

Francisca Sanvicén Torné
Llicenciada en filologia i doctora en sociologia per la Universitat de Lleida i Barcelona. Experta en educació i interculturalitat.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Com a prèvia comentaria que parlo des d'una visió absolutament particular i personal.

Et diria, sobretot, que fem més transferència que impacte o, com a mínim, sabem més sobre la transferència que fem, que sobre l'impacte. Perquè no el mesurem. Trobo rellevant aquesta diferenciació entre transferència i impacte. De vegades, des del llenguatge comú anomenem a tot impacte quan és transferència i és important usar bé els termes.

Tornant a la pregunta sobre el nivell de transferència o impacte a Catalunya: diria que ens hem de preguntar: hi ha sociologia en els espais de decisió? O en els espais que generen opinió? En general, diria que sobretot hi som a les aules... i crec que d'impacte en fem molt poc.

A més, tothom parla d'anàlisi social amb molta lleugeresa, com fent de sociòlegs. Crec que és necessari una major anàlisi i reflexió i que tinguem més altaveu en molts àmbits. Ens queda molta feina per a fer.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

En general, som en àmbits tradicionalment d'ajuda social, més humanistes. Especialment en educació, desigualtats, gènere i també tot el que té a veure amb la sociologia de les organitzacions. També et parlaria de la salut, més enllà de l'àmbit de la malaltia. Però no estem a informàtica, per exemple, i crec que tenim coses a dir sobre com han de ser els programes que han de fer servei a la ciutadania. Si et fixes, en els codis deontològics de les professions, tots, tenen una part sociològica. Per tant, hauríem de ser capaços de transferir.

S'ha de reconèixer la vàlua de l'anàlisi rigorosa de la sociologia, com a pas previ en qualsevol àmbit d'intervenció i també per al disseny de l'avaluació d'aquesta intervenció.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte fet des de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En un pla temàtic i en relació amb la transferència, et parlaria d'educació (comunitats d'aprenentatge, inclusió, etc.) i d'igualtat de gènere (col·lectiu LGTBI+, violència zero des dels 0 anys, configuració d'espai públic, etc.). També crec que és rellevant donar importància a la transferència sociològica que fem *a* i *en col·laboració* amb altres disciplines, encara que segur que l'hem d'augmentar.

A més, crec que podem diferenciar 3 tipus de transferència diferents: (1) la transferència metodològica, especialment important pel que fa a les tècniques qualitatives i la comunicació crítica; (2) la transferència de coneixements i evidències i (3) la transferència en conceptes i perspectiva rigorosa: en educació ("escola d'alta complexitat"), en convivència ("interculturalitat", "diversitat", "alteritat").

En alguns casos, com en el tema de les migracions, hem exportat conceptes a la resta d'Europa.

En l'àmbit conceptual em sembla important el treball que fem per a fer intel·ligibles els conceptes: fem transferència d'anàlisis complexes i rigorosos en termes que altres puguin reconèixer i fer-se'ls seus.

Has dit un munt d'exemples, podries concretar-ne algun que creguis que és d'especial interès en termes d'impacte? És a dir, de la millora de les condicions de vida o les oportunitats de les persones?

Sí, sobre el tema d'educació i inclusió diria que molts projectes que estan per arribar deriven de la reflexió sociològica sobre interculturalitat i diversitat. Així i tot, les derivades (actuacions) d'aquesta reflexió més sociològica no tenen per què ser del tot sociològiques. Per exemple, la definició d'escoles segons alta, mitja o baixa complexitat és un tipus d'etiquetatge que, des de la sociologia, sabem que pot ser altament contraproduent.

Sobre la no-violència, et parlaria del "Club dels valents": es tracta d'un projecte on els nens i nenes, conjuntament, es posicionen davant del bullying. Es basa en acompanyar els infants per a posicionar-se davant del bullying i s'està implementant en diverses escoles i en diferents països.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Sí, vaig a un exemple propi de la universitat que crec és especialment adient per al que estem parlant. Es tracta d'un projecte educatiu: formació als estudiants en desenvolupament sostenible. És a dir, sobre els mateixos ODS! En l'assignatura de Canvi Social uso els ODS com a projecte en si mateix, contribuint al coneixement dels mateixos. Es fa en 3 fases: (1) conèixer-los; (2), triar-ne 3 i analitzar-los, discutir-los, etc. i (3) escollir 1 per a defensar-lo a classe i aplicar actuacions (canvi social). S'escullen 1 o 2 per classe i s'han d'aplicar: van al terreny, fan un anàlisi d'actors i executen una o dues actuacions que han d'avaluar. No hi ha temps de fer una avaluació d'impacte real, és una actuació d'un dia, però aprenen i apliquen coneixements. Per tant, hi ha una transferència de coneixements i metodologia (investigació-acció) i un petit impacte sobre el terreny d'actuació i, sobretot, sobre els propis estudiants, en termes de fer-los conscients del desenvolupament sostenible i de la major o menor viabilitat del canvi social.

En segon lloc, a l'Escola Bressol Municipal Cappón (1a escola espanyola en ser Comunitat d'Aprenentatge), hi ha un gran treball d'assessorament i transferència de la sociologia, en general, però destacaré la idea de l'educació en la violència 0 que ve donada, en part, de la concepció sociològica de la violència: el modelatge (observació i imitació de conductes en la socialització), evidència la necessitat de la prevenció de la violència als 0-3. Del que es tracta és de promoure la no-violència en els infants a través dels seus referents (professorat, famílies, etc.) que poden ser, a la vegada, inhibidors o productors de violència.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Primer, (1) manca conèixer-nos entre sociòlegs i sociòlogues i tenir una major coordinació entre nosaltres -a Catalunya i internacionalment- per a saber què estem fent tots i per saber: en què *no cal esforçar-nos* massa més, en què *cal col·laborar* o en què *cal començar* a treballar. D'aquesta manera podríem aprofitar molt més la transferència per a crear impacte i avaluar-lo. Segon (2), cal que puguem assessorar i acompanyar als interventors de la realitat social i, per part nostra, nodrir-nos de la seva realitat.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des del meu punt de vista cal potenciar la sociologia des d'edats més primerenques, en educació més bàsica. Crec que és una competència, una forma crítica de pensar que cal implementar a l'ESO o al Batxillerat.

Més en general, cal potenciar (1) el pensament crític i (2) la rigorositat metodològica des de l'anàlisi fins a la implementació i avaluació de les intervencions.

La transferència i impacte de la sociologia en la desigualtats educatives

Helena Troiano i Gomà
Llicenciada i doctora en sociologia per la UAB.
Docent i experta en educació.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo crec que en general sí, és a dir, hi ha una certa difusió de la perspectiva sociològica. Val a dir que aquesta transferència és una mica difosa, no som un lobby, no tenim tanta influència, no hi ha una associació determinada que influeixi i marqui especialment l'agenda política (ni d'institucions ni de polítics ni de ningú), però cada vegada hi ha més difusió de les idees sociològiques. Entren dins l'agenda política a través de partits polítics, moviments socials, etc. El fet que hi hagi més sociòlegs i sociòlogues en diferents àmbits professionals, en més terrenys, fa que es vegi més la perspectiva sociològica arreu.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, per exemple, en l'àmbit del gènere, l'educació o la reducció de les desigualtats. També destacaria la feina en urbanisme d'alguns territoris com Barcelona. És important destacar que la transferència o impacte, normalment, es canalitza a través de persones i espais. Per exemple, en el cas de l'educació tenim la Fundació Jaume Bofill, en el cas del gènere o la reducció de desigualtats a través de moviments socials, sindicats, etc.

En general, et diria, que la transferència o l'impacte és més probable quan treballem en recerca aplicada en aliança amb altres institucions (diputacions, ajuntaments, consorcis, etc.).

Podries explicar algun exemple concret de transferència de la sociologia per a aconseguir una educació de qualitat com es promou des dels ODS?

En veig diversos, però, com a prèvia: la transferència i l'impacte pot ser més directe o indirecte i, en la majoria dels casos, és compartit amb altres professionals i institucions.

Poso exemples on, sobretot, treballem la reducció de desigualtats en educació. Vam fer una investigació sobre l'equitat d'accés a la universitat per a l'AQU. L'estudi evidenciava una clara desigualtat d'accés a la universitat per raó del nivell d'estudis dels progenitors. D'aquí es va fer l'òbvia transferència de coneixement a l'AQU, però també al Consell d'Estudiants de Catalunya. A més, l'Observatori del sistema universitari se'n va fer ressò.

Aquesta transferència de les evidències va provocar conseqüències?

Sí, d'una banda, vam aconseguir introduir l'indicador de desigualtats d'accés a la universitat dins el qüestionari d'avaluació de les titulacions universitaris, integrant a la qualificació de les titulacions la perspectiva d'equitat i, a més, vam començar a participar, aportant continguts i contribuint al debat polític entorn "l'Observatori del Sistema Universitari".

De l'altra, l'estudi va ajudar al fet que el Consell d'Estudiants de Catalunya, presentessin una ILP (Iniciativa Legislativa Popular) al parlament per a demandar una rebaixa de matrícules universitàries.

I saps si hi ha hagut algun impacte concret d'aquestes actuacions? Han millorat les condicions de vida de les persones?

En el cas de l'indicador d'equitat en l'avaluació de titulacions no sé si hi ha hagut un impacte concret en la presa de decisions respecte els preus, però el que sí que crec és que per primer cop els responsables de les titulacions tenen en compte l'origen dels seus estudiants. Crec que estem en aquesta fase de conscienciació.

En el cas de la ILP sí que hi ha un impacte concret que millora les condicions de vida de les persones, on des de la sociologia s'ha pogut contribuir aportant evidències: la ILP s'ha aprovat i, per tant, es reduiran les taxes.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte en educació de qualitat de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant?

En el meu cas professional, posaria dos exemples més. Primer, una transferència metodològica i de coneixements: als anys 90 vam fer la 1a enquesta d'inserció professional i, actualment, aquesta enquesta és usada (en una versió re-elaborada en col·laboració amb altres grups de recerca) per l'AQU i per l'ANECA (homòloga espanyola) per a visibilitzar la inserció laboral dels graduats universitaris. A més, el rellevant és que l'impacte és gran: les reformes i decisions es prenen amb aquesta informació.

En segon lloc, estem en un projecte d'Erasmus+ que estudia fins a quin punt els universitaris abandonen o canvien d'estudis. Aquest projecte ens està dient que quan els estudiants de classe treballadora tenen un pitjor rendiment abandonen. En canvi, la classe mitjana canvia de titulació o d'universitat.

El que pretenem és veure si els qui canvien (d'aquesta classe mitjana) tenen èxit, per poder crear dispositius en les oficines d'orientació de les universitats que atenguin a les persones de classe treballadora en risc d'abandonament i així, reorientar-los. Per tant, potser tenim impacte.

També et posaria exemples en els quals jo no he participat, però em semblen rellevants. D'una banda, (1) està el treball de l'IGOP, on hi ha molts sociòlegs i fan una gran feina de recerca aplicada. Jo en destacaria un de Trinitat Vella que tenen, o tots els projectes i transferència en segregació escolar, on també hi ha el Consorci d'Educació de Barcelona, persones com Bernat Albaigés, etc. De l'altra, (2) projectes educatius de la Fundació Bofill, com l'Escola Nova 21 que ha intentat fer una escola més significativa i més inclusiva. Per últim, també destaco (3) la transferència en absentisme escolar de companyes com la Maribel Garcia.

Crec important apuntar que tant alguns projectes de segregació, com el de l'Escola Nova 21, han acabat tenint efectes no esperats i inclús negatius i això em sembla important destacar-ho: la transferència i impacte de la sociologia pot desenvolupar impactes no desitjats, fins i tot, quan les evidències són rigoroses perquè actuem en un context canviant i complex.

En canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Com a primera barrera, trobem aquesta complexitat multifactorial i social que comentàvem. Ens complica la transferència i l'impacte: efectes no desitjats, factors contaminants, etc.

En segon lloc, la manca d'influència en àmbits poc tradicionals de la sociologia (energia, salut...). I, en tercer lloc, la manca de recursos econòmics per a tocar àrees estructurals de la realitat social on sí que hi tenim transferència, però no impacte. Diria que una àrea paradigmàtica és el treball.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la disciplina sociològica o de la professió que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Pel que fa a àmbits on crec que tenim molt més marge de contribució et diria urbanisme i salut.

A nivell de la pròpia carrera o disciplina en la universitat et diria que ens manca professionalització. És a dir, els estudiants han d'experimentar el fet de rebre un encàrrec d'un ajuntament, diputació, etc. i executar-lo a partir dels recursos disponibles.

La transferència i impacte de la metodologia sociològica en l'accés a la música

Jordi Vivancos
Llicenciat en Sociologia, docent sociologia de la música a l'ESMUC i gestor cultural (director del Concurs Internacional de Música Maria Canals).

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha una prèvia: què és la sociologia? És un gran debat i crec que és una disciplina amb ambigüitats, però crec que és part de l'encant. Crec que hem guanyat terreny en dos sentits: (1) en fer més present (*fer taca d'oli)* la nostra perspectiva en la societat, aquesta mirada sociològica desenmascaradora, critica i (2) el context de crisi, pandèmica, econòmica, ens revifa perquè podem aportar explicacions a tot aquest context de canvis i conflictes d'interessos. Al final, la sociologia neix fa dos segles, en una societat de canvis, intentant entendre'ls, per tant, aquest moment de transformació també ens augmenta la presència. .

Això es veu especialment en la manera de fer polítiques de l'administració pública. A més, en el 3r sector també hi som molt presents. En l'empresa privada potser estem en menor mesura, però també hi som.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Diria que l'impacte és molt transversal, però en termes dels ODS destacaria la importància de la sociologia en un camp com la igualtat de gènere que últimament és tan present. A més, també som rellevants en reducció de desigualtats, pobresa i fins i tot en temes de consum i producció sostenibles.

On crec que hauríem d'estar més presents és en el món de les TIC. És cabdal perquè l'impacte és molt gran: noves formes de relació, de cerca d'informació, xarxes socials, conseqüències en la vida social. Crec que és un terreny "nou", però on els sociòlegs tenim coneixements per a intervenir-hi: societat en xarxa, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

En general, la sociologia m'ha ajudat a poder contrarestar el discurs de la cultura (en concret, de la música clàssica) com un element autònom de la realitat social i de propietat dels grans talents. Al final, hi ha la idea que la interpretació de la música és reservada als grans talents i no, la música és un llenguatge, una forma d'expressió i tothom ha de tenir dret a tenir una relació activa-pràctica amb la música. És a dir, m'ha ajudat a veure-la des d'un punt de vista menys elitista i idealitzat a concebre-la com un bé universal i a poder-ho transmetre.

Per tant, la meva transferència sociològica al món de la cultura, o els meus intents, s'han basat en intentar trencar amb aquestes convencions o construccions socials creades entorn de la música. En aquest sentit, la sociologia és un cos de coneixement que t'ajuda a desemmascarar aquesta concepció: desigualtats, accessibilitat cultural, etc.

Per concretar-ho i com a primer exemple, el concurs Maria Canals, on soc director des de fa 15 anys, ha patit diversos canvis en aquest sentit des que hi soc i són clarament atribuïbles a la sociologia, o quasi tots. En general tots aquests canvis han aconseguit que (1) el concurs sigui molt més conegut (abans es coneixia dins el món de la música clàssica) i (2) tingui molta més presència a l'espai públic, on poden accedir les persones. Ara és un projecte que combina la promoció dels grans talents a través del concurs i, a més, treballa per l'accessibilitat universal a la música. M'explicaré amb major detall:

Un primer projecte que vam fer per promoure el Maria Canals com un projecte d'universalització i divulgació de la música va ser crear l"Off Concurs": es tracta d'un programa educatiu, divulgatiu i social de forment de la pràctica musical que conté diferents activitats. Això, com ho fem? Una primera activitat trasllada la música (piano) a l'espai públic, animant a tothom a tocar. Aquí hi ha dos elements rellevants: (1) la dinamització perquè tothom toqui (gent gran, infants, estils diferents) i (2) el trasllat d'un element tan associat a l'elit, com el piano clàssic, als carrers. Anualment posem desenes de pianos i aquest any n'hem posat centenars. A més, és una activitat que impacta en la persona que experimenta i també dota de contingut l'espai públic, generant interacció social.

Per tant, hi ha un impacte clar, encara que sigui curt, en tant que obres oportunitats a les persones. A aquesta activitat li diem "El Maria Canals Porta Cua".

Una altra activitat rellevant per a nosaltres és el "Em toca!". Es tracta d'un projecte de beques per a aprendre a tocar el piano a infants. Es fa en barris amb especial vulnerabilitat social de diferents ciutats espanyoles (Sevilla, Madrid i Barcelona). Actualment, hi ha 130 nens i nenes becats que reben classes online i, a més, venen a tocar al Palau de la Música. En aquest cas, la transferència sociològica de coneixements és clara: la desigualtat d'accés a la cultura i, especialment, al piano. Això a nivell d'impacte per als participants i les famílies és molt potent: aprenen, accedeixen a espais rarament accessibles, etc. És una qüestió de donar oportunitats.

En tercer lloc, està el Maria Canals Educa i per això em sentia interpel·lat per l'ODS de la qualitat educativa –no hi ha cap específic de cultura. El que dèiem, en aquesta visió educativa musical més pràctica, oberta, col·lectiva, comunitària, nosaltres hem engegat aquest Maria Canals Educa que es tracta de fer diferents activitats *a les* o *amb les* escoles: audicions amb els participants del concurs Maria Canals, pianos itinerants als patis durant una setmana, visites a les eliminatòries del Maria Canals, etc. Entenent la qualitat educativa no en termes d'excel·lència, sinó d'oportunitats per estar bé i estar millors.

A més, cal destacar que el Maria Canals ha guanyat difusió gràcies a l'Off Concurs i la majoria dels seus ingressos venen dels patrocinis que aconseguim amb aquestes activitats, no del concurs clàssic.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Et posaré un parell que em semblen especialment rellevants i que també tenen relació amb aquesta reducció de desigualtats o accessibilitat universal a la música.

El primer va en una línia semblant als projectes del Maria Canals. És el projecte social del Palau de Música, on he estat 6 o 7 anys. Del que es tractava era d'obrir el Palau a la resta de la comunitat, especialment al barri, que fos un lloc *de la* comunitat més enllà del turisme. Vam fer el projecte Palau Vincles: creació de cors vinculats a entitats socials del barri. De manera que els directors del Palau feien de mestres per als infants d'aquestes entitats. Teníem 200 cantaires i 30 cors que van arribar a altres municipis més enllà de Barcelona. Per acabar el projecte fèiem concerts amb totes les corals i els familiars.

A nivell d'impacte per als participants era brutal: creació de xarxa social, autoestima, oportunitats... I per al Palau de la Música va ser un canvi d'imatge i d'augment de finançament molt important.

Per últim, amb el Maria Canals també fem debats dialògics sobre música i aquí també podria haver-hi certa transferència metodològica de la sociologia.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

No detecto cap límit clar. Ara, sí que diria que un punt feble de la sociologia és la seva ambigüitat, però a la vegada és una oportunitat. M'explico: no ajuda a fer que la gent conegui el teu valor afegit o el teu perfil professional, però, a la vegada, et permet intervenir en àmbits molt diferents de la societat.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des del meu punt de vista cal seguir desenvolupant aquesta mirada sociològica perquè aporta una visió que és aplicable arreu i, a més, cal dotar de compromís social als sociòlegs i sociòlogues, cal fer una pràctica més prospectiva i proactiva.

La transferència i impacte de la sociologia en la reducció de desigualtats

Emilia Aiello
Investigadora post doctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Investigadora MSC Harvard Kennedy School-UAB 2019/2022. Treballa sobre lideratge públic, impacte social de la ciència, i poble gitano.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha àmbits en els que sí que estem aconseguint canvis. En canvi, hi ha altres en els que hem de treballar més; això està relacionat amb la sovint manca de relació amb la realitat.

En el meu cas, sempre he entès l'acadèmia en relació amb altres actors de la societat civil, però diria que la sociologia ha estat treballant, a voltes, aïllada, parlant sobre coses que interessen a l'investigador, però poc als públics.

Comparant-ho amb els Estats Units – on he desenvolupat part de la meva recerca, veig que encara hem de fer molt per apropar la ciència a la soceitat. Tres característiques que crec que ens diferencien dels EUA: un (1), la sociologia té un major component polític (de compromís amb la realitat social del moment) que no polititzat. Dos (2), hi ha una major exigència amb la solidesa empírica. Tres (3), la recerca tendeix a estar més orientada a informar una potencial alternativa al problema que s'està investigant.

Això es veu molt clar en les temàtiques i les formes com s'aborden els problemes per exemple als treballs presentats a Congressos com el de l'American Sociological Association.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per a aconseguir una reducció de les desigualtats com promouen els ODS?

Sí, crec que n'hi ha molts. En primer lloc, destaco tota la investigació-acció en reducció de les desigualtats de la població gitana que s'ha fet en col·laboració amb la sociologia catalana. En segon lloc, destacaria tot el treball en reducció de la pobresa en famílies, realitzada, en concret, pel Prof. Lluís Flaquer que s'ha transferit a Europa, en molts casos. En tercer lloc, destacaria la contribució de la sociologia catalana en aspectes més singulars com el tractament de minories en mitjans de comunicació (per exemple, en el CAC), o en la creació de les unitats d'igualtat a les universitats.

Quants exemples! En concretem alguns?

Sí, comencem per tot el que té a veure amb la comunitat gitana. En primer lloc, destacaria la transferència metodològica i d'evidències sociològiques que s'ha fet en projectes com el Workaló o l'INCLUD-ED que són projectes europeus on hi ha hagut molt treball elaborat des de la sociologia catalana i han acabat impactant en polítiques concretes a Catalunya i en altres territoris. Per exemple, en el Pla Integral del Poble Gitano de Catalunya. Aquí destacaria 2 línies d'actuació on la sociologia ha tingut en paper important: (1), l'aplicació d'activitats d'èxit educatiu en escoles de primària que han revertit situacions de greu absentisme i fracàs escolar i (2) les polítiques d'acció afirmativa a la universitat, que han consistit en la reserva de places universitàries per a persones gitanes.

Has assenyalat impactes positius d'aquestes dues línies d'actuació, podries especificar algunes dades?

Sí, pel que fa a l'absentisme i el fracàs, hi ha una escola de Tarragona que ha reduït exponencialment l'absentisme en quasi el 100% en uns 3 cursos a conseqüència d'aplicar aquestes activitats educatives d'èxit (AEE). A més, cal tenir en compte que l'aplicació d'aquestes AEE ha anat més enllà de Catalunya, arribant a altres espais d'Espanya i Llatinoamèrica.

D'altra banda, l'acció afirmativa a les universitats ha permès que en els darrers cursos (curs 18-19 i 19-20) han entrat 22 persones gitanes a la universitat en branques de coneixement molt variades: ciències social i jurídiques, medicina, etc. A més, aquesta entrada està sent molt igualada entre homes i dones. Aquestes dades son recollides des del Departament de Treball, Afers socials i Famílies, però els documents no són públics.

Cal assenyalar que aquesta acció afirmativa a la universitat està permetent ampliar els imaginaris de la comunitat gitana i està trencant estereotips: d'una banda, els familiars i entorns dels universitaris augmenten les seves expectatives de vida. De l'altra, des de la universitat es visibilitza la comunitat gitana, un fet que trenca amb l'imaginari social d'una comunitat gitana aïllada i llunyana a l'educació superior.

Una altra derivada rellevant de l'acció afirmativa, en concret, però de la presència de les persones gitanes a la universitat, en general, és la creació del CampusRom (xarxa d'estudiants universitaris gitanos), una xarxa organitzada de suport i acompanyament entre estudiants universitaris gitanos que, aconsegueix, entre d'altres, un menor abandonament.

Un altre dels impactes en els que l'acció afirmativa ha contribuït és l'augment de referents amb estudis superiors de la comunitat gitana a Catalunya: des de l'associació Drom Kotar Mestipen (Associació Gitana de Dones de Catalunya), es comenta que ens les seves trobades d'estudiants inicials havien de portar referents d'Andalusia i, en canvi, ara poden escollir entre diversitat de referents amb diferents trajectòries.

Finalment, l'aliança entre diferents associacions i persones gitanes i la metodologia comunicativa de la sociologia (incorporar les veus de les persones gitanes-objecte d'estudi- a la creació de coneixement científic-subjecte d'estudi-), han contribuït a l'arribada de les persones gitanes a espais de presa de decisions: consell assessor del poble gitano al govern català, partits polítics, consell municipal del poble gitano de Barcelona, etc.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Destacaria la transferència de coneixements i recomanacions de la sociologia al Consell Audiovisual de Catalunya. Aquesta relació i transferència de coneixement ha permès millorar la vigilància dels discursos racistes, d'odi o discriminacions en general en els mitjans de comunicació catalans. Una figura rellevant en aquest àmbit és la Prof. Lena de Botton (sociòloga i membre del Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa del govern de Catalunya).

D'altra banda, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Primer, l'aïllament disciplinar. Tot i que hem millorat, no col·laborem prou amb altres disciplines i l'empresa privada. Segon, no pensem el suficient en clau d'impacte/transformació social. Si ho féssim, ens ajudaria a orientar la recerca a la millora social. Tercer, la no inclusió de les veus de l'objecte d'estudi. Cal crear una relació de confiança amb la ciutadana, incloent les seves veus a la recerca en condicions d'igualtat, per tal de fer millor recerca.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Insistiré en idees que ja han anat sortint. En primer lloc, cal generar col·laboracions entre disciplines: física, medicina, etc. en igualtat de condicions. Per exemple, si hem de crear i distribuir una vacuna, pensem-ho en conjunt entre sociòlegs, psicòlegs, metges, etc.

En segon lloc, fer la recerca en col·laboració amb altres professionals de fora de l'acadèmia i amb l'empresa privada.

Per últim, però molt relacionat amb les dues primeres idees, cal que la sociologia estableixi un debat sobre quina societat volem, quin model? Hem de generar debat prospectiu: què volem de la intel·ligència artificial, què fem amb la crisi climàtica? Amb la crisi dels refugiats?.

La transferència i impacte de la sociologia en la comunitat gitana

Maria Jerusalen Amador Lopez
Investigadora Juan de la Cierva a la UAB. Experta en inclusió de veus de dones gitanes i la superació de les desigualtats d'aquest col·lectiu.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Com a prèvia et diria que les contribucions de la sociologia no són tan visibles com les d'altres disciplines com, per exemple, la medicina. Són aportacions menys visibilitzades, però n'hi ha. Crec que s'estan fent aportacions molt rellevants que hauríem de posar en valor.

Podries especificar una mica més aquestes aportacions (transferència/impacte) que comentes?

Sí, en el meu àmbit d'experiència (estudis gitanos i gènere) veiem com la sociologia catalana està produint canvis importants: hi ha una transferència metodològica molt important que anomenen "metodologia comunicativa", en aquest cas amb el poble gitano: la incorporació de les veus de l'objecte d'estudi (persones gitanes) a la creació del coneixement científic, durant tot el procés de recerca, evitant la simple instrumentalització dels col·lectius. Aquesta forma de treballar s'està traslladant a altres àmbits i països i està contribuint a: (1) millorar l'impacte de la recerca, (2) visibilitzar a col·lectius exclosos i (3) trencar estereotips perjudicials molt arrelats a la societat.

A més, aquesta pràctica sembla haver deixat de ser una opció i està adquirint un caràcter de requisit a l'hora de treballar amb el poble gitano, o amb altres col·lectius vulnerables. Deixem de fer la recerca *sobre* per a fer-la *per a i amb*.

A nivell més temàtic, en quins espais creus que la sociologia aporta més?

Insisteixo en el fet que parlo des de la meva trajectòria. Diria que on tenim major pes és en l'àmbit educatiu, del gènere i també de la salut. Sobretot, assolim el paper d'identificadors de barreres d'accés a oportunitats de vida i proposem solucions. Per posar un exemple concret: podem identificar quines són les barreres del sistema de salut (econòmiques, culturals, de llengua) per a col·lectius vulnerables i suggerir solucions per a garantir el dret a la salut.

Podries explicar algun exemple concret de transferència fet des de la sociologia per la lluita contra la pobresa com promouen els ODS?

Sí, t'assenyalaria diversos en relació amb la fi de la pobresa en el col·lectiu gitano i les dones.

Com a primer exemple, et posaria el projecte Workaló, un projecte europeu del cinquè programa marc. Es tracta d'una recerca dirigida per un sociòleg català (Ramón Flecha) que treballava sobre la situació de la població gitana en relació amb el mercat laboral. Aquí la transferència sociològica era doble: (1) metodològica, a partir d'aquesta metodologia comunicativa que comentàvem. Tot el projecte es va fer en aliança amb persones gitanes. I (2), d'evidències, donat que l'estudi identificava aquestes barreres a la inserció en el mercat laboral de les persones gitanes.

En segon lloc, hi ha un altre projecte europeu INCLUDED dins el sisè marc que també era liderat pel Dr. Flecha que tractava sobre les desigualtats educatives. Aquest projecte va fer una feina de transferència de coneixement i evidències molt rellevant. Primer, descrivint totes les barreres del sistema educatiu (infrarepresentació de minories, baixes expectatives del professorat sobre l'alumnat, etc.) que acaben expulsant les minories, i, segon, identificant Activitats Educatives d'Èxit (AEE) que han demostrat conduir a l'èxit acadèmic, de qualsevol tipus d'alumne (inclòs a l'alumnat gitano) i amb qualsevol mena de context.

Aquests dos projectes han estat molt importants per al desenvolupament de polítiques d'inclusió exitoses.

Sí? Podries explicar quines derivades han tingut aquests dos estudis?

Les conseqüències han estat diverses, des del plànol més politico-simbòlic fins a actuacions concretes. En el cas del Workaló, la presentació dels seus resultats al Parlament Europeu, visibilitzant la discriminació, va produir un impacte molt rellevant: partits polítics catalans van decidir reconèixer la comunitat gitana com a part del poble català. Posteriorment, Espanya també ho va incorporar (2005).

El reconeixement i el projecte van més enllà d'una declaració, donat que porta a dissenyar i impulsar polítiques específiques per a les persones gitanes.

Una d'aquestes polítiques més concretes que han ajudat a desenvolupar el Workaló i l'INCLUD-ED és el Pla Integral del Poble Gitano de Catalunya, elaborat també amb aquesta metodologia comunicativa que integra persones polítiques, investigadores i gitanes. Aquest pla ha desenvolupat una bateria d'actuacions que treballen per la inclusió. A més, aquest pla ha inspirat altres actuacions en altres zones del territori.

Diries que aquest Pla Integral del Poble Gitano ha tingut impactes clars?

Itant! Des del Pla integral, s'han engegat diferents polítiques que han millorat les condicions de vida i oportunitats de les persones gitanes. Primer (1), en l'escolaritat obligatòria, hi ha dos exemples molt clars i dels que tenim evidències: (1), la implementació de les activitats educatives d'èxit en 7 escoles de primària. Sabem que en una de les escoles (65% d'alumnat d'origen gitano), pràcticament s'ha superat l'absentisme Algunes dades: s'ha passat d'un 46% a un 0,94%. Així mateix, hi ha hagut una millora considerable en l'aprenentatge: tant en l'alumnat d'infantil com en el de primària (del 18% al 92% d'èxit a les proves de competències bàsiques). Caldrà veure els efectes en la resta d'escoles on es porten menys cursos d'implementació.

En segon lloc (2), també trobem millores en l'educació superior i l'accés al mercat laboral: des de l'any 2012 es va implementar un curs de preparació per a les proves oficials d'accés a la universitat pensat *amb* i *per* a les persones gitanes: s'han fet 5 edicions, i el nombre d'inscrits i matriculats a la universitat ha augmentat considerablement: en la primera edició hi va haver 15 persones al curs, sent 6 els finalment matriculats a la universitat i en l'edició 2017-2018 hi va haver fins a 24 matrícules dels 55 inscrits al curs.

A més, i per acabar, moltes de les persones gitanes que han superat l'examen (88%), han millorat les seves condicions laborals.

Cal posar èmfasis en aquests impactes perquè són multiplicadors: augmenten les expectatives socials, especialment educatives, de l'entorn d'aquestes persones.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu per a la fi de la pobresa o un altre ODS?

Sí, crec que cal destacar el treball d'aliança que hem fet entre la universitat i una associació per l'apoderament de la dona gitana (Drom Kotar Mestipen). Aquesta associació pretén promocionar la figura de la dona gitana, altament estereotipada, sense perdre la seva identitat. Entre l'associació i la universitat s'ha produït una transferència bidireccional de coneixement i metodologies constant. D'aquesta relació s'han nodrit diferents iniciatives com les trobades d'estudiants gitanes celebrades en més d'una ocasió a la universitat, donant visibilitat a un col·lectiu infrarepresentat als estudis superiors. Aquesta relació també promou la participació de les dones gitanes en la creació del coneixement científic a través de la participació activa a les recerques, a més millora l'accés al coneixement científic que malauradament sovint no està a l'abast de tothom. Tot plegat contribueix a canviar l'imaginari social, visibilitza a les dones gitanes a l'espai públic i millora les expectatives i oportunitats de les nenes i les dones gitanes.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Doncs em referiré a la metodologia contrària a la comunicativa: aquella sociologia que no té en compte a l'objecte d'estudi com a subjecte i, per tant, és menys rica i pot acabar sent una barrera a la millora de les condicions de vida de les persones o, fins i tot, contraproduent a la millora de la qualitat de vida.

Sobre el poble gitano hi ha hagut molta literatura reproductora d'estereotips i prejudicis per no haver incorporat d'una forma més participativa a la comunitat gitana.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, seguir treballant per donar veu i visibilitzar a totes les persones, seguir donant espais a aquells que han estat invisibles i situar el subjecte en el centre de la creació del coneixement científic.

En segon lloc, promoure una recerca i una sociologia basada en evidències que rebutgi i denunciï aquells estudis basats en opinions o estereotips.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques de conciliació familiar

Anna Escobedo Caparros
Llicenciada en econòmiques i empresarials a la UB i Doctora en sociologia per la UAB. Docent a la UB i experta en família i cicles vitals.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Parlar en general del nivell d'impacte o transferència em resulta difícil, però diria que tenim una bona base d'influència perquè tradicionalment la investigació de sociòlegs i sociòlogues ha tingut repercussió en la millora de les condicions de vida. Tot i així, crec que l'avaluació acadèmica en base a publicacions en anglès ha pogut minvar l'orientació a l'impacte social de les investigacions. Des del meu punt de vista és un mètode simplista. Jo mateixa crec que he elaborat un %menor d'articles que poden tenir impacte per publicar en anglès. Potser és una sensació, però en termes DAFO, és una amenaça per aquesta tradició.

Per posar-te un exemple, a Finlàndia hi ha una millor incorporació del criteri de transferència alhora d'avaluar la carrera acadèmica. Es compten i convaliden les hores de transferència fetes en entrevistes a premsa, a mitjans, a espais de comunicació, etc. Això ajuda a donar pes i a augmentar l'impacte de la disciplina.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que tradicionalment hem estat més presents en àmbits com la reducció de desigualtats, entre elles la de gènere, la salut i el benestar i la qualitat educativa. I, en canvi, no hem estat gens presents en temes mediambientals i em sembla un gran error: la pròpia construcció de la disciplina sociològica és separada del món natural. Crec que és el gran repte que tenim per davant, perquè pot determinar la fam, la pobresa, la salut i el benestar, el treball, etc. La pandèmia ens ho ha acabat posant al davant.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible en la línia que promouen els ODS?

Et parlaria de la meva branca d'investigació en relació a la conciliació familiar i laboral que al final toca temes d'infància, de gènere, treball, benestar, etc. En concret, et poso l'exemple de les llicències parentals i laborals per cura de familiars que al final toquen regulació laboral i organització del temps. A més, és un àmbit on els impactes i els canvis són molt visibles.

A partir del 97 em vaig començar a interessar pel tema i vaig fer la meva recerca doctoral sobre això. Es tractava de la comparativa europea de polítiques en llicències parentals i atenció infantil, i els seus efectes en benestar i igualtat social i de gènere, i en la criança més compartida dels infants.

He seguit fent treball en aquest tema amb publicació d'articles, etc. i contribuint a formar una xarxa internacional amb 44 països i més de 70 investigadors que investiguem i avaluem polítiques de llicències parentals i fem transferència del coneixement generat tant a organismes internacionals com la OIT (la 3a regulació OIT és sobre protecció maternal en el treball), la Comissió Europea, com a actors més estatals.

Per tant, en algun punt hem contribuït a l'allargament actual de les llicències parentals al nostre país per a mares i pares, en particular des del 2019, impactant en les oportunitats de criança d'homes i dones.

Ara, això no vol dir que l'impacte sigui el que la investigació espera. Està per veure si aplicar la igualtat de tracte entorn al naixement, quan la realitat de mares i pares és tan diferent porta a major benestar o a major igualtat... Sens dubte les mares necessiten més temps que els homes en els primers mesos de la criatura per complir amb les recomanacions de l'OMS de 6 mesos de lactància i per recuperar-se físicament. De fet ara s'està plantejant en el context d' una nova llei de protecció social a les famílies ampliar a 6 mesos les llicències per a mares i per a pares, i això ja em semblaria més adequat per a les mares en conjunt, i per a que les mares en posicions socials més vulnerables no abandonin la feina. Aquí hi ha concepcions diverses de feminisme de la igualtat i de la diferència, i necessitat de fer-ne una síntesi... I una nova agenda en que els homes estan molt contents de tenir nous drets però hauran de mostrar que es fan cor-responsables en la criança, quan els nens es posen malalts i al llarg de tota la infància. El canvi és positiu, la política avança i es va adaptant.

Durant el 2020-2021 he participat a un equip de l'OCDE, que per encàrrec de la Comissió Europea, i a demanda del Govern Espanyol, hem redactat un informe sobre claus i reptes per a millorar la protecció social de les famílies "Evolving Family Models in Spain: A New National Framework for Improved Support and Protection for Families", que serveix de

familiars més basada en evidències, orientada als seus impactes socials, i en diàleg amb la comunitat científica i amb les entitats d'acció social i per a la infància. És interessant que l'OCDE l'hagi publicat de seguida i així ja és accessible per tothom.

En dos exemples anteriors vàrem fer l'exercici de transferència, però amb menor impacte: el Pla d'infància de la Generalitat i el Pla de família de la Generalitat 2012-2016. En el primer cas, vam fer una transferència de coneixement amb investigadors de diferents disciplines i universitats, junt amb responsables tècnics de dades de diferents departaments de la Generalitat per a elaborar una proposta d'indicadors per al seguiment d'aquest pla. Però un cop feta la proposta, no es va implementar. També un equip de sociòlegs, dirigits pel prof. Flaquer vam contribuir amb un Document de Bases per a la política familiar a Catalunya el 2012 (diagnosi, reptes, possibles mesures a implementar a partir referents d'altres països, etc.) i va ser una transferència tant de coneixement com de metodologia d'avaluació i seguiment del pla (indicadors, mesures de seguiment, etc.). En els dos casos, va faltar retorns i seguiment, ja fos pels canvis d'equips i de polítics o per la falta de cultura d'avaluació.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Puc mencionar-te altres camps rellevants en els que crec que la sociologia ha estat molt important junt amb altres disciplines. Destacaria (1) la importància del Centre

Concretament, els plans d'igualtat a empreses que s'han fet avaluables i amb possibilitat de seguiment són especialment interessants. I el futur està en que tots plegats treballem per la sostenibilitat socioambiental.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

En primer lloc repetiré la idea de l'inici: (1) el format d'avaluació de les carreres acadèmiques; (2) no tenim suficient presència en mitjans de comunicació més mediàtics i caldria potenciar-nos i potenciar els programes de divulgació científica, com el que s'emetia a Tv3 *(Què, Qui, Com?);* (3) cal cercar aquests o altres espais de transferència amb els decisors per tal de poder traslladar les evidències en recerca i ajudar a orientar millors polítiques publiques basades en evidències i avaluables; i (4) aquesta manca de cultura avaluativa en les polítiques. Això ens permetria veure què no hem de repetir i què hem de replicar. És una font de coneixement enorme.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Dues idees clau: (1) promoure la comprensió i treball interdisciplinari i col.laboratiu per ampliar perspectives i enriquir la recerca en els diferents sectors i (2) potenciar la vessant d'utilització, d'aplicabilitat en els estudis universitaris i en els mateixos treballs d'aprenentatge dels estudiants. D'una banda, implementant l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge-servei, laboratoris d'idees, etc. i, de l'altra, potenciant les pràctiques en TFG's i TFM's, fent doctorats industrials en empreses o ONG's socials, etc.

A més, et remarcaria un altre aspecte que té més a veure amb l'enfocament de l'ensenyament, i també de la investigació, es tracta de fer una sociologia positiva o en positiu: plantejar els reptes que poden ensenyar-se a la universitat en clau de buscar-hi solucions, de crear estratègies per a resoldre-ho. Crec que és una manera de treballar més activa i satisfactòria. Aquesta concepció ve de la mà del Pep Rodríguez.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques de gènere

Lídia Puigvert Mallart
Doctora en Sociologia i professora de la UB. Experta en gènere.

Com resumiries la teva trajectòria professional?

En general, m'he dedicat a la investigació i docència en les desigualtats socials. Concretament en gènere a partir d'investigacions sobre feminisme dialògic i en violència de gènere.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que hi ha molt d'impacte i crec que en tenim més del que pensem. Així i tot, l'impacte no només és nostre –*de la sociologia*- sinó col·lectiu. Caldria veure, primer, quin percentatge pertany a l'acadèmia, on estem fent molta recerca científica, i quin d'aquest és de la recerca específicament sociològica; i segon, quin percentatge pertany a les polítiques públiques i a la ciutadania (empreses, 3r sector, etc.), on em sembla més difícil de mesurar perquè no conec el sector.

Des del meu punt de vista, el 70% o més de les millores en àmbits com la igualtat de gènere a Catalunya han estat possibles gràcies a la transferència de la sociologia. Tant del seu vessant acadèmic, com professionalitzador i tant de la sociologia elaborada a Catalunya com des de l'àmbit estatal i internacional.

Podries explicar algun exemple concret de transferència de la sociologia per a aconseguir la igualtat de gènere que es promou des dels ODS?

Sí, un de rellevant és el 1r estudi sobre violència de gènere a les universitats que es va fer entre el 2005 i el 2008 des de la Universitat de Barcelona. Era el primer estudi d'aquestes característiques tant a Catalunya com a Espanya. L'estudi tenia per objectiu identificar l'existència o no de violència de gènere a les universitats. L'estudi va extreure dues conclusions sobre realitats que es podien intuir, però en les que no hi havia evidències: primer, existeix violència de gènere a l'entorn universitari i segon, existeix violència de gènere en les relacions esporàdiques, no només en les relacions de parella o exparella.

I aquestes evidències, van derivar en alguna conseqüència?

Arran d'aquesta investigació es produeix una transferència en la legislació catalana i estatal: incloent la consideració de violència de gènere independentment del tipus de relació a la Llei catalana contra la Violència Masclista del 2008 i incorporant l'obligació de crear una unitat d'igualtat i un protocol contra l'assetjament sexual a qualsevol entitat, incloses les universitats, de més de 50 treballadors a través de la Llei estatal d'igualtat del 2007.

Un altre exemple significatiu és la transferència de coneixements sobre els efectes de l'entrada de les dones en llocs de treball de poder: en contra del que deien alguns discursos, els estudis sociològics han mostrat que l'entrada de dones a llocs de poder en l'educació, la salut, etc. ha contribuït a enriquir aquests sectors: en el cas de la salut, l'entrada de la dona ha suposat l'ampliació del sector i a la incorporació de la perspectiva de gènere als serveis. L'assoliment dels ODS s'està beneficiant d'aquesta entrada de les dones en llocs de poder.

I respecte l'impacte? La sociologia a Catalunya ha aconseguit millorar les condicions de vida de les persones?

En el cas del canvi de legislacions a través dels estudis sobre violència de gènere a les universitats els impactes són clars. Primer, perquè actualment la gran majoria d'universitats públiques tenen unitats d'igualtat i protocols contra l'assetjament, quan al 2005 no n'hi havia cap, replicant-se no només a Catalunya sinó al conjunt d'Espanya. Segon, tot i que sense dades específiques, sabem per altres mitjans que la visibilització de la violència de gènere a les universitats i en les relacions esporàdiques ha produït un augment d'identificació de la violència de gènere i per tant es denuncia més. Tercer, les estudiants coneixen l'espai d'atenció i protecció que tenen a les universitats.

Els impactes produïts pel canvi de legislació que reconeix l'existència de la violència de gènere en les relacions esporàdiques, són més reduïts. Això es deu a la contaminació que han produit informacions no basades en evidències que han limitat el treball de sensibilització envers la violència en les relacions fora de la parella.

A què et refereixes? Quin tipus d'idees han contaminat l'impacte?

Per exemple, la idea que l'amor romàntic és aquell en el qual es produeix principalment la violència masclista. És falsa. Des de la recerca es demostra que aquells que creuen en l'amor romàntic no tenen més risc de patir violència, just al contrari, és un factor de protecció: qui té un imaginari "d'amor ideal" defensa i protegeix més aquests valors.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant de comentar?

Seguint amb el tema del gènere, hi ha un parell d'exemples que em semblen molt interessants, tot i que no els he treballat jo. D'una banda, crec que s'està realitzant un estudi sociològic sobre matrimonis forçats a la UAB i s'està treballant amb la Generalitat perquè s'apliquin les recomanacions sorgides en un possible protocol autonòmic contra els matrimonis forçats.

D'altra banda, hi ha un projecte molt interessant sorgit de la recerca científica en sociologia que es diu "El Club dels Valents, violència 0 a les escoles". Es tracta d'una activitat educativa on s'aborda el tracte que s'ha de donar a víctimes i agressors de violència, entre ella, la de gènere, aconseguint que no es normalitzi la violència, hi hagi un millor tracte entre companys i un augment de solidaritat.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Com a primer límit, em remeto al que hem comentat sobre la proliferació de conceptes i teories no basades en l'evidència que influeixen en les polítiques públiques que es duen a terme i a l'imaginari social i, per tant, obstrueixen el possible impacte/millores socials que pot aportar el coneixement sociològic. Com hem comentat, un exemple seria aquesta falsa idea que l'amor romàntic és el principal focus de violència masclista. Creada, entre d'altres, per la creença que la violència es produïa en el si de la llar principalment i no fora.

El segon límit seria la contaminació que produeixen els debats ideològics en l'imaginari social i en la investigació. En el cas del qual parlàvem: la lluita per esborrar de l'imaginari col·lectiu i de les polítiques públiques que l'amor romàntic "mata", és més difícil quan molta gent associa les relacions "no-romàntiques" a idees més progressistes.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des de la perspectiva acadèmica detecto 3 punts a potenciar: primer, caldria restringir la investigació a allò que és d'utilitat social i no a allò que ens agrada o ens interessa. Segon, i com a conseqüència, caldria identificar aquells àmbits de la societat on podem impactar per a una millora social i no els hi estem donant resposta. I, en tercer lloc, augmentaria la pròpia exigència i rigorositat metodològica.

La transferència i impacte de la sociologia en la no violència i les noves masculinitats

Oriol Ríos González

Llicenciat en sociologia i doctor per la UB. Professor d'educació a la URV. Expert en Educació, Masculinitats i Canvi social.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista hem evolucionat a millor, des que vaig acabar la carrera, allà en el al 2002, tenim molta més presència. Hem millorat molt en dos sentits: primer, en la presència de l'anàlisi de les desigualtats arreu: en ajuntaments, creació d'observatoris, etc. Segon, hem millorat en l'orientació professional a l'acció. És a dir, cada cop més, anem a l'anàlisi d'evidències dirigida a fer propostes de millora per tenir impacte social i no a quedar-nos en els diagnòstics. Això també ha vingut empentat per les pròpies institucions i la societat (ajuntaments, governs) que ens demanen recomanacions.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, per exemple, en educació i violència de gènere crec que tenim una especial presència. Pel que fa a l'educació, per exemple, hem avançat molt en entendre el fracàs escolar, l'abandonament escolar prematur i en buscar formes de superar-lo.

En el cas del gènere, la sociologia ha contribuït moltíssim a entendre les desigualtats. Des de la sociologia es fan anàlisis cada cop més profundes que permeten entendre de forma polièdrica els *perquès* de la violència i trobar solucions més efectives que les que algun cop han pres els governs.

Hi ha un altre àmbit on crec que la sociologia catalana també està tenint força rellevància i és en la inclusió de minories i col·lectius en la vida pública i en espais de representativitat: dret a vot, estratègies per a l'èxit educatiu, per exemple amb el poble gitano.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per a aconseguir una millor igualtat de gènere com promouen els ODS?

Sobretot es tracta de transferència de coneixement científic a altres espais (associacions, fundacions) que els ajuda a millorar la seva pràctica.

En primer lloc, la transferència d'estudis i evidències sobre masculinitats. És una línia d'investigació molt incipient, però on cada cop les administracions estan posant més importància. Aquestes investigacions s'estan transferint a les línies d'actuació de grups d'homes igualitaris que existeixen a Espanya i estan assumint la perspectiva sociològica de les noves masculinitats. A més, la transferència es multiplica, perquè aquests grups treballen amb tallers i sensibilització a joves.

En un segon exemple, et parlaria més de transferència teòrica i metodològica. Es tracta d'una investigació interdisciplinar que estic dirigint, on participen molts sociòlegs i sociòlogues: "la violència cap al col·lectiu LGBTI+ a la universitat» que està tenint prou repercussió. En l'estudi es fa una enquesta que ens ha assenyalat evidències que ajuden a recolzar actuacions contra la discriminació al col·lectiu LGTBI+. Per exemple, (1) el 93% dels enquestats deien tenir interès a treballar la violència LGTBI a la universitat i (2) un 60% dels enquestats diuen conèixer algun cas de violència LGTBI+. Aquesta és una dada que potser es podia intuir, però ara hi ha evidències que poden secundar l'acció política.

És especialment rellevant aportar aquestes dades, encara que ens puguin semblar obvietats: l'actuació sempre ha d'anar darrere d'una evidència científica, encara que aquesta ja pugui ser intuïda, cal corroborar-la. D'altra manera, deixaríem la porta oberta a actuar per creences, intuïcions o orientacions ideològiques que poden ser errades.

Aquesta investigació ha creat prou transferència: hi ha diverses institucions que han demanat que els transferim el qüestionari per poder-lo aplicar en els seus contextos. A més, la investigació va crear l'interès d'altres institucions i administracions que aposten per crear polítiques (accions públiques, empresarials) que puguin ajudar a revertir aquesta situació de violència contra el col·lectiu LGTBI+. Per tant, podríem tenir impacte, caldrà veure-ho.

L'educació, també és un dels àmbits on has treballat. Posaries algun altre exemple de transferència o impacte?

Sí, et parlaria dels estudis sobre el fracàs escolar. Hi ha tota una literatura molt àmplia que evidencia que el fracàs escolar està relacionat amb la vulnerabilitat: classe social, situació socioeconòmica, etc. i també està altament comprovat que per a pal·liar aquest fracàs cal estendre el temps d'aprenentatge: molts cops, la diferència en el rendiment té a veure amb la di ˆ`eencia d'hores d'aprenentatge que l'alumnat inverteix en el fora escola i, per tant, cal estendre les hores d'aprenentatge de l'alumnat vulnerable, millorant les seves expectatives educatives.

Doncs bé, en el marc del projecte SOLIDUS, del programa europeu H2020, vàrem analitzar la PAH de Tarragona (Plataforma d'afectats per

la hipoteca). Aquest projecte va servir per transferir el coneixement al moviment i construir un projecte d'intervenció: vàrem crear un espai

d'aprenentatge pels infants en el marc de les seves assemblees amb activitats d'aprenentatge. El resultat va ser positiu amb evidències clares d'èxit.

Hi hem estat treballant durant 3 anys, tot i que la COVID-19 ens ha aturat. En l'avaluació, vam recollir que les expectatives de l'alumnat augmentaven molt amb aquest espai. Per tant, hi ha impacte perquè la millora de les seves expectatives milloren el seu rendiment acadèmic.

Crec que un punt clau de la intervenció va ser el fet de transferir el coneixement científic de forma directa als possibles usuaris: vam explicar-los directament les evidències científiques sobre el fracàs escolar, s'ho van apropiar i van decidir aplicar el projecte.

Voldries posar algun exemple més?

Sí, te'n posaria un més que és un híbrid sobre educació i gènere: una investigació-acció sobre el bullying als centres educatius. Hi ha molta recerca sociològica sobre com prevenir el bullying i, des de fa anys, s'està fent un projecte en moltes escoles d'Espanya i en altres països de Llatinoamèrica (actualment unes 240 escoles) que va néixer de la sociologia catalana i on hi he col·laborat. Es diu: "El club del valents". Es tracta d'un projecte on nens i nenes, conjuntament, es posicionen davant del bullying. La clau està en aconseguir que els propis infants siguin actius contra el bullying: és a dir, fer-los passar d'*espectadors* a *interventors.* Jo continuo fent formació a les escoles on hi ha el projecte i ens diuen que hi ha impacte: els casos de bullying s'han reduït i no només això, sinó que el comportament general ha millorat, reduint sancions, amonestacions o expulsions.

I, en canvi, en quins àmbits dels ODS creus que tenim menys presència? Per què?

En tot el que té a veure amb aigua, acció climàtica, vida terrestre. Crec que té a veure amb la manca d'interdisciplinarietat en àmbits tradicionalment assignats a altres professions (ambientòlegs, metges o ciències de la salut, en general) on no hem estat presents. Però cada cop hi estem més presents. Per exemple, recentment he col·laborat en una proposta de projecte per a la Comissió Europea que treballa per detectar catàstrofes ambientals i terrorisme. Si ens l'accepten, el nostre paper des de la sociologia serà el de treballar en els indicadors d'impacte.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la disciplina sociològica o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Hi ha dues idees principals, que estan molt relacionades. Primer, crec que a nivell de tècniques i recollida de dades tenim un bon nivell i rigorositat, però, mantenint aquesta exigència metodològica, caldria redoblar esforços en fer una sociologia basada en evidències orientada a la transformació social. Per això, i aquí ve el segon, caldria apropar-nos molt més als col·lectius i tractar-los com a subjectes, no només com a l'objecte d'estudi.

En la pròpia universitat, sovint, ens hem quedat en una "torre d'ivory", aïllada de la realitat social. Per contra, cal insistir en el contacte amb la societat. La sociologia és la comprensió de la societat per a entendre-la i millorar-la i, això, com ho fem? Estant on es produeix la interacció social, escoltant les seves veus i, també, fent-los arribar el coneixement sociològic per fer pedagogia. A més, el seu feedback pot enriquir la nostra recerca: ens detecten errors, buits o elements que no hem tingut en consideració.

La transferència i impacte de la sociologia en la reducció de desigualtats i el benestar

Cecilia Saíz García
Llicenciada en Sociologia i especialista en tècniques i estudis de mercat.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que sí, és a dir, entenent la transferència com aquest acolliment de tècniques, mètodes d'investigació etc. diria que tot el que són institucions, administració, tercer sector usen indicadors, variables, etc. que són pròpies de la sociologia. En el cas de l'administració o del tercer sector per a fer estudis previs a la implementació.

Sobretot el que més detecto, des de la meva experiència, és el pes de les tècniques quantitatives i pel que fa a les qualitatives, sobretot, se'n fa ús en processos participatius i en processos de presa de decisió.

També et diria que aquestes eines sociològiques també són molt presents en altres sectors. Especialment en estudis de mercat. Em refereixo, no sé fins a quin punt són "propietat de la sociologia".

Pel que pots observar des del teu exercici professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

No sé on n'hi ha més, des de la meva experiència professional en tots els sectors (administració, tercer sector, empresa privada) és present. Pel que he viscut diria que els recursos determinen, molts cops, la capacitat d'aplicar sociologia en els sectors o la qualitat d'aquesta aplicació. Sobretot en el tercer sector: planificació, estudis previs a la intervenció, realització d'enquestes, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

Et parlaré de planificació de polítiques públiques. En concret de l'elaboració de plans locals. En primer lloc, d'un POUM (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal) d'un barri de Castelldefels, en concret al barri de Vista Alegre. La nostra feina era de mobilització d'agents rellevants del barri (forner/a, perruquer/a, associacions de dones, etc.) perquè poguessin detectar les línies d'actuació per millorar la seva qualitat de vida al barri.

El que fèiem era aplicar la tècnica del grup de discussió i impulsar la participació ciutadana per a extreure el coneixement de les persones del barri per a fer una bona planificació d'accions tan concretes com: supressió de barreres arquitectòniques, enllumenat, etc.

Des del meu punt de vista és molt rellevant perquè són processos que tenen impactes molt concrets per a les persones i que solen generar molta satisfacció en tant que han pres partit en l'elecció d'aquests canvis: millors condicions d'habitabilitat, accessibilitat, etc. En aquest cas es van millorar les condicions o oportunitats de vida del barri a través de la dinamització econòmica (mercat solidari), reformes en l'accessibilitat i la seguretat, enllumenat de punts foscos, etc. Fins i tot es va donar un nou ús a un equipament del barri com a Centre Cívic.

A més, aquests processos solen portar impactes menys tangibles: cohesió de barri, implicació, etc.

Coneixent la teva trajectòria et volíem preguntar per experiències, exemples, de transferència o impacte de la sociologia en l'àmbit del consum i producció responsables. Destacaries algun?

En la meva experiència en el treball per al consum responsable no sé si he fet transferència sociològica. La meva feina (tècnica en una associació de consumidors) era de divulgació, sensibilització i difusió d'informació per al consumidor. Ara bé, els coneixements sociològics m'han ajudat a fer una millor comunicació. M'explico: el coneixement de les desigualtats, de les necessitats i situacions de les persones segons classe social, edat, origen, m'han ajudat a (1) tornar intel·ligible la informació complexa que havíem de traslladar al destinatari d'una forma comprensible (en una presentació, un fulletó informatiu, etc.) i (2) comunicar millor a les persones respecte dels seus drets i els canals per a exercir-los.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Primer, les exigències metodològiques de les tècniques quantitatives són molt rígides. Les mostres necessàries per a poder extreure conclusions són molt difícils d'assumir pels seus costos. Crec que la falta de cultura participativa voluntària de les persones, és a dir, que ens ajudin responent enquestes o participant en processos de decisió ciutadans, no ajuda a poder ser resolutius a l'hora de treballar.

En segon lloc, crec que la sociologia posa de relleu problemàtiques i és important poder comptar amb eines i participació de les persones que viuen aquestes problemàtiques per poder trobar les millors solucions. És un límit laboral en alguns camps, però una clara fortalesa en relació al coneixement.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que hem de visibilitzar i potenciar més la fortalesa de la participació ciutadana, tant pel que fa a: (1) els bons resultats en el disseny i implementació de polítiques públiques, com pel que fa a (2) els impactes generats del propi procés de participació: cohesió, implicació, etc.

Potenciar la introducció de les noves tecnologies en l'aplicació de les tècniques quanti i quali. Crec que tenim un camp d'oportunitats prou gran per aprofitar.

La transferència i impacte de la sociologia en l'economia i la indústria

Ignasi Brunet Icart
Catedràtic de sociologia per la URiV i docent en la mateixa universitat. Expert en anàlisi social i organitzatiu i gestió d'empreses.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha hagut una evolució positiva. Tenim molt recorregut encara per fer, però crec que en els darrers anys hem guanyat pes gràcies a fer una sociologia més útil: menys centrada en la crítica absoluta a la societat (al trencament de les bases estructurals) per a fer-la més reformista, més possibilista, en clau de millora de les condicions de vida dels agents socials.

Per concretar, per exemple, en el meu sector de treball, la sociologia ha aconseguit veure l'empresa no solament com un mer explotador, sinó com un agent més de la societat que té unes funcions socials. Des d'aquesta perspectiva pots treballar per millorar els processos productius, tenir millors resultats de producció, etc.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, jo crec que en tot el que té a veure amb pobresa, la sociologia catalana ha estat rellevant. Crec que també té a veure amb
(1) les relacions que ha tingut la sociologia del territori amb l'església, Càrites, etc. i (2) d'altra banda, amb el fet que els economistes, com a mínim en el nostre territori, no han contemplat massa el tema.

En realitat, la reducció de les desigualtats en general: com millorar les condicions de vida dels barris, com reduir les bosses de pobresa, etc.

A més, en el context actual on les polítiques exageradament neoliberals han augmentat aquestes desigualtats, crec que la transferència de la sociologia és molt important.

Una altra cosa és l'àmbit on concretament jo he transferit/impactat més, que és en l'àmbit de l'empresa. On he de dir, com a anècdota, que hi ha hagut molts sociòlegs i sociòlogues vinculades a l'església i a l'Opus Dei.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per a un major desenvolupament sostenible, tal com promouen els ODS?

Al llarg de la meva trajectòria hi ha hagut diversitat de temàtiques en les quals hem fet transferència de recerca i coneixements: sobre educació, exclusió social, treball, turisme, etc.

Especialment treballant amb ajuntaments i empreses i en relació amb el territori per a millorar-lo, en el meu cas a la província de Tarragona.

Podries concretar-nos alguns que tinguin a veure amb la reducció de les desigualtats o de la pobresa, tal com promouen els ODS?

Sí, aquí et parlaria d'uns estudis que vam fer fa temps, al voltant dels 80 's-90 's a partir d'una enquesta sobre condicions de vida de les persones. Primer els vam fer per a l'ajuntament de Reus i després per a Tarragona. Han estat estudis molt rellevants, en tant que explicaven el deteriorament social del territori. A més, han estat rellevants perquè (1) a partir d'aquí es prenien decisions polítiques a implementar en major o menor mesura i (2) han estat més o menys replicats o han inspirat a altres estudis en altres zones del territori.

D'altra banda, també hem fet prou recerca en relació amb l'exclusió juvenil al Camp de Tarragona i en relació amb l'exclusió escolar a Reus.

Sabem que també has treballat en el camp de l'economia i l'empresa, en aquest cas, diries que has desenvolupat transferència o impacte?

Sí, en aquest cas podem parlar de recerca en turisme i en el sector de la petroquímica. En els darrers anys també hem treballat en innovació i creativitat.

En primer lloc, hem fet diversos estudis sobre el turisme, especialment en el camp de Tarragona. Aquí hem fet recerca sobre com diversificar econòmicament el territori a través del turisme de sol i platja sostenible, però també sobre el turisme rural que darrerement ha guanyat protagonisme.

En aquest darrer cas –turisme rural- les recerques han tingut força difusió a la zona: seminaris a Port Aventura, a facultats de la URiV, en Cambres de comerç, etc.

Respecte la industria petroquímica, tan rellevant a la zona de Tarragona, hem fet diverses recerques, especialment pel que fa a la compatibilitat d'aquesta indústria contaminant amb el turisme. A més, en aquest cas, vam traslladar o vam inspirar a altres estudis. En aquest cas a un de Bahía Blanca (Argentina).

Sabem que has treballat en qüestions de formació, educació. Destacaries algun projecte en el qual creguis que hi ha hagut una transferència rellevant?

Crec que tota la recerca sobre formació professional que hem elaborat és rellevant. Vam realitzar un llibre sobre la història de la formació professional a Espanya i et destacaria diversos estudis que hem fet sobre la innovació en la FP.

Ara, estic treballant molt en el tema de la sociologia de la innovació i creativitat, junt amb la Teresa Morlà. Diria que som els primers a parlar d'aquest tema.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Des del meu punt de vista el corporativisme: avui en dia s'ha de buscar la interdisciplinarietat i treballar amb altres companys i companyes d'altres disciplines.

És necessari comunicar-nos entre disciplines i que hi hagi un bon diàleg interdisciplinar. Probablement, els sociòlegs som els menys corporativistes, altres ho són molt més, però igualment crec que cal esforçar-nos més en això.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, a nivell general, cal potenciar la recerca basada en evidències que permeti l'aplicabilitat de la recerca i ajudi a millorar, a transformar la realitat social.

En segon lloc, i com a element més temàtic, crec que hem de fer un debat profund sobre quin model de societat volem per a poder compatibilitzar la sostenibilitat ambiental i l'econòmica.

La transferència i impacte de la sociologia en la gestió empresarial i de recursos humans

Mari Carmen Casals García
Llicenciada en Sociologia, màster en Sociologia del treball i organitzacions per la UDD (París) i especialitzada en direcció d'empreses.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo crec que no està tenint el paper que hauria de tenir. Crec que hi ha agents amb major visibilitat (professionals de comunicació, economistes, ciències polítiques) i la sociologia ha quedat poc present i crec que hauria de ser una disciplina molt més reconeguda en termes de polítiques públiques. Per exemple en educació, però en molts altres temes. En altres zones com Alemanya, França, la sociologia té un pes real en la vida social, tant a través de l'administració pública com a través de l'empresa privada.

Potser som presents darrere. És a dir, com a formiguetes executores o fent diagnòstics, però no som presents en la presa de decisions i, per tant, en llocs que permetin el reconeixement. I això ens repercuteix. Si no som visibilitzats en aquestes posicions, no assolim reconeixement públic.

I per què no som reconeguts o no se'ns visibilitza?

Perquè no ens promocionem, no ho visibilitzem nosaltres mateixos. És a dir, no crec que no siguem capaces de prendre decisions. Com a mínim no menys que altres disciplines.

Pel que pots observar des del teu exercici professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

Som més presents en reducció de desigualtats, en pre-disseny de polítiques educatives, en donar suport, en col·laboració amb altres, en temes de sostenibilitat/medi ambient, salut i benestar o en infància. En canvi, em falta veure la presència de la sociologia en àmbits, des del meu punt de vista, més tangibles i estructurals com innovació, creixement econòmic i treball o urbanisme.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En general et parlaria de l'esperit crític, de no donar per descomptat les coses. Per concretar una mica més: les eines que més he traslladat de la sociologia en la meva trajectòria professional són la capacitat d'anàlisi, l'habilitat per dimensionar i objectivar la informació en variables, matrius, patrons per a prendre decisions.

També crec que he intentat formar equips, en concret de recursos humans, transferint coneixements de la sociologia, dotant-los d'aquesta perspectiva.

Ara bé, no sé si aquesta transferència, que al final es tradueix en formes d'analitzar i fer les coses, ha tingut algun impacte.

On sí que crec que ha tingut efectes és en la resolubilitat, per exemple, a l'hora de contractar personal: la dimensionalització i creació de matrius de competències transversals i tècniques per a la selecció de personal ha estat efectiva.

D'altra banda, els coneixements sociològics de la realitat social m'han permès, o han contribuït, a fer una política empresarial responsable o ètica en certs àmbits com la igualtat de gènere, el benestar, etc. Aquí sí que hi ha un desenvolupament de pràctiques empresarials en línia amb els ODS. Ara bé, també hi han ajudat les circumstàncies personals: el fet de ser dona en un sector altament masculinitzat.

Podries concretar una mica més? Alguns exemples de com es tradueix aquesta ètica o responsabilitat empresarial?

Sí, et poso alguns exemples: (1) tenim una política de flexibilitat horària per tal de facilitar la conciliació laboral; (2) en relació amb l'ètica tenim un compromís que ha de signar cada membre de l'empresa (clients, treballadors, direcció, etc.) que va acompanyat d'un canal de denúncia intern per a casos de discriminació, mooving, assetjament, etc.; a més (3), tenim barra lliure de formació sense restriccions; i (4) estem adherits al pacte de les NNUU des del 2011 que ratifica que garantim els drets universals entorn del treball.

Hem parlat a nivell intern empresarial, però amb els clients? Diries que hi ha alguna transferència destacable de la sociologia que ha millorat el desenvolupament dels projectes?

Hi ha dos aspectes de la sociologia que crec que m'han ajudat a millorar la pràctica professional: d'una banda, el coneixement del comportament social en la gestió del canvi i, de l'altre, els coneixements sobre organitzacions.

Em refereixo, en el meu sector laboral hi ha molt coneixement tècnic, però, de vegades, poca consciència del factor humà. Crec que aquí tinc un paper rellevant a l'hora d'afegir aquesta perspectiva quan hi ha la demanda d'un client. Per exemple, en el moment de crear una eina digital per a la gestió documental, cal pensar en les persones que la usaran per a fer-la realment útil.

En segon lloc, de vegades, els clients demanen encàrrecs que suposen un canvi de cultura organitzativa que ells no preveuen i el coneixement del funcionament de les organitzacions em permet veure'l i prevenir-lo al client.

Podries posar algun exemple concret de projecte que heu fet des de l'empresa on hi hagi hagut canvis o impactes socials?

Sí, per exemple des de l'empresa hem realitzat tota la digitalització de processos per a l'Ajuntament de Terrassa, això comporta que la ciutadania pot seguir gestionant tràmits de forma presencial, però ara també ho pot fer tot de forma digital. D'altra banda, vam fer la unificació de canals de comunicació del SEM al 112, sense interrupció del servei o també hem ajudat a l'empresa Grífols a millorar la gestió d'analítiques accelerant el procés per als treballadors.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Reiteraria la idea de la poca visibilitat i reconeixement que tenim. Com dèiem això ens deslegitima a l'hora de ser presents en espais de presa de decisió. Manca educació, pedagogia sobre el que podem fer els sociòlegs i ens falta vendre'ns més a la societat: quin valor afegit oferim respecte a la resta de disciplines?

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En relació amb el que anem dient, crec que falta una definició capaç d'explicar a la societat *què és* i el *que pot fer* un sociòleg.

D'altra banda, en relació amb els ODS, crec que hauríem de potenciar aquells àmbits on estem menys presents: treball, creixement econòmic, innovació, i posicionar-nos en espais de presa de decisió.

La transferència i impacte de la sociologia en el món del treball

Oriol Homs i Ferret
Sociòleg investigador i assessor. Especialitzat en l'anàlisi de la formació professional i el mercat de treball.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Sí, en el meu cas particular diària que sí. La meva experiència en administració pública, definint programes, avaluant polítiques, etc. és rica. Diria que tenim prou transferència. Altra cosa és que els destinataris de la transferència acabin aplicant les nostres aportacions.

A què et refereixes? Des de la teva experiència, quins límits o barreres hi ha a aquesta aplicació, a un major impacte de la sociologia?

A l'hora d'arribar a l'aplicació ens trobem amb moltes dificultats per implementar els canvis recomanats. En el cas de l'administració pública, les dificultats tenen a veure amb una institució que té una inèrcia a l'estanquitat que deixa poques possibilitats de transformació.

És a dir, no és que es dubti de la qualitat del que diem, sinó que la seva aplicació es complica. Diria que aquí apareix un punt feble de la sociologia tal i com la coneixem: ens adaptem poc al context del client. Fem un anàlisi mot acurat i crític de la realitat, però poc possibilista, poc viable en les seves propostes. El client té molt clar que sabem el que s'ha de fer, però no que puguem ajudar-lo a fer-ho, de manera que l'assessorament tendeix a demanar-se a professionals tradicionalment més pragmàtics com els politòlegs o els economistes.

D'altra banda, hi ha un problema amb la percepció que es té i que fins i tot tenim nosaltres mateixos sobre què significa ser sociòleg. Hi ha un imaginari que defineix el sociòleg com a investigador, però no com un professional executor i això és un error: la majoria de sociòlegs, de fet, estan en empreses, consultoria, administracions públiques, però, en canvi, es té aquesta sensació de teòrics i, per tant, no se'ns reconeix com a assessors. En gran part, això ho hem transmès nosaltres mateixos. Fins i tot des de la universitat: el professorat no parla ni té en compte el treball dels companys que estan en consultories, en empreses privades, en gestió, en administracions públiques, tot i que fan aportacions rellevants. Sortides laborals que hi ha com a consultors, experts, membres de l'administració local, no es visibilitzen com a genuïnes de la sociologia.

Això ha afectat al nostre impacte perquè hem deixat espais rellevants a altres professionals. Per exemple, en el cas de la reflexió social els politòlegs tenen molta més influència o en el cas de la gestió de RRHH els psicòlegs han dominat l'àmbit, però nosaltres podríem estar treballant molt bé tot el que és teoria de les organitzacions, fent empreses i institucions de major qualitat, més amigables.

Hem parlat de la transferència al sector públic, però, en el sector privat, quina transferència o impacte de la sociologia veus?

Crec que és on hi ha major mancança. A l'empresa privada no hi som. En el meu cas en un cert moment he ajudat a algunes empreses amb les polítiques de formació, en col·laboració amb els directors de rrhh. O també en la definició de perfils professionals, per exemple amb Bànkia. Però, més enllà d'aquest aspecte més de formació no hi som i no té sentit: nosaltres ens dediquem a estudiar les organitzacions. La sociologia a Catalunya ha abandonat l'empresa i el *management* com a objecte d'estudi de la disciplina i l'hem deixat a economistes o psicòlegs i és clau per tenir impacte.

Per posar un exemple: actualment hi ha tota una corrent molt important de promoció de les competències dels treballadors, per tant, de les competències individuals, com a fonament de la satisfacció laboral. I els sociòlegs sabem que això no és suficient: l'individu necessita també una organització on se senti integrat i valorat. Podem aportar molt coneixement sobre com fer de les organitzacions espais més integradors i cohesionats però estem poc presents en aquest àmbit del *management* d'equips humans en el món empresarial.

On si que tenim més pes és en el màrqueting o en els estudis de mercat, però també estem poc visibilitzats.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia catalana que creguis que és especialment rellevant?

Crec que n'hi ha diversos, els representen sobretot persones i institucions. Anomenaria les aportacions de la Marina Subirats en el seu pas en diferents administracions estatals i locals, especialment en igualtat de gènere (direcció del Instituto de la Mujer). També destacaria tota la feina en l'anàlisi de Catalunya de Salvador Giner que ha influït en la reflexió del país entorn de la democràcia i l'estructura social. També destacaria l'empremta en demografia que ha deixat l'Anna Cabré.

A nivell d'organitzacions destaco les aportacions del CIREM en quant a formació professional a nivell local. També fundacions o organitzacions com l'IGOP o la Fundació Bofill on hi ha molts sociòlegs que aconsegueixen marcar agenda política, impulsen projectes i inclús arriben a impactar en les polítiques públiques.

Has citat molts exemples, en concretem alguns per traçar aquesta transferència i impacte de la sociologia?

Sí, et parlaré de la meva experiència professional que, sobretot, està relacionada amb el món de la formació professional i l'ocupació.

En un plànol més general, he col·laborat en fer el tercer pla de formació professional i, també fa anys vaig fer un estudi identificant l'evolució i canvis en les qualificacions professionals i crec que el concepte general d'aquest estudi ha influït en el SEPE, a Madrid, als ministeris. Ara el tornaré a fer, per tant, sembla que va agradar.

Amb major concreció, he col·laborat en la implementació del programa de garantia juvenil del SOC. A més, vaig fer l'avaluació i vam veure els impactes. No eren els esperats, però han estat positius: els joves que han estat en la garantia juvenil s'han activat i motivat més que aquells que no hi han estat.

En segon lloc, destacaria l'aportació que hem fet a la creació del centre de formació de Manlleu. No es tracta d'un centre com a tal, sinó d'un entramat de coordinacions que han fet que empreses, centres de formació i administració treballin per oferir una millor oferta de formació i, per tant, una millor inserció laboral. A nivell d'impacte, un exemple d'aquest centre és la creació del Centre de Formació Integral en Serveis a la Comunitat. Es va detectar la necessitat de potenciar aquest àmbit laboral i s'ha aconseguit impactar en: millorar la formació en serveis de cura, millorar les condicions laborals en les empreses i acreditar les persones amb experiència, però sense titulacions.

En tercer lloc, hem transferit evidències i coneixements per a crear pactes o consells per la formació professional i l'ocupació en diferents territoris (Garrotxa, Terrassa, etc.).

Aquests pactes aconsegueixen crear espais de coordinació locals (empreses, administracions, etc.).

Per últim, destacaria l'aportació que hem fet, aplicant la teoria i estudis sobre la demanda de reposició/substitució dels treballadors jubilats. Es tracta d'aprofitar la jubilació dels treballadors grans per planificar la renovació de la qualificació de la plantilla amb l'aportació de les noves generacions. Aquesta teoria l'hem treballat, sobretot en dos àmbits: (1) transferint la teoria a estudis locals o comarcals (Barcelonès Nord, Hospitalet, etc.), com fent cursos de formació al SEPE per tal que el personal de l'observatori ocupacional apliqui aquesta metodologia d'anàlisi.

Aquesta transferència en el món local no sempre ha produït impactes: en el cas de l'Hospitalet, tot i que vam fer un projecte de pedagogia amb les empreses per explicar la reposició i oferir-los ajuda per planificar-la, en molts casos, la van refusar.

Destacaries algun exemple més d'impacte o transferència de la sociologia en el camp del treball digne i el creixement econòmic dels ODS?

Respecte l'objectiu d'augmentar la productivitat, destaco una transferència important. Des de la sociologia hem demostrat que la formació augmenta la productivitat, afavorint una major promoció de la formació continuada.

També destacaria la feina del Daniel Reventós en quant a ocupació plena i treball digne a través de totes les seves aportacions sobre el Renda Garantida Universal que està sent molt important. Tot i això, cal tenir en compte que ara s'està aportant un nou element a aquest debat: el Treball Garantit. Es creu que el treball garantit és una política més efectiva que la de la renda universal doncs aporta una major autoestima, estructuració del temps i socialització a la població beneficiària.

Finalment, cal posar èmfasi en les aportacions del Jordi Estivill en el tercer sector i contra la pobresa.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Seré repetitiu: (1) cal interioritzar i transmetre que la disciplina va molt més enllà de la teoria sociològica, que la intervenció sociològica té el mateix valor. (2) Cal donar valor a teories parcials, sectorials, menys ambicioses que les grans teories tan complexes, però que faciliten en major mesura l'abordatge de problemes concrets. (3) Cal més compromís per part nostra: anar més enllà dels diagnòstics i fer propostes realistes que tinguin en compte els condicionants del context, el que es pot fer i no es pot fer.

A nivell més temàtic crec que hem d'estar molt atents a dos àmbits: (4) la intel·ligència artificial: he estat en contacte amb informàtics per fer programes que ajudin a l'administració i t'adones que necessiten una mirada social sobre el comportament humà per a que aquestes eines siguin funcionals.

Finalment, i molt important, (5) la interdisciplinarietat amb les ciències naturals, especialment amb la neurociència. Aquesta disciplina marcarà molts avenços en el comportament social perquè estudia el funcionament del cervell. Si no treballem per la interdisciplinarietat perdrem una gran batalla professional.

Manca revisió

La transferència i impacte de la sociologia en l'economia social i solidària

Ivan Miró Acedo
Investigador en Economia Social i docent d'Història del Cooperativisme al postgrau d'Economia Cooperativa de la Universitat Autònoma de Barcelona. Membre de Coòpolis.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Doncs, no ho sé... La sociologia a Catalunya va arribar fa 120 anys a través del moviment obrer, les primeres revistes estaven vinculades al moviment llibertari, però penso que en els últims 30 anys aquest vincle entre moviments socials i sociologia s'ha trencat.

A més, tinc la sensació que, malauradament, el que he pogut conèixer de la sociologia a la universitat no ha tingut en compte que aquesta ha de ser una eina pel coneixement social vinculat a la transformació social. No ha estat una institució per crear impacte social positiu o fer transferència de coneixements a la societat, això s'ha fet des de fora de les universitats.

D'altra banda, crec que en l'àmbit professional la sociologia sí que ha tingut impacte. Nosaltres –cooperativa Ciutat Invisible- en els darrers 5 o 6 anys hem intentat generar coneixement amb l'administració pública.

En els últims 5 o 6 anys hi ha hagut una onada de polítiques públiques d'economia social i solidària (ESS) als ajuntaments. Però, per a que això es produís, hem hagut de jugar un paper molt proactiu políticament a través de xarxes i organitzacions, perquè enteníem que havia d'haver polítiques públiques en aquests camps emergents. Abans no hi havia polítiques públiques d'ESS. De fet, no hi havia cap llei i s'ha reivindicat la necessitat de treballar des d'aquesta visió.

La nostra cooperativa, teoritza, analitza i proposa. No som un agent professional que espera que l'administració el contracti, sinó que volem transformar l'administració perquè tingui efectes en la societat. Per una banda, (1) transformen l'administració quan fem recerca i (2) d'alguna manera obrim camps de coneixement amb la Diputació, ajuntaments, universitats, intentant generar unes altres maneres de fer recerca. Això està relacionat amb la recerca-acció que acompanya a processos concrets de canvis socials. No volem investigar una cosa que ja esta més que investigada, sinó que volem contribuir a generar dinàmiques socials que generin canvis socials i alhora coneixement.

Pretenem desenvolupar tota una teoria del cos cooperatiu a Catalunya, fent una crítica als clústers, al desenvolupament jeràrquic del capitalisme i treballem per impulsar ecosistemes cooperatius locals, xarxes d'economia local que s'articulin i generin intercooperació entre elles i així ho estem fent, ho impulsem de manera pràctica i, a la vegada, ho sistematitzem i ho transferim.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Doncs, podria explicar-ne dos casos. Per un costat, (1) una recerca que vam fer al 2010 sobre les cooperatives obreres de Sants (*Les Cooperatives Obreres de Sants*). L'estudi versava sobre com als barris populars de Barcelona hi havia una trama econòmica d'autogestió proletària, on es va aplicar la dimensió territorial a l'economia social, tenint en compte l'estructura econòmica i d'aquí va sorgir un llibre. I aquesta acció s'està replicant a altres barris de Barcelona i municipis.

Aquesta experiència l'hem vinculat a realitzar rutes cooperatives, hem generat coneixement i ho hem distribuït a través d'exposicions a escoles, amb persones grans... En aquest camp, diria que hem generat una innovació metodològica i de coneixement.

Per altra costat, fa 8 anys vam veure necessari crear algun tipus d'equipament per reproduir el cooperativisme a escala territorial, per aquest motiu, vam crear Coòpolis. En aquest procés, vam concloure que de la mateixa manera que hi havia incubadores de Starts Up, nosaltres també podíem crear equipaments per ajudar a crear noves cooperatives i sistematitzar el seu coneixement. Com si fossin laboratoris de multiplicació del Cooperativisme. Es va començar a reproduir en l'àmbit local a Barcelona. La Generalitat es va fixar en aquesta experiència i va agafar el prototip que nosaltres havíem creat. Ho va transformar en política pública i van crear Ateneus Cooperatius, amb la idea de crear 14 Coòpolis a Catalunya, per entendre'ns.

A l'actualitat hi ha una política pública que es diu Xarxa d'Ateneus Cooperatius. Coòpolis és l'ateneu cooperatiu de Barcelona, té finançament públic i gestionem 10 o 12 cooperatives. També tenim una incubadora de noves cooperatives, a Mataró també hi ha un altre, a Badalona, Girona, Terres de Ponent... Tot això des del 2015/2017.

El nostre Ateneu Cooperatiu ajuda a crear 25 cooperatives noves i hi ha més de 1.500 persones que fan formacions i a través de tot això generem llocs de treball. Els projectes els hem creat des de l'Àrea de Recerca i Formació, amb la coordinació de l'Àrea de Suport Econòmica i el suport de l'Àrea comercial.

Això seria més a escala pràctica, però és que a escala teòrica, crec que també estem aportant algunes eines.

En 2014 vam desenvolupar les 14 mesures per la democràcia econòmica local dintre de la XES. Vam crear una alternativa de desenvolupament local que fos democratitzadora i ho vam treballar a través de les 14 mesures i ho vam introduir en una proposta de llei d'Economia Social i Solidària. Una nova idea que va traspassar a l'Administració pública i aquesta va incorporar el concepte de concertació pública-social o pública-cooperativa i no tant la concertació pública-privada. Els ateneus cooperatius són un cas concret de política pública de concertació pública-cooperativa. Les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús en sol públic, també. Hem generat eines, nous paradigmes en el camp de la política econòmica que aconsegueixen democratitzar-la. Hem plantejat alternatives a un desenvolupament local que era molt jeràrquic i capitalista.

A més d'aquests exemples de transferència directa i impacte, tenim un Postgrau d'Economia Social i Solidària des de fa 5 anys. Això, sorgeix com una manera d'aconseguir socialitzar el coneixement.

Clar, al 2005 es funda la Cooperativa i al 2015 ja teníem un bagatge, coneixements en història del cooperativisme, en gestió societària, models organitzatius, i volíem estendre aquest coneixement a persones noves que s'incorporaven a la Cooperativa.

Vam començar fent cursos, després, l'Ajuntament de Barcelona comença a donar suport a aquestes iniciatives i els impartim a altres barris. Llavors, en aquell moment, ens assabentem que a escala Europea hi ha projectes de transferència de coneixement i la Xarxa d'Economia Solidària es presenta, guanya aquest recurs i pot crear el Postgrau. Aquest Postgrau és independent, no està vinculat a cap Universitat Catalana, sinó a Universitats Europees.

Una vegada la Generalitat de Catalunya és conscient d'aquest postgrau, l'interessa i genera una línia de subvencions per crear més postgraus d'Economia Social i Solidària, conseqüentment es creen a diferents municipis de Catalunya.

En el nostre cas, el postgrau socialitza molt el coneixement, tots els docents tenen experiència en Economia Social i Solidària, expliquem pràctiques per sistematitzar coneixements des de la pròpia experiència. A més, tenim clar que no ens interessa un alumnat que vingui a sobre formar-se, sinó que vinguin persones de sindicats, de la cooperativa, que aplicaran els coneixements, així que escollim l'alumnat per criteris de voluntat d'acció.

Quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Si parlem de Sociologia en general, jo crec que no té límits. Però, si parlem en l'àmbit acadèmic, hi ha uns límits molt rellevants. El primer, és la carrera professional individualista, les revistes indexades, tot això, em sembla que és contradictori a generar impacte social. Hem de transformar el que produïm en Sociologia perquè sigui coherent amb l'impacte social.

Lamento que hi hagi tesis doctorals emmagatzemades als ordinadors, articles que no s'hagi llegit cap persona, potser un article molt revolucionari, però si cap persona se'l llegeix només té un impacte en la carrera individual d'aquests professionals.

Penso que aquests que tenim formació en sociologia i tenim voluntat de transformar la societat, hem de reformar la manera en la qual fem sociologia i la divulguem. Hem d'escriure en els mitjans de comunicació, hem d'anar a escoles, universitats, moviments socials... En aquest sentit, defensem que la pràctica coherent és generar espais col·lectius de producció i divulgació sociològica, sobretot col·lectius i democràtics, perquè la universitat és col·lectiva, però no és democràtica, és individualista.

I després, es dona alguna situació on algun acadèmic es fa molt famós i individualment té impacte perquè és tertulià i aconsegueix enviar el seu missatge... Això pot passar, però, s'ha d'anar amb compte, perquè això no transforma la manera en com es produeix el coneixement, pot contribuir en un canvi social, efectivament, però, també pot contribuir en crear modes de consum intel·lectual, amb persones que són receptores passives d'aquests nous coneixements i amb un canal unidireccional, del gran tòtem sociològic que dispersa els seus coneixements i la gent passivament els consumeix.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Hi ha dos elements que són interessants.

Un ja l'he comentat, generar equips de treball de recerca col·lectius que tinguin relació amb l'administració, amb la universitat, però que puguin generar eines professionals cooperatives.

Un altre element important és la interdisciplina. La sociologia és un camp de coneixement, però, sobretot, és una perspectiva, amb uns referents teòrics i unes metodologies a emprar. En el meu cas, per desenvolupar recerca he llegit història, economia, dret... El que vull dir és que és molt enriquidor que en aquests col·lectius hi hagi professionals de diferents perspectives, com historiadores, juristes, economistes, etc.

Actualment, estic treballant amb cooperatives d'enginyeria per crear aquest pont de transició energètica a Barcelona.

Ens trobem diferents cooperatives, i la capacitat de dialogar amb professionals que tenen bagatges de coneixement diferents, em sembla molt més enriquidor que no entrar en dinàmiques endogàmiques. A més, em sembla imprescindible que la sociologia reconegui coneixements que creu que fins ara han estat subalterns perquè han sigut produits per altres subjectes que no estaven legitimats. Nosaltres, en l'àmbit pràctic, incorporem nous coneixements i nous actors, no ho fem des de l'apropiació, sinó que creem espais de producció col·lectiva, de coneixement, on aquestes persones d'origen migrat, obrer, etc, participen en la producció col·lectiva del coneixement.

Entre tots hem de crear un objecte col·lectiu que produeix coneixement de forma col·lectiva. Jo no vull ser un subjecte brillant que millora la realitat, i que aquesta sigui passiva, sinó que m'agradaria crear espais on entre tota la població es crea el coneixement col·lectiu, on hi hagi horitzontalitat en la producció de coneixement.

I per últim, també has d'estar disposat a transformar-te en aquest procés, perquè el i la sociòloga no poden ser una espècie de mèdium intel·lectual que vol transformar als altres i sortir intacte d'aquest combat, i després tornar al despatx i a la segona residència, doncs no, hem de tocar el fang amb les mans.

La transferència i impacte de la sociologia en la gestió municipal

Gemma Bustamante
Llicenciada en sociologia i gestora cultural.

Javier Gómez
Llicenciat en sociologia i gestor cultural

Creieu que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

(G.B): des de la meva experiència i en el camp del desenvolupament de polítiques públiques, completament. Al cap i a la fi, una política ben elaborada ha de venir precedida d'una diagnosi que detecta una necessitat o oportunitat, amb uns objectius de canvi. A més, si hi ha una avaluació d'aquesta política, encara més. Per tant, sí, hi ha transferència sociològica i transformació social o impacte des de la disciplina.

(X.G): completament d'acord amb la Gemma, sobretot, com apuntava ella si aquesta política està sustentada en evidències. Ara, més enllà de les polítiques públiques, trobo a faltar una major presència de la sociologia, especialment en el camp dels mitjans de comunicació i l'opinió pública: anàlisi, tertúlies, premsa, etc. En canvi, en el que és empresa privada crec que augmentarem presència en el camp de l'anàlisi de dades. Tot i que ara està molt dominat per altres perfils tècnics.

(G.B): en un sentit semblant, en el lideratge de la gestió pública també hi ha altres perfils amb molta més presència, com els economistes i, en realitat, com a sociòlogues, podríem estar en aquesta fase d'implementació i avaluació.

Pel que podeu observar des del vostre exercici professional, en quins àmbits la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

(X.G): jo crec que a la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques hi ha una forta transferència sociològica.

(G.B): sí, a més aquesta transferència ha aconseguit impacte a través de polítiques, lleis, etc. A més, pel que fa a la reducció de desigualtats en general, crec que hi ha transferència i impacte.

(X.G i G.B): també detectem tota una transferència de coneixements i llenguatge sociològics en el camp educatiu: diria que als centres educatius, en els equips docents i potser en moltes AFA's, s'ha vist incrementada la consciencia de que les qüestions més rellevants de la societat afecten als processos educatius, en l'àmbit familiar i escolar.

Exemples d'aplicació de la sociologia podrien ser: l'adaptació dels centres als llenguatges audiovisuals, el canvi mateix de l'avaluació per competències, les accions de sensibilització, l'adaptació curricular orientada cap a un canvi en les relacions de gènere, la rellevància de la multiculturalitat i l'accent en la interculturalitat, la problemàtica de la discriminació i inclusió social, el desenvolupament sostenible, etc. N'hi ha molts!

Aquests processos socials s'analitzen des d'una perspectiva sociològica: el sistema educatiu es canviant, mirall també d'una constant transformació social. Per tant es troba en constant revisió. La sociologia com a ciència aporta un marc d'anàlisi social i eines per prendre decisions en aquesta transformació.

Podríeu explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia que us sembli especialment rellevant per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

(G.B i X.G): Malauradament l'agenda 2030 i els 17 ODS no incorporen un ODS específic que situï la cultura com a quart pilar imprescindible per a la comprensió plena del desenvolupament sostenible, a més de l'àmbit econòmic, social o ambiental.

No obstant, el propi debat dut a terme a la comunitat global al voltant de la visió del desenvolupament sostenible, així com el canvi en la manera d'orientar les polítiques i estratègies d'aplicació en contrast amb els Objectius de Desenvolupament del Mileni ja podria ser un exemple de transferència o impacte sociològic, doncs els ODS es plantegen més orientats a l'acció, concisos, fàcils de comunicar, limitats en nombre i aplicables a tots els països, un exercici que sense dubte requereix de mètode i coneixement sociològic.

(X.G): un primer exemple podria ser la transformació de la Festa Major (FM) del municipi amb la COVID-19. Per a repensar el concepte de la FM i poder adaptar-la al context actual vam repensar el disseny de la Festa Major. D'una banda, per la necessitat de vetllar per la implementació de mesures de seguretat i contenció de contagis en l'activitat cultural, i de l'altra, mantenir la commemoració d'una tradició important del municipi. En aquest exercici que vam tractar de realitzar un anàlisi, en part, sociològic o sociohistòric que ens ajudés a identificar aquells elements que atresoren la singularitat i els sentits de la nostra festa.

(G.B): jo destacaria la feina que s'està fent a la biblioteca pública del municipi per adaptar la seva programació a una programació que promogui, justament, els ODS. Aquí estan fent tot un procés d'operativitazació: creació d'objectius, indicadors, etc. que defineixin les actuacions que és molt sociològic.

(X.G): en tercer lloc, destacaria dos exemples d'actuació que beuen del concepte d'accessibilitat cultural, i que tenen molt a veure amb l'anàlisi i concepció de les desigualtats des de la sociologia.

El primer exemple, serien totes aquelles accions que promouen l'accessibilitat cultural universal (desenvolupament de públics, polítiques de preus, mesures comunicatives, diversitat funcional, etc.) i que estan darrere de tota l'oferta cultural de la ciutat d'una manera sovint invisible per a la ciutadania, molt quotidiana.

El segon exemple, més concret, té relació amb el disseny d'un circuit musical en context de pandèmia, en què l'exercici realitzat procurava perseguir una distribució territorial de l'oferta equilibrant diferents perfils de barri.

Destacaríeu algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia que us sembli especialment rellevant?

(G.B): No sé, ben bé, si és un exemple de transferència o impacte de la sociologia com a tal, però crec que és important destacar el paper de la Diputació de Barcelona com a agent transmissor de coneixements, teories, mètodes, entre ells, molts de sociològics. Per a l'administració local són un agent molt rellevant de transferència i de creació d'espais de participació i compartició.

D'altra banda, crec rellevant mencionar que la nova llei de transparència de dades ens ha donat una important obligació/oportunitat a sociòlegs i sociòlogues (i als ajuntaments) per a crear nous indicadors. Per tant, aquí crec que s'està avançant força.

Tornant a aspectes més generals: quins creieu que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

(X.G): la manca de reconeixement per part de la societat del que és un sociòleg o sociòloga. Ens resta visibilitat. És a dir, hi ha un problema identitari amb el ser sociòleg o sociologia: de vegades, té mes pegues que avantatges perquè la gent no entén a què et dediques. Hi ha molta difuminació dels perfils professionals dels llicenciats/graduats. Cal visibilitzar aquestes trajectòries.

(G.B): Som una disciplina en la que hi ha molta diversitat. La sociologia és una base i l'especialització es produeix en altres camps (educació, gestió cultural, etc.). Això fa que no es reconegui la figura del sociòleg, perquè no es reconeix aquesta arrel.

Finalment, des del vostre punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

(G.B): des del meu punt de vista, la sociologia és la base de les actuacions polítiques, socials i de la gestió pública. Per tant és la principal eina i via per la transformació social. Les institucions públiques per continuar sent representatives, reconegudes i apoderades, hauran d'estar imprescindibles connectades amb lla sociologia. .

(X.G): sumaria al que diu la Gemma, la potenciació de les polítiques públiques basades en evidències i la capacitat de crear indicadors per avaluar objectius establerts.

Manca revisió i consenti

La gestió i visibilització de la transferència i l'impacte de la sociologia (les ciències socials)

Núria Claver López
Llicenciada en sociologia per la UB. Cap d'oficina de projectes internacionals i especialista en assessorament de projectes internacionals.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí que es destacable. Tant pel coneixement que tinc de les trajectòries dels meus companys i companyes com des de la perspectiva de la meva trajectòria, jo diria que sí.

A més, destacaria que la transferència i l'impacte són conceptes que comunament associem a disciplines més bio-tècniques o del que s'anomena ciències pures, però crec que des de les ciències socials també en fem, encara que sigui per vies diferents.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Des de la meva experiència a la UAB alguns dels àmbits on més transferència es fa és en l'àmbit de l'educació, polítiques migratòries, treball i equitat que a nivell institucional es tradueix en un gran nombre de convenis i projectes amb institucions públiques i privades.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En termes generals, et diria que la metodologia sociològica que treballa amb els diferents agents d'interès, amb tècniques variades etc. ha estat molt transferida arreu i, actualment, quan es parla de co-creació ens referim al que ja fèiem fa temps en sociologia quan parlàvem d'investigació-acció participativa.

També destacaria la transferència de coneixements i evidències en termes d'educació i igualtat de gènere, crec que ha tingut un paper molt rellevant.

Des de la meva trajectòria de gestió no diria que hi ha una transferència o impacte concrets a través de la investigació. Més aviat he treballat per a que aquesta transferència es produeixi i visibilitzi i, per tant, per a millorar l'impacte social.

I quins exemples posaries d'aquesta gestió i/o visibilització de la transferència o aquest impuls a l'impacte social?

Com a primer exemple, (1) et parlaria del Vicerectorat de transferència social i cultural de la UAB. Es va crear amb l'objectiu de visibilitzar les activitats de transferència dels àmbits de les ciències socials i humanitats. Per a fer-ho vaig anar a Edimburg per agafar referències d'una oficina que ja ho treballava. Com a resultat vam crear una base de dades amb experiències de transferència que pretenia visibilitzar-les per als agents d'interès i que poguessin usar-les. La transferència sociològica que jo feia era la de valorar les tècniques qualitatives de les pròpies pràctiques.

En segon lloc, (2) et parlaré de la introducció de la RRI (Recerca-Innovació responsable). La RRI és una perspectiva que promou una ciència *amb* i *per* a la societat. En definitiva, es tracta de dotar la investigació de dimensions ètiques (perspectiva de gènere, recerca oberta, educació científica, etc.).

En el meu cas, la promoc a través d'un curs que dono amb una companya biòloga per a estudiants de doctorat. Es tracta d'inserir aquestes dimensions en les seves investigacions i i fer que reflexionin al voltant de les implicacions socials que tenen. A més, aquí si que faig transferència metodològica a l'estudiant. L'assessoro com introduir aquesta visió.

Per últim, (3) et comentaré d'un futur canvi en la gestió dels projectes internacionals a l'oficina: es tracta d'introduir els agents socials en les convocatòries dels projectes. Això està molt valorat alhora d'avaluar les propostes i, a més, és un procés molt enriquidor per a la recerca i en termes de transferència i impacte crec que millora la qualitat de la recerca i pot preveure futurs inconvenients. Per concretar, un exemple podria ser (de fet, es va produir) el de la incorporació d'una associació animalista en un projecte de benestar animal en granges.

Tot i que el tema no té a veure especialment amb la sociologia, respecte els ODS hi ha dos elements rellevants que s'estan fent des de la UAB: (1) en general, intentem promoure i treballar en l'ODS16 (Pau, Justícia i Institucions sòlides) a nivell de dades obertes, inclusió, etc.; i (2) la UAB ha format part d'una xarxa d'universitats europees que han format la universitat europea «ECIU University». En aquest projecte les universitats membres s'han de comprometre a treballar un ODS. En el cas de la UAB, es treballa l'11 (Ciutats i comunitats sostenibles). La universitat tracta de posar en comú les necessitats reals de la societat amb investigadors i estudiants, de manera que els treballs finals de màster o de grau puguin fer-se a partir de reptes socials proposats proposats pels agents socials. Crec que pot ser molt fructífer.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Primer, tenim manca de vies que reconeguin i avaluin la transferència que es fa en aquest àmbit sobre com es fa la transferència. És a dir, en els àmbits bio-tecnològics tenen molt clar el camí: recerca, llicència, patent, etc. En canvi, les nostres passes no estan tan clares i, sovint, l'èxit de la transferència o la transferència en si mateixa, depenen de contactes, habilitats personals, etc.

Potser hem millorat respecte fa una anys, però encara ens queda molt. Per exemple, a nivell curricular universitari (carreres acadèmiques) el que es premia és la publicació, però, en canvi, no es premia la transferència de la recerca a altres institucions: implementació en un territori, en un ajuntament, etc. Per tant, als investigadors i investigadores els surt més a compte publicar en una revista que transferir a una actor directament.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Jo crec que hem de seguir potenciant la capacitat d'anàlisi de l'estructura social i tots els factors que produeixen les desigualtats. Des del poder adquisitiu, que és el més conegut, fins l'accés a les TIC, passant per tota la resta (origen, gènere, xarxa social, etc.).

En segon lloc, hem de seguir reivindicant els nostres coneixements metodològics. Més encara, en el context de co-creació en el qual estem. Des de la sociologia podem ajudar a millorar aquests processos amb l'experiència que tenim en mètodes qualitatius, quantitatius, etc. Fins i tot, a nivell d'avaluació d'impacte. Crec que podem ser un perfil clau.

La transferència i impacte de la Sociologia en la anàlisis de les polítiques públiques

Clelia Colombo Vilarrassa
Llicenciada en sociologia, doctora en Ciències Polítiques per la UAB . Experta en polítiques públiques, innovació democràtica i participació ciutadana.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

És una pregunta difícil, suposo que depèn dels agents. Diria que en l'administració pública i en el tercer sector som més presents. Però en termes generals, es podria fer més. Sobretot perquè darrere de qualsevol política, de qualsevol acció transformadora, hi hauria d'haver una anàlisi profunda dels principals reptes i oportunitats en el terreny. Fer estats de la qüestió sistemàtics que permetin tenir una visió d'ocell de la situació per encertar en la intervenció.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

La sociologia està tenint impacte o transferència en àmbits com la innovació social, el treball digne o el creixement econòmic sostenible. També hi ha molta transferència en igualtat de gènere, educació i medi ambient. També tenim pes en la participació ciutadana.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia catalana per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En general treballo en termes de sociologia aplicada, pel que intento que aquesta transferència tingui impacte.

Per posar-te exemples concrets, primer, et parlaré de la meva feina al Centre Comú d'Investigació, un institut de recerca de la Comissió Europea que es dedica a la investigació aplicada, aportant coneixement que pugui ser d'utilitat per a la elaboració i l'impuls de les polítiques públiques de la Comissió. És un centre interdisciplinar, jo estava a la unitat de Societat de la Informació. Un dels encàrrecs fets en aquest marc va consistir en una recerca en relació a com les innovacions socials (especialment les basades en les tecnologies de la informació i la comunicació, TIC), poden millorar l'eficiència de les polítiques socials i la seva eficàcia per a fer front als reptes de la societat i facilitar la inversió en capital humà al llarg de tota la vida.

Així, es va analitzar la contribució potencial de la innovació social activada per les TIC per a donar suport a les polítiques d'inversió social. Es va fer un mapeig i anàlisi estructurats d'iniciatives europees d'innovació social impulsades per les TIC, rellevants en l'àrea d'enfocaments integrats per a la prestació de serveis socials.

Els resultats de la recerca van ser utilitzats per la Comissió Europea per a l'implus i la implementació del Social Investment Package (SIP), una iniciativa llançada per la Comissió Europea l'any 2013, que promou la inversió social al llarg del cicle de vida, posant èmfasi en el suport dels primers anys a la infància i els enfocaments preventius en la vida posterior. Conté recomanacions per als Estats membres sobre estratègies per invertir en serveis infantils, sistemes d'atenció a llarg termini, estratègies per a persones sense llar, polítiques d'inclusió activa i sistemes d'atenció a la salut.

Com a segon exemple, actualment dirigeixo un projecte de la Comissió Europea en relació a la implementació de la Formació Professional dual a l'Estat Espanyol. És un projecte de la DG de Reformes Estructurals, que ajuda als estats membres a fer investigacions que puguin aportar coneixement per a desenvolupar reformes polítiques i legislatives. En aquest cas, el projecte va ser demanat a la Comissió Europea pel Ministerio de educación y formación professional espanyol, lligat a la reforma de la formació professional i a la nova llei de la FP, que està impulsant el govern.

El projecte s'ha centrat en la FP Dual i s'ha realitzat una anàlisi de la qualitat de la implementació d'aquesta modalitat de FP a nivell autonòmic, segons els criteris de qualitat recollits en el marc Europeu per a la FP dual eficaç i de qualitat. L'informe, presentat al Ministerio de educación y formación professional, conté els resultats de l'anàlisi i recomanacions polítiques susceptibles d'entrar en aquesta reforma de llei. Probablement tindrà repercussions polítiques en la nova llei, tot i que són els representant polítics els que tenen la decisió final.

Tant en aquest cas com en l'anterior, des de la sociologia podem analitzar i aportar coneixement i recomanacions basades en l'evidència, que puguin ser útils per a la gestió política, però qui decideix finalment les implementacions concretes són, com no pot ser d'altra manera, els representants públics elegits democràticament.

Coneixent la teva experiència, m'agradaria preguntar-te per la transferència i impacte en el camp de la participació ciutadana.

Si, quan treballava en la Fundació Bofill, vam desenvolupar el primer o un dels primers plans de participació ciutadana de municipi, en aquest cas a Molins de Rei (2006). Es tractava de sistematitzar i estructurar processos que ja es feien de forma més intuïtiva o informal i de promoure la participació ciutadana amb una estratègia més global i estructurada com a projecte municipal. La transferència o l'impacte de la sociologia aquí es va donar en tant que el pla de participació de Molins de Rei, que s'havia elaborat també de manera participativa, es va aprovar i es va implementar al municipi, essent l'element vertebrador de la participació ciutadana en la presa de decisions públiques en el mateix.

Destacaries algun altre exemple de transferència o impacte que t'interessi especialment?

Un altre exemple podria ser la feina desenvolupada durant uns anys a Barcelona Activa. Des de la Direcció Executiva d'Ocupació analitzava les dades relatives a treball i ocupació de la ciutat de Barcelona, així com les dades de les activitats i polítiques promocionades des d'aquesta agència de desenvolupament econòmic de la ciutat. L'objectiu últim era ajudar a definir i dissenyar les estratègies d'ocupació a impulsar, de manera que es pogués donar una resposta més ajustada a les necessitats reals de la ciutadania. També s'ajudava a definir indicadors d'activitat i seguiment en relació als principals plans d'ocupació de la ciutat. En general, l'impacte de la sociologia aquí és la millora de l'ocupabilitat.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Pel que fa a la pròpia disciplina hi ha un problema de reconeixement del que és i per a què serveix la sociologia a nivell ciutadà. Dins de l'acadèmia i entre disciplines afins sabem a que ens dediquem, però encara estem lluny de que aquest coneixement sigui compartir per la ciutadania en general. Això fa difícil que ens tinguin presents, quan en general, qualsevol situació de partida que es vulgui transformar hauria de partir d'una anàlisi de la situació de partida i que pugui acompanyar durant tot el procés.

Pel que fa a la formació diria que el més rellevant és la metodologia, crec que caldria augmentar els recursos i la formació en tècniques d'investigació tant quantitatives com qualitatives, que són la base per a obtenir coneixement empíric.

Ara bé, com a sociòlegs i sociòlogues no crec que tinguem la responsabilitat d'impacte social, nosaltres aportem anàlisi i coneixement, que pot ser transformador. Però qui té la responsabilitat dinal són les persones que tenen la capacitat real de decidir, els polítics i polítiques.

Manca revisió i consenti

Victoria Miquel Martí
Sociòloga i Doctora en ciències polítiques. Responsable de l'àrea de recerca i avaluació a l'AGAUR.

La transferència i impacte de la sociologia en la recerca i en àmbits associatius

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Crec que et faré una valoració molt personal, no sé si soc capaç de valorar la transferència a nivell català. En tot cas, crec que la transferència és important i la valoro positivament i, sobretot, és important remarcar que té a veure amb la mutidisciplinarietat de la sociologia, ja que li dona més possibilitats de transferència.

Tant en la meva trajectòria com en la dels/les companys/es es mostra que la sociologia es pot aplicar en molts sectors. Tot i així, podria tenir moltes més possibilitats, l'hauríem d'aprofitar més i crec que anirà a més, anirà agafant pes.

En el teu cas, quin tipus de transferència o impacte de la sociologia creus que fas en l'àmbit professional o associatiu?

En el meu àmbit, que és la gestió, et diria que el marge de maniobra no és molt gran. L'administració i especialment l'administració pública té molts constrenyiments, però tot i així la sociologia és molt útil. Et permet fer una anàlisi acurada per detectar necessitats i engegar processos de millora en la gestió.

En el meu cas faig és gestió de la recerca. Per tant, intento: (1) millorar processos i (2) influir en la qualitat de la investigació que es fa.

Crec que el meu cas mostra aquesta amplitud de la sociologia: quan em vaig llicenciar al 99 no pensava que podria aplicar-la a la gestió.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per a aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Des d'un inici esclareixo que la transferència o impacte que he pogut fer sempre és col·lectiu i en col·laboració amb altres disciplines. I la meva transferència com a sociòloga diria que ha estat relacionada amb (1) la capacitat d'anàlisi per a crear estats de la qüestió i (2) metodològica alhora d'implicar i donar veu al propi objecte d'estudi en els processos.

Amb aquesta prèvia, et diria que un primer exemple que potser ha estat rellevant en termes de gènere és l'estudi "DONES I CIÈNCIA: PLA D'ACCIÓ A CATALUNYA Propostes d'actuació per a superar les desigualtats de gènere en l'àmbit científic". Es tractava d'una definició de l'estat de la qüestió de la gestió dels ajuts a la recerca en termes de gènere per a fer propostes d'actuació en pro de l'equitat.

Un altre projecte interessant en termes de la millor educativa o d'innovació va ser el de la redefinició de criteris d'avaluació dels grups de recerca per a la convocatòria del 2005. Aquesta redefinició va aplicar criteris de concessió d'ajuts en base a 3 elements: (1) publicacions científiques, (2) projectes competitius científicament i (3) europeus. Ara és la normalitat, però en aquell moment va ser un gran rebombori per a molts sectors. Ara està consolidat. És un procés que agrada més o menys, però, de moment, està consolidat perquè no hem trobat millor manera de gestionar els ajuts.

I aquests estudis o processos en quins impactes concrets s'han traduït?

En el cas de l'estudi sobre la concessió d'ajuts a la recerca amb perspectiva de gènere, diria que, entre altres coses, va contribuir a la creació de la Comissió de Ciència i Dones del Consell Interuniversitari i, per tant, amb les seves actuacions (entre d'altres la creació de plans d'igualtat de les universitats) s'han millorat les condicions de recerca per a les dones.

En el segon cas (redefinició de criteris dels ajuts a grups de recerca d'universitats o de centres de recerca) hi ha diverses derivades. En general, es va augmentar la competitivitat científica de la recerca finançada amb diners públics i, per tant, hem de suposar que això ha garantit una major utilitat social de la recerca. Més concretament, aquests canvis de criteris han permès: una major cultura avaluativa, un major accés a ajuts per als investigadors més joves (es va excloure el criteri de l'investigador principal) i ens ha fet més competitius a nivell europeu. A més, d'aquí van sorgir altres ajuts com el Beatriu de Pinós que és un contracte post-doctoral per facilitar als investigadors més joves amb estades a l'estranger a entrar en el món de la recerca de Catalunya, un sector on és molt complicat entrar.

I pel que fa a el món associatiu on també sabem que hi tens presència, creus que la sociologia t'ha ajudat a transferir mètodes, coneixements que hagin impactat?

Reitero que l'impacte forma part de moltes activitats agregades i on jo -o la sociologia- he estat una peça més, però ja està.

Tot i així, un primer tema estaria en la Coordinadora d'entitats de La Verneda que es diu "Somni de Vern": a la coordinadora vam fer procés participatiu amb diversitat de perfils participants (entitats, joves, infants, gent gran, diversitat d'orígens) per a dirimir quin era el model de barri desitjat i quines eren les prioritats d'actuació per aconseguir-lo. D'aquí es va extreure un document que ha estat una base de treball per a la coordinadora. Per tant, aquí hi ha una transferència de metodologia i tècniques sociològiques.

I saps si això va produir actuacions concretes?

Sí, suposo que n'hi ha diverses, però, per exemple, ara La Verneda té un auditori i en aquell moment no teníem ni sala d'actes. Per tant, s'han millorat les oportunitats culturals del barri. D'altra banda, el propi procés va produir una millora comunitària: cohesió entre entitats, grups del barri més relacionats, etc. i això es nota en el territori perquè actualment ja es busca una manera de treballar coordinada i en conjunt amb altres. A més, el procés ha contribuit a aflorar relleus generacionals per a les entitats del barri i això és crucial.

Tornant a aspectes més generals, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Per dir-ho d'alguna manera fàcil, diria que en les ciències socials ens perdem per tertulians. M'explico, la part teòrica és necessària, però no suficient, l'hem de combinar més amb la part pràctica. Hem de parar-nos com a professionals i pensar en què és viable fer i en quins terminis: curt, mig, llarg? Per tant, ser més constructius.

En la meva pràctica professional ho veig constantment: molta gent opina sobre el que s'hauria de fer, però els gestors ens movem en un àmbit de viabilitat, de possibilitat.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En l'àmbit de la disciplina reiteraré idees sobre aquest "realisme" en la universitat. Tot i que no soc molt coneixedora de com està actualment la formació, diria que cal: (1) major aplicabilitat, i aquí entren pràctiques viables i útils i (2) una disciplina que visibilitzi trajectòries laborals diverses.

En l'àmbit professional diria una cosa molt bàsica: necessitem majors recursos de temps per fer bons anàlisis.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques i intervencions educatives

Daniel Tarragó
Sociòleg, professor associat de la UAB. Expert en administració pública, democràcia, gestió, innovació i planificació estratègica. Co-fundador de Neòpolis.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Tant la transferència com l'impacte crec que són força rellevants. En el meu cas, i pel fet de treballar per administracions públiques puc constatar un alt nivell de transferència, i si bé és cert que l'impacte depèn, en última instància, dels representants polítics, haig de posar de manifest que la majoria de projectes que duem a terme acaben tenint un impacte rellevant en el territori. Ara bé, tant l'impacte com la transferència de la sociologia en les polítiques públiques s'entrelliguen amb moltes altres disciplines, a saber, la ciència política, la pedagogia, la comunicació, l'economia, l'urbanisme, etc. De la mateixa manera és important deixar clar que aquesta transferència pot acabar produint un impacte que no sempre és positiu: hi ha molta transferència de baixa qualitat que produeix impactes negatius degut a la lògica de la mercantilització.

Creus que hi ha àmbits en els quals s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que, en termes dels ODS, transferim i tenim més impacte en qüestions relacionades amb la reducció de les desigualtats, i en pau, justícia i institucions sòlides (el que jo anomenaria qualitat democràtica). També és cert que potser qüestionaria algun d'aquests ODS: hem de suposar que el creixement econòmic constant que impera és una cosa que està fora de tota discussió? És sostenible de manera sistemàtica consumir en 12 mesos més recursos dels que produeix el planeta en un any? No seria millor centrar-se en repartir millor la quantitat ingent de riquesa que produïm?

A nivell d'impacte i de transferència parlaré del que fem nosaltres a Neòpolis i del meu rol com docent a la universitat.

Pel que fa a la feina que fem a Neòpolis transferim coneixement a l'administració pública, un coneixement que acaba tenint un impacte en la millora de les polítiques públiques. A través de l'anàlisi de la realitat i de l'aplicació de mètodes i tècniques quantitatives qualitatives i participatives proporcionem a les administracions un coneixement que els hi permet prendre decisions més intel·ligents.

És cert que l'impacte no depèn tant de nosaltres com dels decisors i gestors públics, però també és cert que a l'hora de dissenyar i dinamitzar una planificació estratègica o un procés de participació estàs contribuint a generar uns impactes concrets a través d'una transferència de coneixement determinada (des de la conceptualització, passant per l'aplicació d'unes metodologies concretes o el disseny d'un aplicatiu de vot en línia). És a dir, la manera en com conceps i realitzes aquesta transferència determina, en part, l'impacte. I aquest impacte té més possibilitats de quallar si la transferència (1) ha estat fruit d'un assessorament continuat i no puntual; (2) genera seducció i crea confiança, és a dir, convenç al client; i (3) és capaç de generar espais interdepartamentals (entorns innovadors) que trenquin amb l'estructura jeràrquica i segmentada de l'administració.

Pel que fa a la universitat, com a professor associat aquí parlem sobretot de transferència de coneixement. I en aquest punt torno a insistir en la qualitat d'aquesta. La universitat està perdent qualitat per l'obsessió en escalar posicions en els rànquings internacionals: els professors titulars estan tancats als seus despatxos escrivint articles científics amb l'objectiu obsessiu de publicar (la docència és una càrrega i el que importa és la quantitat d'articles que et publiquin les revistes especialitzades) i, en canvi, la majora de classes estan en mans de professors associats, mal pagats i, en general, en unes condicions de treball molt precàries.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per a aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Sí, et parlaria de la millora democràtica. En el nostre cas hi ha una forta transferència en incorporar criteris ciutadans en la definició de les polítiques públiques mitjançant processos de participació ciutadana.

En aquest sentit, per exemple, els pressupostos participatius han esdevingut l'instrument estrella de la participació ciutadana al món local. Són processos de democràcia deliberativa i directa a la vegada on la ciutadania elabora i escull propostes que finalment s'acaben implementant. Ara mateix, aquests processos s'han convertit gairebé en una moda. Això d'entrada no és negatiu, però cal vigilar que el seu disseny i metodologia siguin adequats perquè no s'acabin convertint en un exercici de clientelisme i de màrqueting polític.

Et poso dos exemples. En primer lloc, des de Neòpolis, hem produït força coneixement, no només sobre aquests processos, sinó també sobre altres qüestions de rellevància social i política. A través de la nostra col·lecció d'estudis propis "els Neobaròmetres" publiquem estudis que compartim de forma gratuïta. El darrer parla de com seran les polítiques públiques després de la COVID-19 després de fer una enquesta a més de 180 alcaldes de Catalunya, però també en tenim un parell precisament sobre el tema que comentàvem fa un foment, el penúltim precisament és una recerca on analitzem 89 experiències de pressupostos participatius dutes a terme a municipis catalans.

D'altra banda, també tenim exemples de processos de pressupostos participatius duts a terme recentment, a saber: Sant Antoni de Vilamajor, la Vall de Boí, Susqueda, Peralada, la Garriga, etc. Són municipis on la participació en la fase final de votació ha assolit percentatges molt significatius, però on també s'ha fet un exercici de deliberació (no només s'ha votat, sinó que s'han generat espais per crear propostes de forma col·lectiva). Tot això acaba tenint incidència directa en la millora de les condicions de vida de les persones.

A banda dels pressupostos participatius també podem posar exemples de projectes que acaben tenint impacte en la millora de les polítiques socials. En aquest sentit a Sant Cugat del Vallès estem treballant en matèria d'inclusió social. Pel que fa a transferència de coneixement hem fet una feina que consisteix en definir tota una sèrie d'indicadors per donar compte de la pobresa i les situacions d'exclusió i desgranar quines actuacions es poden dur a terme des de l'ajuntament per poder-hi fer front de la manera més intel·ligent i acurada possible. A través d'una enquesta de condicions de vida de la població s'ha pogut dur a terme una anàlisi molt detallada de les dades.

Al mateix municipi de Sant Cugat del Vallès també vàrem dur a terme un projecte al barri Sant Francesc-Monestir. En aquest cas es va dissenyar i dinamitzar un procés participatiu on les actuacions finals les van acabar liderant les mateixes persones del barri.

Un altre cas interessant és el Pla Estratègic de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya. En aquest cas nosaltres vam aportar transferència de coneixement respecte a la part qualitativa d'aquesta planificació elaborant tota una sèrie de grups de discussió amb usuaris dels serveis.

Hem parlat d'institucions sòlides i democràcia (ODS 16), reducció de les desigualtats (ODS 10), etc. Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en el desenvolupament d'aquest objectiu 16?

Sí, per a mi, un de molt rellevant ha estat la intervenció i formació que vam fer a l'ajuntament de Curitiba (Brasil): vam fer formació, per tant, transferència de coneixements en matèria d'administració pública deliberativa, innovació i participació ciutadana, a més de 900 treballadors. L'objectiu era fomentar noves formes organitzatives de treball que augmentessin la interdisciplinarietat, la innovació i el valor afegit de les polítiques públiques.

Quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Se m'acudeixen límits pel que fa a la universitat i l'administració pública.

Pel que fa a la universitat reitero el que comentàvem de la mercantilització del coneixement. Sembla que els alumnes siguin una molèstia. Fixa't que parlem de "càrrega docent", com si la docència fos una càrrega. Només interessen els rànquings, i a partir d'aquí tot se centra en escalar posicions. I la manera d'escalar posicions és publicant "papers" no pas posant èmfasi en una bona docència a les aules.

Pel que fa a l'administració pública hi ha diverses barreres. En primer lloc, la voluntat política. Seguim immersos en una gestió massa clientelar. En segon lloc, l'infrafinançament dels ajuntaments, cosa que els fa massa dependents d'administracions superiors. En tercer lloc, un model de gestió pública basat en la competició i no en la col·laboració i la transversalitat interna. En quart lloc, un sistema de funcionament excessivament economicista on allò important és que les coses siguin barates, la qualitat és secundària. I, en cinquè lloc, un sistema de control i de retre comptes que incrementa la burocràcia de tal manera que els tècnics de les administracions es passen la majoria d'hores de feina justificant la feina que fan, redactant paperassa, elaborant plecs de clàusules, etc.

Quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, retornar la universitat al lloc que li pertoca, a saber, que torni a funcionar com un motor d'innovació, producció i transferència de coneixement i no com una fàbrica de "papers". Segon augmentar la interdisciplinarietat, i tercer, dur a terme una tasca de visibilització seductora de la sociologia. Tinc la sensació que tenim un cert complex d'inferioritat.

La transferència i impacte de la sociològica en la presa de decisions i la participació ciutadana

Clàudia Vallvé Cid

Llicenciada en dret i en sociologia. Consultora i experta en tècniques d'investigació qualitatives en processos col·lectius de transformació.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Jo crec que sí i, a més, crec que hi ha una bona evolució. Si aquesta transferència i impacte no ha crescut en els darrers anys diria que, com a mínim, ha guanyat presència, reconeixement i respecte. Cada cop es valora més el coneixement sobre metodologies, sobre la capacitat d'assessorament metodològic dels sociòlegs i sociòlogues.

Quan vaig començar a treballar, el terme "sociòloga" era desconegut i, en canvi, fa poc em van demanar assessorament metodològic per a realitzar un fòrum de presa de decisions amb professionals de la salut amb nivells directius, consellera, etc. i es considerava molt important que el procés estigués acompanyat per una professional de la sociologia, precisament per aquests coneixements metodològics. Crec que il·lustra bastant aquest canvi.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Bé, la meva visió segur que està mediatitzada pel meu dia a dia professional, però jo diria que en l'administració pública hi som molt presents: per la definició de polítiques públiques, la planificació prospectiva, etc. En canvi, pel que fa a l'àmbit privat ho desconec, però tinc la sensació que no hi ha aquest nivell de presència, però és possibles que es tracti del meu desconeixement.

En un nivell més temàtic, en clau dels ODS et diria que on més transferència, i potser impacte tenim és en l'objectiu 16: Pau, Justícia i Institucions sòlides. Potser en clau de justícia i d'institucions sòlides (presa de decisions, participació ciutadana, etc.), no tant en clau de "pau". A més, aquest ODS engloba diversitat de temes dels mateixos ODS (pobresa, salut, educació, etc.)

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per a aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Com a prèvia et diria que la meva experiència és metodològica. És a dir, la meva capacitat de transferència, i potser impacte, té a veure amb el disseny rigorós, coherent i endreçat per a elaborar una sessió de treball, un grup, una presa de decisions, etc. I també amb la capacitat d'escolta i fer aflorar o dialogar grups socials.

A més, he de dir que aquesta aplicació metodològica de tècniques qualitatives sol generar interès per part del públic: intenten replicar-ho, et demanen consell quan ho volen dura a terme, mostrant-nos que els sembla útil.

Et concreto una mica més l'exemple del fòrum de diàleg professional: es tractava d'un projecte de debat entre tots els agents socials (universitats, patronals, col·legis, associacions de pacients, etc.) per millorar la professió, més enllà de condicions laborals com el salari o els horaris: la satisfacció laboral, la formació, els reconeixements, etc.

Durant un any vam fer les diferents sessions, organitzades per reptes de diferents àmbits. Per tant, la meva transferència va ser metodològica, sobre com organitzar els debats en grups autogestionats amb l'objectiu d'arribar a consensos i propostes.

Però, a més, va generar impacte: el consens generat i la implicació de decisors en els grups de treball van fer que moltes d'aquelles propostes s'hagin dut a terme. Per posar-te exemples concrets: (1) el grup de la universitat va dissenyar una prova d'accés que aquest any es va implementar i (2), el grup de gestió de les tecnologies va dissenyar un procés d'acreditacions ACTIC per a metges, acreditant la seva formació o promocionant la formació. Aquest model de treball s'ha replicat 3 vegades.

Un altre projecte rellevant és el de l'educació a temps complet que vam fer amb la Fundació Bofill: es tractava de crear un debat ric entorn de la compactació horària que s'havia fet ja a secundària i començaven a sonar campanes per traslladar-la a primària. Aquí vam fer tots un assessorament metodològic i també de dinamització molt propi de les tècniques qualitatives de la sociologia. No sé fins a quin punt vam ajudar al fet que no es fes la compactació horària a primària, però si hi vam, contribuir, vam col·laborar per assegurar unes millors condicions i oportunitats educatives per als infants.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Et posaré un parell que em semblen especialment rellevants i diferents: D'una banda, (1) està el d'assessorar i estructurar el flux de treball a Serveis Socials, des que un usuari entra (acollida, diagnosis, etc.). Ho vam fer col·laborativament amb les treballadores i, al final, és un impacte indirecte: en la mesura que millores els processos, millores l'atenció a la ciutadania. Per concretar, els vam ajudar a definir criteris, indicadors, organització de la informació per a facilitar la seva feina.

També he de dir que no ha acabat de funcionar com esperàvem, però sí que hi ha hagut millores.

En segon lloc, t'explico el Grup Altaveu que em sembla d'una transferència molt important i d'un impacte micro però de molta qualitat. Es tracta d'un grup que sorgeix d'un treball previ molt valuós de detecció de la situació de benestar de la infància a Barcelona per a presentar propostes de millora. Es van fer enquestes de benestar subjectiu a infants de 58 escoles. Nosaltres vam entrar en el procés de presentació i debat de resultats amb ells i elles, extraient propostes de millora del benestar en la infància.

D'aquí va sorgir l'agenda de la infància i vam crear el Grup Altaveu amb representants de districte per a difondre aquesta agenda a polítics, entitats, etc.

On crec que hi ha una major transferència i impacte? En la formació que vam fer als representants. Aquests infants han millorat les seves capacitats i coneixements com a ciutadans de dret i obligació perquè han après a (1) defensar unes idees davant d'adults, (2) representar a un grup i unes idees que no tenen per què ser les pròpies, (3) conèixer els seus drets de ser escoltats i (4)reconèixer que el seu dret d'escolta no va associat a l'execució de les seves demandes. Això, encara que hagi afectat un %petit d'infants és un impacte de molta qualitat.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Et parlaré dels dos grans límits que jo m'he trobat. Reitero que parlo de l'administració pública perquè és el que conec. Primer, tenim un problema de planificació en l'administració: no hi ha una visió a mig/llarg termini de les necessitats i s'acaben malbaratant recursos. Això afecta tant a l'administració local com a les supralocals. M'explico: de vegades s'impulsen projectes perquè es disposa de finançament extern, més que perquè hi hagi hagut una reflexió rigorosa de necessitats.

Segon, com a consultora cal assenyalar la importància en el resultat del teu treball segons la seguretat i la confiança que tingui la persona referent de l'administració: pot ser un límit o un impulsor i és un límit quan el o la referent no se sent segur i sent pressió del seu cap i, per tant, no t'acaba de deixar desenvolupar el teu camp d'expertesa, fent el procés molt més feixuc i menys ric en resultats perquè es perd molt temps en els processos o en aspectes que no aporten valor.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que la transformació ve de persones que estan en espais decisors i això va més enllà de si ets sociòleg o sociòloga o no. És a dir, pots ser consellera i sociòloga i, per tant, tens major capacitat de transformació, però per consellera, no perquè siguis sociòloga. Per tant, des del meu punt de vista, les tecles clau a potenciar segueixen sent les de comprendre, mesurar i sistematitzar. Ara bé, també podem incidir més amb una altra tecla, la de mobilitzar els agents i això ens ajudaria a tenir més pes en la transformació.

La transferència de la sociologia en la planificació urbanística i industrial

Jordi Ayala
Llicenciat en sociologia i Enginyer industrial. Especialitzat en Sostenibilitat i Medi Ambient i en Conflicte i canvi.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

No tinc molt de coneixement general per a fer una valoració precisa, però pensant en la sociologia entesa com una caixa d'eines crec que el més transferible està en el tractament i l'anàlisi de dades. Aquesta (1) rigorositat en la cerca de fonts fiables i (2) l'anàlisi crític de les dades obtingudes. Per això crec que la sociologia és útil per a les institucions a l'hora de diferenciar i seleccionar el que és una font fiable i el que no i, per tant, pot ajudar a combatre les *fake news.*

A més, aquesta visió crítica de la disciplina va més enllà de les dades i és un element diferencial de moltes altres carreres. En el meu cas, la diferencio molt de l'enginyeria on tot es dona molt per sabut i no es qüestionen els discursos més hegemònics.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia per a aconseguir un desenvolupament sostenible com promouen els ODS?

En termes generals, insistiria en la importància de l'anàlisi i tractament de les dades, tant en mètodes quantitatius com qualitatius. En aquest sentit la sociologia aporta eines molt potents per a l'anàlisi i millora d'indicadors i variables imprescindibles per a poder fer un seguiment, una monitorització i una avaluació per a la millora en el disseny de polítiques i plans d'acció. Crec que és una fortalesa molt característica de la sociologia que es transfereix constantment en el món laboral o com a mínim en la meva trajectòria.

D'altra banda, la rigorositat i endreça en una estructuració de continguts equilibrada i coherent, crec que és una habilitat que, com a mínim, en part, ha estat nodrida de la sociologia.

Pel que fa a l'aplicació de coneixements teòrics la transferència en consultoria sol ser minsa, sí que puc usar conceptes o teories en un moment puntual, però no és sistemàtic.

En el teu cas treballes per a una consultoria en gestió de riscos, infraestructures, territori, etc. Quins exemples concrets posaries de la teva trajectòria (projectes, recerques) on creguis que hi ha una especial transferència o impacte de la sociologia?

Sí, per a l'AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona) fem uns informes periòdics sobre tendències. En aquest cas, per a la seva elaboració hi ha tot una estructuració de contingut, un petit marc teòric, etc. on hi ha sociologia.

Per ser encara més concret, et parlaré de projectes amb l'administració local o amb empreses privades on més enllà de l'estructuració de continguts o petites contextualitzacions, destacaria la transferència en tècniques més qualitatives. Especialment d'entrevistes i grups de discussió.

Per exemple, hem fet un parell d'estudis per a extreure el posicionament de la població respecte els canvis i transformacions urbanístics en el territori on usem els grups de discussió o les entrevistes. En aquest cas et parlo d'un projecte sobre la implementació del tramvia a Diagonal i un altre sobre el posicionament del veïnat sobre la reurbanització de l'entorn del Camp Nou.

També destacaria l'ús de tècniques qualitatives (entrevistes, grups de discussió, etc.) per a fer projectes de planificació industrial i urbanística. Per exemple, hi ha casos on es vol planificar les properes línies d'actuació urbanística en zones de polígons industrials. Aquí fem tot un treball de camp amb les empreses (entrevistes) per conèixer la seva situació i detectar les seves necessitats en termes de mobilitat, planejament, etc.: núm. i origen dels treballadors, flux de mobilitat, etc. per a poder dissenyar el Pla Director urbanístic de la zona.

En canvi, hi ha projectes que es dediquen més a planificar les tendències industrials i comercials possibles per a un territori. Al Garraf, per exemple, vam fer un estudi d'aquest tipus per a dissenyar possibles actuacions que enfortíssim el seu teixit i dinamitzessin econòmicament el territori.

Coneixent la teva trajectòria et volíem preguntar per experiències, exemples, de transferència o impacte de la sociologia en l'àmbit de la sostenibilitat. Destacaries algun?

La sostenibilitat és un àmbit que tractem de forma molt transversal en la majoria de projectes. Si he de destacar alguna cosa, és justament l'enfocament holístic que es dona especialment des de la sociologia en aquest àmbit. Tenint en compte la perspectiva ambiental, però també altres com la social o econòmica a diferents escales: local, regional o global.

Just ara estem fent un estudi de viabilitat i estalvi energètic per a una empresa que vol invertir en hidrogen.

Tornant a aspectes més generals per anar acabant: quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

Diria que estem en un context social de rapidesa de la informació, de missatge curt i ras, que entra en contradicció amb la reflexió i anàlisi rigorosa i profunda que promou la sociologia. Per tant, aquí tindríem un límit important perquè crec que anem a contracorrent.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

No se m'acudeix una idea clara sobre quins podrien ser els aspectes clau a potenciar per a millorar en clau d'ODS de forma més general.

Pel que fa a la Sociologia crec que els sociòlegs ens hem de creure més la nostra disciplina. Entendre i analitzar el comportament social dels individus en una societat tan diversa i complexa com l'actual és una tasca realment difícil. Però bé que altres disciplines que provenen principalment del món de l'economia, s'han atrevit i han tingut una gran influència en el món de les ciències socials i en la manera que tenim d'entendre la realitat social.

En canvi, pensant en els mateixos ODS en relació amb el món professional si que se m'apareixen línies de treball on avançar. Per exemple: (1) en igualtat de gènere. Penso que caldria avançar en polítiques laborals concretes que ajudin a millorar les condicions laborals a nivell de conciliació; i (2) en la cerca d'aliances per a treballar col·laborativament entre disciplines i empreses o institucions. Crec que encara som reticents o no sabem com col·laborar i seria un valor afegit.

La transferència i impacte de la sociologia en les polítiques d'habitatge

Albert Terrones
Llicenciat en Ciències Polítiques i doctor en sociologia per la UAB. Professor associat en la mateixa institució. Cap d'habitatge a l'ajuntament de Mataró i especialista en gestió de projectes.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Definitivament sí i cada cop en més àmbits. Ara, posant-ho entre cometes. Em refereixo, és molt difícil saber quin % de contribució és d'un sociòleg, politòleg o d'un altre professional.

Poso un exemple que sempre explico als alumnes: quan jo vaig començar en el món de l'habitatge o l'urbanisme era un món d'economistes, arquitectes i, com a molt, advocats. I, de sobte, a partir de 2004 la llei i polítiques estatals i catalanes van començar a introduir elements que aquests professionals no entenien o no havien treballat mai. Per exemple, en la llei de barris. De sobte, havien d'avaluar impacte i indicadors a nivell de gènere, en TIC, etc. Llavors nosaltres (sociòlegs, politòlegs, etc.) som fonamentals perquè es comença a passar de construir habitatges a complementar-ho amb intermediació amb entitats financeres, mobilització d'habitatge buit, vinculació d'agents, etc. polítiques que necessiten de disciplines més flexibles, que aprenguin sobre la marxa.

Diria que fa uns 15 anys estem en un procés de desenvolupament de polítiques públiques més relacionals que han obert el camp a disciplines més socials que poden aportar valor afegit.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

No sé si tinc ben pensada aquesta resposta i si l'encerto o és una mica descabellat, però on veig sociologia ben feta és en el món privat de la publicitat i al màrqueting... Tenen un fons sociològic molt ben treballat.

En el cas de l'administració pública et diria que ens movem molt bé en tot el que té a veure amb la reducció de desigualtats i, en concret, en igualtat de gènere. Diria que hagués estat difícil avançar en igualtat de gènere sense la sociologia.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per a aconseguir ciutats i comunitats sostenibles tal com promouen els ODS?

Com un exemple molt visible i important en els darrers anys a Catalunya et diré que la Llei de Barris (llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial on s'invertien milions d'euros) de la que hem parlat abans. No sé fins a quin punt la llei s'ha fet amb sociòlegs o sociòlogues, però la perspectiva és totalment sociològica (segregació, urbanisme i gènere, impacte social, etc.) i si que s'han coordinat des de sociòlegs. Aquí l'impacte és claríssim: aconseguint els resultats esperats o no, s'han millorat les condicions de vida de les persones a través de la millora del territori (millors carrers, més seguretat, etc.).

Un altre exemple més general és el del Pla Sectorial d'Habitatge de Catalunya (defineix i regula el marc de les polítiques d'habitatge que estableix la Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge) en això està implicat el Jordi Bosch Meda. És un tipus de Pla que canvia contínuament amb els governs, però tothom l'utilitza perquè és molt útil.

Anant a major concreció posaria altres exemples on sí que sé posar noms i cognoms. Un primer exemple són els Plans Locals d'Habitatge: instruments de planificació estratègica municipal que orienten i regulen les polítiques en el marc d'uns 6 anys. Tots aquests plans tenen una transferència sociològica de coneixement i de metodologia brutal que fan molts sociòlegs i sociòlogues (diagnosis, indicadors, governança, etc.). Totes les localitats en tenen, com Mataró. Al final això acaba tenint impacte a través de la implantació de polítiques.

Una de les línies d'actuació del Pla d'habitatge de Mataró ha estat la de cercar noves formes d'habitatge i estem promovent una cooperativa de llogaters, no d'habitatge, a través d'un projecte europeu que busca desenvolupar actuacions urbanes innovadores. Li em dit "llogue'm o, en anglès, Yes, we rent" : es tracta de fer una persona jurídica, "un macro llogater" a través d'una cooperativa creada pels propis usuaris. D'altra banda es busquen pisos per llogar que vulguin entrar en el projecte i assegurar-se una millor relació amb llogaters a través de la cooperativa: fons de garanties, assegurances, etc.

Ara tenim uns 12 habitatges i s'ha registrat la cooperativa. Aquí la transferència que jo he fet a nivell sociològic és la de detectar necessitats i recursos i veure la forma de combinar-los per a poder donar solució a través de la mobilització d'actors, creació de consens, etc. A més, també hi ha una transferència sociològica en la gestió de projectes. L'impacte pot ser brutal, més enllà de l'impacte que suposarà per les persones de la cooperativa, pots estar canviant les relacions de poder en el mercat.

Destacaries algun exemple més on la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Potser de l'època que treballava a la Diputació de Barcelona. En aquell moment no hi havia massa elements d'anàlisi metodològic en habitatge i vam impulsar alguns documents i eines que crec que són d'una transferència sociològica important: dades, indicadors, etc. D'una banda, vam crear l'Observatori Local d'Habitatge una eina que sintetitza les dades locals rellevants en matèria d'habitatge per elaborar polítiques d'habitatge i fer una diagnosi local de la situació. D'altra banda, recordo que vam fer una mena de guia o de recerca relacionant l'habitatge i la salut que al final era un anàlisi de desigualtats i les seves correlacions en habitatge i salut. Per tant, hi havia una transferència de coneixements importants, especialment perquè insistíem en com les polítiques d'habitatge poden afectar a la salut: la despesa sanitària que poden produir les situacions de pobresa energètica, els problemes de salut mental per la crisi de les hipoteques, etc.

Quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia?

pel que fa a la disciplina a la universitat crec que cal insistir en la gestió de projectes i això, en definitiva, vol dir aplicabilitat i coneixement del món laboral: viabilitat, cronogrames, costos, detecció d'aliats, etc.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, en el cas de la disciplina, de la universitat, crec que cal augmentar la formació en governança: fórmules de governança complexes i interdisciplinàries. Sobretot perquè crec que cada cop augmenta més la complexitat dels projectes perquè incorporem molts sectors. Segon, crec que caldria augmentar el reconeixement de la disciplina per acabar, per exemple, en plans públics de contractació.

La transferència i impacte de la sociologia en la millora mediambiental

Josep Espluga Trenc
Doctor en Sociologia per la UAB, docent en la mateixa institució i investigador a l'IGOP. Expert en salut, treball, territori i medi ambient, concretament conflictes socioambientals i polítiques agroecològiques.

Creus que la sociologia està tenint una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que la sociologia sí que està tenint transferència i impacte, però no sempre es tradueix en transformació social. A vegades, només s'utilitza per mantenir el model socioeconòmic, productiu i institucional tal com està.

Creus que hi ha àmbits en que s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Des de la meva percepció sí, però és parcial i limitada. Certament, estem aportant coneixement als àmbits de les ciències socials on hi ha més tradició. Fenòmens com la disminució de la pobresa, les desigualtats socials, la precarietat laboral, l'educació, les migracions, etc. que acostumen a estar interrelacionats. Històricament, aquestes qüestions ja s'estudiaven des dels serveis socials, ajuntaments, sindicats, etc., i estaven vinculades a l'àmbit sociològic.

A més, amb les eines de la sociologia, de l'antropologia i d'altres disciplines afins, s'ha construït un cos de coneixement i una metodologia que funciona i que és útil a moltes institucions i entitats socials.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Tinc diferents experiències sobre transferència de sociologia.

En termes de sociologia de la salut he donat suport a equips sanitaris per fer avaluacions de qualitat dels serveis en centres de salut. També he dissenyat processos participatius per a plans urbanístics i de mobilitat, però en la majoria de casos ha estat una transferència sociològica de tipus metodològic.

Per altre costat, en col·laboració amb la universitat i col·lectius activistes hem creat un grup d'anàlisi del sistema agroalimentari, amb la intenció d'explorar alternatives des de la sobirania alimentària i l'agroecologia.

D'aquest grup va sortir el Postgrau de Dinamització Local Agroecològica de la UAB, una formació basada en una metodologia d'investigació-acció de la que han sorgit projectes que diversos ajuntaments han dut a la pràctica, com és el cas del pla de sobirania alimentària de l'Ajuntament de Navàs, el projecte Cardedeu Agroecològic, la dinamització agroecològica a Sant Feliu de Llobregat, el pla agroecològic del Baix Camp, el projecte de rescat social mitjançant l'agroecologia de la Taula del Tercer Sector de Sitges, projectes d'agroecologia escolar i menjadors ecològics a diferents municipis (Sant Cugat del Vallès, Barberà del Vallès, Godella, el Prat de Llobregat, etc.), entre molts altres.

A més, hem fet diversos projectes per a l'Àrea Metropolitana de Barcelona de disseny de polítiques alimentàries locals, sobretot per als municipis del voltant del Parc Agrari del Baix Llobregat i del Parc Natural de Collserola, amb el propòsit de generar noves connexions entre els productors agraris locals i el consum. De la mà de la cooperativa Arran de Terra hem participat en el projecte 'Alimentem Collserola', que aplega diferents actors locals i que ha permès promoure i consolidar diverses iniciatives agroecològiques a l'àrea del Parc, un projecte que ja porta més de 5 anys en funcionament i que té un potencial molt fructífer.

Tot això són impactes que sorgeixen de les nostres accions: ara, són positius o negatius? Jo et diria que és un impacte positiu, però cal tenir present que són iniciatives que van contracorrent. Si ho preguntes a algú de Mercabarna, a algun sindicat agrari o a certes seccions del Departament d'Agricultura, potser et diran que és negatiu perquè no afavoreixen una agricultura productivista, tecnificada i exportadora.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per a aconseguir l'ODS d'Acció Climàtica?

Vaig participar en una recerca europea sobre com els ciutadans podrien influir en les polítiques climàtiques, una experiència que es va aprofitar per a la redacció del Pla d'Energia de Barcelona. En el nostre cas, vam seleccionar diferents unitats familiars per a fer un seguiment dels seus consums d'energia. Es van proporcionar uns visualitzadors de consum elèctric a algunes famílies, per tal d'analitzar com es modificaven els seus comportaments quan tenien amb informació directa i immediata dels seus consums elèctrics. En un principi, el Pla d'Energia s'havia plantejat instal·lar visualitzadors d'aquest tipus a totes les llars d'un barri, però gràcies a la recerca es va veure que els canvis de comportament es produïen durant les dues primeres setmanes, però no després.

Per aquest motiu, la redacció final del Pla d'Energia va desestimar la instal·lació permanent de visualitzador de consum elèctric i va proposar rotar-los per les diferents llars cada poques setmanes. A més, es va promoure també la figura d'un assessor energètic que durant el període estipulat pogués visitar les llars i ajudar a reduir els consums.

Quina diries que és la transferència sociològica que vas fer en aquest cas?

El principal és que es va desenvolupar una metodologia per incloure la participació ciutadana en el disseny de polítiques públiques de canvi climàtic. De manera general, quan es decideixen les polítiques que afecten als ciutadans sobre els temes de canvi climàtic, no se sol tenir en compte les condicions de l'habitatge, els hàbits personals, les circumstàncies laborals o familiars, etc., i molt sovint es dissenyen polítiques que no encaixen amb el que la població pot fer.

Això fa que, tot i que les persones puguin estar d'acord amb les idees de sostenibilitat, a la pràctica els seus comportaments no s'adaptin al que les polítiques preveien. Passa molt sovint.

Aquesta població que ja està conscienciada però que es troba amb barreres per a seguir les normes estipulades, no necessita més informació ni més conscienciació. Fins i tot pot ser contraproduent.

Per això cal una anàlisi sociològica capaç de detectar aquestes situacions.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Jo penso que la sociologia té molt d'impacte, però sovint no és visible. I no ho és perquè hi ha moltes institucions i empreses que utilitzen eines sociològiques però prefereixen que els resultats no siguin públics. Treballem amb un material que pot ser molt sensible, que pot afectar al funcionament d'empreses i institucions. Que proporciona poder i que desvetlla vulnerabilitats. Hi ha altres professions, com els arquitectes o els metges, que el seu impacte és molt més visible. Per nosaltres, en canvi, la invisibilitat forma part del joc.

Com podríem tenir més impacte? Tenir més visibilitat estaria bé, donaria més pes a la professió. I més autoestima. Però entenc que hi ha una part dels usuaris de la sociologia que ja els va bé no visibilitzar aquest coneixement. Si l'haguessin de fer públic segurament no ens l'encarregarien.

En el Postgrau que et comentava abans, per exemple, tots els treballs finals estan vinculats a alguna entitat o iniciativa agroecològica del territori, i organitzem dues jornades públiques anuals per a debatre'ls i visibilitzar-los. Moltes vegades, les jornades les fem a la seu del Departament d'Agricultura, perquè considerem important que les nostres institucions públiques tinguin consciència que existeixen altres models agroalimentaris al territori. A més, amb un escenari de crisis energètiques i canvi climàtic, aquests models alternatius poden tenir molt més futur que el model agroindustrial exportador.

És a dir, intentem fer-ho visible allà on hi ha els mecanismes institucionals per a fer canvis a gran escala.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Per un costat, penso que el que he trobat més útil és la formació metodològica, perquè hi ha moltes altres professions, com enginyeries, professions mèdiques, urbanistes o moltes altres, que necessiten del nostre coneixement metodològic. I cada vegada més. Per tant, jo reforçaria les nostres tècniques d'investigació i la nostra metodologia. És una cosa que ens fa singulars i imprescindibles.

Per altra banda, crec que hauríem de millorar en termes dels reptes que plantegen els ODS. Evolucionar cap a una visió de la sociologia més capaç d'integrar variables ambientals. Clar, ho dic jo perquè és una de les meves línies de treball, però crec que aquí és on s'està donant un dels debats clau sobre la transformació de la societat actual.

Incloure els límits ecosistèmics i energètics, per exemple, en les anàlisis socials pot ser una eina molt poderosa per a transitar cap a societats més justes, equitatives i solidàries. I jo diria que ens estem quedant enrere respecte altres disciplines que ja tenen més integrades aquestes qüestions en el seu cos teòric, com l'antropologia, la geografia o les ciències de l'educació.

Per exemple, la discussió sobre la sobirania alimentària implica una concepció molt diferent del sistema agroalimentari, una redefinició radical de les relacions entre producció, distribució i consum. Cosa que implica avançar cap a un altre model social. És una proposta molt transformadora, que a la sociologia li hauria d'interessar.

En aquest sentit, ara fa un temps vam organitzar uns debats sobre aquest tema amb professorat de diferents Facultats, i va quedar palès que bona part de la universitat encara no disposa de les eines conceptuals per a entendre-ho. Ni dels incentius institucionals per a dedicar-hi atenció. Per tant, et diria que en termes teòrics necessitem un reciclatge professional per poder entendre els ODS i la seva implicació a l'escala global.